

Tapa valla hariduse ja noorsootöö arengukava 2025

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
1. Koondanalüüs hariduse ja noorsootöö valdkondade olukorrast.....	5
1.1. Tapa valla asend ja rahvastik.....	5
1.2. Õpilaste arv ja osalus haridusasutustes.....	7
1.3. Pedagoogiline personal ja selle vajaduse prognoos	11
1.4. Rahulolu haridusasutuste tööga	13
1.5. Haridusasutuste majanduskulud ja õpilasvedu.....	15
2. Koondhinnang hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduste läbiviimiseks Tapa vallas - lahendamist vajavad probleemid ja väljakutsed	17
3. Hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduse põhiväärtused, visioon, eesmärgid ja tegevuskava eesmärkide saavutamiseks Tapa vallas	20
3.1. Põhiväärtused hariduse ja noorsootöö valdkondade arendustegevuses	20
3.2. Haridus- ja noorsootöö valdkondade visioon 2025.....	20
3.3. Hariduse ja noorsootöö arenduse eesmärgid ning tegevuskava nende saavutamiseks	22
4. Kriitilise tähtsusega otsused arengukava elluviimisel volikogu tasandil.....	27
5. Investeerimisvajadused haridus- ja noorsootöö valdkonnas 2020-2023.....	28
6. Hariduse ja noorsootöö valdkondade arenguava täitmise seire ja muutmine.....	29
7. Kasutatud materjalid.....	29
Lisa 1. Hariduse ja noorsootöö arenduse alused Tapa vallas.....	30
1.1. Riiklikud lähtekohad hariduse ja noorsootöö arenduseks	30
1.2. Ühinemislepingust tulenevad kokkulepped hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduseks.....	32
1.3. Tapa valla arengukavast tulenevad seisukohad haridusarenduseks	32
1.4. Tapa valla haridusasutuste arengukavadest tulenevad seisukohad haridusarenduseks.....	33
Lisa 2. Tapa valla rahvastiku arengutrendid	35
1.1. Rahvastiku paiknemine	35
1.2. Rahvaarv, soolis-vanuseline ja rahvuslik struktuur	35
1.3. Demograafiline töösurveindeks, ülalpeetavate määr ja taastootmispotentsiaal.....	38
1.4. Rahvastik piirkondades	38
Lisa 3. Tapa valla haridusvaldkonna analüüs haridusasutuste lõikes	40
1. Alusharidus	40

1.1. Laste arv lasteaedades.....	40
1.2. Laste arvu muutus lasteaedades.....	41
1.3. Lasteaialaste ränne	41
1.4. Lasteaiaõpetajad ja tugipersonal	42
2. Üldharidus.....	43
2.1. Õpilaste arv.....	43
2.2. Õpiränne	45
2.3. Õpetajaskond ja tugiteenused	47
2.4. Põhikooli- ja gümnaasiumilõpetajate haridusvalikud	48
2.5. Rahulolu lasteasutuste tööga.....	50
3. Huviharidus.....	51
3.1. Huvikoolid	51
4. Huvitegevus	53
5. Noorsootöö.....	55
6. Raamatukogud	57
7. Täiskasvanuharidus ja elukestev õpe.....	59
Lisa 4. Tapa valla haridusasutuste arengukavade kokkuvõte	61
Lisa 5. Haridusasutuste finantsnäitajad.....	67
Lisa 6. Õpilaste transport	72
Lisa 7. Haridusasutuste investeeringute vajadused.....	73
Lisa 8. Haridusvaldkonna seminarides osalenud.....	77

Sissejuhatuse

Kohaliku omavalitsuse ülesandeks on korraldada koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide ning noorsoo alast tööd. Tapa valla 2019. aasta eelarvest (17 413 073 eurot) läheb hariduskuludeks 7 667 065 eurot, mis moodustab 44 % eelarvest. Eesmärgiks on kindlustada kõigile õppijatele parimad võimalused alus-, üld- ja huvihariduse ning õpioskuste omandamiseks koduvallas õppijasõbralikus keskkonnas, kus töötavad professionaalsed ja motiveeritud haridustöötajad, tagatud on kaasaegne õpitaristu ja kulutõhus õpikorraldus. Traditsioonilisele haridusvaldkonnale lisaks käsitletakse arengukavas noorsootööd ja elukestvat õpet sh. raamatukogundust, mis haridusteemaga on väga tihedalt seotud.

Tapa valla haridusvaldkonna arengukava koostamiseks moodustati juhtrühm ja neli töörühma: alusharidus, üldharidus, huviharidus ning noorsootöö ja elukestev õpe. Töörühmadesse kuulusid vallavalitsuse töötajad, kõikide haridusasutuste juhid, hoolekogude esindajad, vallavolikogu liikmed ja arengukava valdkondadega seotud spetsialistid. Toimused nii töörühmade kui ühisseminarid: kus arutati hariduse ja noorsootöö valdkondade olukorda, arenguga seotud kitsaskohti ja lahenduste vajadusi, püstitati valdkondlikud tulevikuvisionid ning nende saavutamiseks planeeriti vajalikud tegevused. Kokku toimus 9 seminari, milles osalenute nimed on esitatud lisas 8. Kõigil vallaelanikel oli võimalik oma arvamust avaldada hariduse ja noorsootöö kohta valla kodulehel toimunud küsitluste kaudu. Tagasiside kokkuvõtte on kättesaadav Tapa valla ajalehes (Sõnumed 4/2019). Elanikelt saadud arvamused ja ettepanekud arutati läbi töörühmades ja nendega on arvestatud dokumendi koostamisel. Töö käigus külastasid valla haridusspetsialist, noorsootööspetsialist ja konsultant kõiki valla haridus- ja noorsootööasutusi ning arutati iga konkreetse asutuse hetkeolukorda ja tulevikuvajadusi. Sellele eelnevalt olid asutuste juhid täitnud konsultandi poolt koostatud küsimustikud. Samuti koondati valla haridusasutuste statistika, kasutades selleks erinevaid andmeallikaid. Analüüsi teostasid OÜ Geomedia töötajad ja tulemused on esitatud lisades.

Arengukava koostamise eelselt otsustati koostöös tellijaga, et arengukava põhitekst koosneb hariduse ja noorsootöövaldkondi analüüsivatest kokkuvõtvatest ja tulevikku suunatud strateegilisest osadest. Kõik arengukava koostamise käigus tehtud analüüsid esitatakse lisades. Arengukava tööd Tapa vallast koordineerisid haridusspetsialist Anne Roos ja noorsootööspetsialist Aune Suve-Kütt. Arengukava pani kokku OÜ Geomedia konsultant Rivo Noorkõiv.

Arengukava koosneb sissejuhatusest ja kuuest osast, mis hõlmavad Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade eri aspekte ja avavad valdkondade hetkeolukorra, soovitava tuleviku ja selle saavutamise eesmäärke, tegevusi ning investeeringute vajadusi. Samuti määratletakse arengukava seire ja uuendamise põhimõtted ning antakse ülevaade töös kasutatud kirjalikest allikatest. Kaheksas lisas on toodud hariduse ja noorsootöö valdkondade analüüsid, mis käsitlevad valla rahvastikku, haridus- ja noorsootööasutuste sotsiaalmajanduslikku profiili, finantsnäitajaid, kehtivaid dokumente, õpilastransporti. Eraldi on välja toodud seminaridel osalejad.

Täname kõiki, kes andsid oma sisendi käesoleva dokumendi valmimisse.

Kuni 26 aastaste elanike arvu ja muutusi iseloomustab tabel 1. Näeme, et alla 26 aastaste arv on langenud 29,5% perioodil 2009-2019. Vähenemine on toimunud kõigis vanusrühmades, kuid eriti kiire rühmas 19-25 eluaastat (46%).

Tabel 1. Noorte arv Tapa vallas vanusegruppide lõikes 2008 ja 2018, seisuga 01.01. (allikas: rahvastikuregister)

Vanuse-grupp	Arv 2008			Osa-kaal	Arv 2018			Osa-kaal
	M	N	Kokku		M	N	Kokku	
19 - 25	762	675	1437	34,5	414	362	776	26,5
16 - 18	275	272	547	13,1	187	190	377	12,9
7 - 15	639	647	1286	30,9	562	481	1043	35,5
0 - 6	474	418	892	21,5	365	373	738	25,1
Kokku	2150	2012	4162	100,0	1528	1406	2934	100,0

Piirkonniti¹ iseloomustab noorte arvu tabel 2. Kõige enam noori on Tapa ja Tamsalu piirkondades, kus elab 74,1% vaadeldud rahvastikurühmast.

Tabel 2. Elanike arv Tapa valla piirkondades vanusegruppide lõikes seisuga 01.01.2019 (allikas: rahvastikuregister)

Paikkond	0-6	7-15	16-24	KOKKU
Assamalla	23	20	17	60
Jäneda	19	48	36	103
Karkuse	10	19	32	61
Lehtse	62	55	52	169
Moe	47	59	56	162
Porkuni	14	26	21	61
Tamsalu	168	267	287	722
Tapa linn	368	497	486	1351
Vajangu	24	36	47	107
Kokku	735	1027	1034	2796

Kooli minejate arvu järgmistel aastatel saab prognoosida tänaseks sündinud laste alusel. Sellest nähtub, et laste sündid aastakäikude kaupa veidi kõiguvad, kuid püsivad ca 100 lapse piirimail aastas (tabel 3), kusjuures kahe piirkonna, Tapa ja Tamsalu, lapsed moodustavad ca 80%.

¹ Koolivalik lähtuvalt haridusasutuse lähimuse printsiibist: Tamsalu Gümnaasium (Tamsalu linn, Sääse alevik, Assamalla, Kullenga, Lemmküla, Vadiküla, Võhmetu, Koplitaguse, Koiduküla, Uudeküla, Alupere, Naistevälja, Kaeva, Loks, Savalduma, Araski, Sauvälja, Metskaevu, Põdrangu, Porkuni, Piisupi, Vistla, Järvajõe ja Kadapiku küla); Tapa Gümnaasium (Tapa linn, Karkuse, Nõmmküla, Näo, Piilu, Saiakopli, Imastu, Loks, Lokuta, Moe, Saksi ja Vahakulmu küla); Tapa Vene Põhikool (Tapa linn, Karkuse, Nõmmküla, Näo, Piilu, Saiakopli, Imastu, Loks, Lokuta, Moe, Saksi ja Vahakulmu küla); Jäneda Kool (Jäneda, Kõrveküla, Läpi, Patika ja Raudla küla); Lehtse Kool (Lehtse alevik, Jootme, Kuru, Linnape, Läste, Pruuna, Rabasaare, Rägavere, Räsna ja Tõõrakõrve küla); Vajangu Põhikool (Vajangu, Kuie, Kursi, Kerguta, Aavere, Võhmuta, Tärje ja Järsi küla).

Tabel 3. 0-7-aastaste laste arv Tapa valla piirkondades 1-aastase sammuga seisuga 01.01.2019 (allikas: rahvastikuregister)

Paikkonna nimi	0-a	1-a	2-a	3-a	4-a	5-a	6-a	7-a
Assamalla	1	4	3	5	1	6	3	3
Jäneda	1	1	5	2	4	2	4	5
Karkuse	2	2	2	0	0	3	1	1
Lehtse	6	10	8	12	7	7	12	5
Moe	8	3	8	9	5	11	3	3
Porkuni	2	1	3	2	1	3	2	1
Tamsalu	21	24	21	24	20	27	31	30
Tapa linn	51	64	45	57	44	60	47	51
Vajangu	2	4	2	3	3	5	5	3
Kokku	94	113	97	114	85	124	108	102

Haridusasutuste võrgu kavandamisel tuleb kindlasti arvestada nende ruumilist paiknemist ja võtta arvesse elanike igapäevaseid loogilisi liikumissuundi. Tapa valla keskuseks on Tapa linn, mis on oluline valla logistiline sõlmpunkt. Tapal on bussi ja reisirongi ühendus Eesti suuremate keskustega, ka Tamsalust, Jänedalt ja Lehtsest saab rongiga Tallinnasse, Tartusse ja Rakverre, vallasiseselt on võimalik liikuda bussitranspordiga. Seega on Tapa vallal suhteliselt hea logistiline positsioon ja kiired ühendused erinevate keskustega, sh Tallinnaga ning võimalused lahendada elukohta, töö ja vaba aja veetmise kitsaskohti mobiilse liikumise abil. Siiski tuleb arvestada, et Tallinna valglinnastumise mõju Tapa vallani ei ulatu, mistõttu positiivset rändepööret Tapa valla kasuks esialgu näha ei ole. Tapa valla eripäraks on vallas paiknevad kaitseväge üksused, millel on mõju siinse elukeskkonna arengule, sh haridusasutustele.

1.2. Õpilaste arv ja osalus haridusasutustes

Tapa vallas osutab alusharidust kuus lasteasutust: kolm lasteaeda (Tamsalu Lasteaed Kröll, Tapa Lasteaed Pisipõnn, Tapa Lasteaed Vikerkaar) ja kolm lasteaed-põhikooli (Jäneda Kool, Lehtse Kool ja Vajangu Põhikool). Lasteaiarühmad tegutsevad Tapa ja Tamsalu linnades, Lehtse ja Sääse alevikes, Jänedas, Vahakulmu ja Vajangu külades. Laste arv Tapa valla lasteaedades on esitatud tabelis 4, millest nähtub, et laste arv lasteaedades on püsinud 500 piirimal.

Tabel 4. Lapsed Tapa valla lasteaedades 2009/2010- 2019/2020 (allikas: Haridussilm)

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
Jäneda Kool	23	30	24	22	24	22	24	20	16	18	12
Lehtse Kool	21	19	21	18	22	22	17	21	27	27	35
Lasteaed Pisipõnn	178	177	178	207	208	196	198	198	192	203	202
Lasteaed Pisipõnn hoone	136	129	128	118	121	107	119	119	112	128	117
Tapa Vene Põhikooli hoone	24	24	22	69	66	63	60	59	62	54	66
Vahakulmu hoone	18	24	28	20	21	26	19	20	18	21	19

Lasteaed Vikerkaar	123	127	124	99	89	87	87	81	82	84	86
Tamsalu Lasteaed Kröll	175	167	185	171	165	153	162	143	145	151	139
Tamsalu hoone	100	95	109	100	94	86	93	86	90	94	90
Säase hoone	75	72	76	71	71	67	69	57	55	57	49
Vajangu Põhikool	21	19	16	11	9	14	14	16	14	14	11
Kokku	520	520	532	517	508	480	488	479	476	497	485

Tapa valla lasteaedades õpib teistest kohalikest omavalitsustest 23 last (5%). Nendest enam on lapsed Tallinnast (7), Kadrina vallast (4) ja Järva vallast (3). Väljapool koduvalda käib Tapa vallast lasteaias 18 last, nendest enim Järva vallas (5) ja Alutaguse vallas (3). Tapa vald tasus teistele omavalitsustele Tapa valla lasteaiakulude katteks 2018. aastal 88 395 eurot ja teised kohalikud omavalitsused tasusid Tapa vallale lasteaiakulude eest 95 563 eurot.

Tapa vallas osutavad üldharidusteenust kolm lasteaed-põhikooli, üks põhikool ja kaks munitsipaalgümnaasiumi. Koolides õpib 2018/2019 õppeaastal 1108 õpilast, nendest põhikooliastmes 965 (87%) ja gümnaasiumiastmes 173 õpilast (tabel 5). Õpilaste arvult väiksem on Vajangu Põhikool, kus õpib 9 last. Kõigis valla koolides rakendatakse kaasava hariduse põhimõtteid, Tapa Gümnaasiumis ja Tamsalu Gümnaasiumis töötavad klassid erivajadustega õpilastele.

Tabel 5. Õpilaste arv Tapa valla koolides klasside lõikes 2018/2019 õppeaastal (allikas: HTM)

Klass	Jäneda Kool	Lehtse Kool	Tamsalu Gümnaasium	Tapa Gümnaasium	Tapa Vene Põhikool	Vajangu Põhikool
1.	7	3	26	34	20	-
2.	6	7	31	48	10	3
3.	5	5	41	38	23	2
4.	5	7	32	53	22	-
5.	6	5	30	45	15	2
6.	5	3	35	44	20	2
7.	5	8	29	55	14	-
8.	10	2	30	48	20	-
9.	3	8	39	42	10	-
10.	-	-	19	22+18*	-	-
11.	-	-	22	29+7*	-	-
12.	-	-	19	32+5*	-	-
Kokku	52	48	353	490+30*	154	9

* mittestatsionaarne osakond

Lisaks asuvad vallas õpilaskoduga riigikoolid. Porkuni Kool, mis pakub kaasaegseid õppimisvõimalusi mõõduka- ja raske intellektipuudega lastele ning kerge vaimupuudega algklassiõpilastele. Maarjamaa Hariduskollegiumis omandavad põhiharidust eritingimusi vajavad tundeelu- ja käitumishäirega õpilased.

Valla laste arv on langustrendis. Põhikooli astmes on õpilaste arv vähenenud 24% ja gümnaasiumiastmes 39,4% (tabel 6). Kümne aasta suurim langus õpilaste arvus on toimunud Vajangu Põhikoolis (5,3 korda).

Tabel 6. Õpilaste arv Tapa valla koolides 2009/2010 - 2019/2020 (allikas: Haridussilm)

	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	2014 / 2015	2015 / 2016	2016 / 2017	2017 / 2018	2018 / 2019	2019 / 2020
Jäned Kool	67	64	58	53	52	46	51	49	55	52	51
Lehtse Kool	49	50	43	49	43	44	51	43	52	48	50
Tamsalu Gümnaasium	420	402	397	404	395	390	378	364	348	355	353
sh põhikool	342	340	335	338	323	334	331	316	293	295	291
sh gümnaasium	78	62	62	66	72	56	47	48	55	60	62
Tapa Gümnaasium	669	642	617	605	603	553	530	521	519	490	458
sh põhikool	551	526	497	488	485	448	428	417	419	407	390
sh gümnaasium	118	116	120	117	118	105	102	104	100	83*	68
Tapa Vene Põhikool	252	236	230	203	185	179	154	156	143	154	166
sh põhikool	212	204	202	188	175	174	154	156	143	154	166
sh gümnaasium	40	32	28	15	10	5	-	-	-	-	-
Vajangu Põhikool	48	47	36	30	33	27	27	18	14	9	11
Kokku	1505	1441	1381	1344	1311	1239	1191	1151	1131	1108	1089
sh põhikool	1269	1231	1171	1146	1111	1073	1042	999	976	965	959
sh gümnaasium	236	210	210	198	200	166	149	152	155	143	130

* 2018/2019 õppeaastal avati mittetatsionaarne osakond, kus lisaks 30 mittetatsionaarse osakonna õpilast

Tapa vallast väljapool õpib üldhariduskoolides 177 Tapa valla last, nendest 120 õpilast põhikooliastmes ja 57 õpilast gümnaasiumiastmes. Põhikooliastmes toimub 60% õpirändest Järva valla (30), Kadrina valla (17), Väike-Maarja valla (8), Rakvere linna (8) ja Tallinna linna (8) koolidesse. Gümnaasiumiastmes õpivad Tapa valla õpilased väljapool koduvalda peamiselt Kadrina Keskkoolis (14), Tallinna linnas (14), aga ka Rakvere linna gümnaasiumides (7) ja Nõo Reaalgümnaasiumis (7). Tapa valla üldhariduskoolides õpib teistest kohalikest omavalitsustest 59 õpilast (5%), nendest 51 õpilast põhikooliastmes ja 8 õpilast gümnaasiumiastmes. Õpilaste sissest 41% moodustavad Järva valla ja Kadrina valla lapsed (mõlemast omavalitsusest 12 last). Tallinna linnast õpib Tapa valla koolides 9 last, Väike-Maarja vallast 7, Rakvere linnast 4, Anija vallast 3 ja Türi vallast 3 õpilast. Seega on õpiränne Tapa vallas teiste kohalike omavalitsuste üldhariduskoolidesse negatiivne, vastavalt põhikooliastmes -69 ja gümnaasiumiastmes -49 õpilast. Tegemist on märkimisväärse laste arvuga, mille tulemusena Tapa vald tasus teistele kohalikele omavalitsustele üldhariduse eest 2018. aastal 167 963 eurot ja teised kohalikud omavalitsused tasusid Tapa vallale üldhariduse eest 64 614 eurot.

Tapa vallas tegutseb kaks huvikooli Tapa Muusika- ja Kunstikool ning Tapa valla Spordikool. Neis õpib 490 last ja töötab 31 õpetajat. Väljapoole Tapa valda käib huvikoolides 50 Tapa valla last. Nendest enam õpivad Tallinna huvikoolides (15 last) ja Rakvere huvikoolides (14 last). 10 last õpib Väike-Maarja Muusikakoolis ning 11 last erinevates Tartu, Türi, Paide ja Pärnu linna

huvikoolides. Tapa vald tasus teistele omavalitsusüksustele huvihariduse teenuse osutamise eest 2018. aastal 11 953 eurot.

Väljapool üldhariduskoole pakutakse lastele ja noortele huvitegevust Tapa linnas, Tamsalu linnas ja Lehtse alevikus. Suurim huvitegevuse pakkuja on Tamsalu Spordikompleks kus on 257 spordiringi kohta. Lisaks on Tamsalu Kultuurimajas 170 ja Tamsalu Noortekeskuses 28 huviringi kohta. Tapa linnas on Tapa Kultuurikojas enam kui 200 huviringi kohta (tantsuringid, muusikaringid, spordiring) ning huvitegevust pakub Tapa Laste- ja Noortekeskus (48 kohta). Lehtse alevikus saavad lapsed ja noored osaleda spordi, tantsu ning loodus-ja täppisteaduse ringides, kokku 50 kohta.

Tapa valla koolides on 1179 huviringi kohta 2018/2019 õppeaastal (tabel 7). Suurim on huviringi kohtade arv Tamsalu Gümnaasiumis (381), järgneb Tapa Gümnaasium (340), Tapa Vene Põhikool (197), Jäned Kool (130), Lehtse Kool (116) ja Vajangu Põhikool (15). Suurima osalejate arvuga on loodus- ja täppisteaduste valdkond (25%), järgnevad muusika (22%), sport (14%) ja kunst (13%).

Tabel 7. Osalejate arv Tapa valla huviringides valdkondade lõikes 2018/2019 õppeaastal (allikas: Tapa VV)

Haridusasutus	Sport	Muu-sika	Keeled, teater	Tants	Kunst	Noorte areng	LTT	Kokku
Jäned Kool	19	10	9	-	32	25	35	130
Lehtse Kool	-	60	10	-	-	8	38	116
Tamsalu Gümnaasium	68	139	-	21	59	10	84	381
Tapa Gümnaasium	45	32	50	30	25	38	120	340
Tapa Vene Põhikool	34	15	25	20	43	50	10	197
Vajangu Põhikool	3	-	-	-	-	-	12	15
Koolides kokku	169	256	94	71	159	131	299	1179
Lehtse Kultuurimaja	16	-	-	19	-	-	15	50
Tapa Laste- ja Noortekeskus	-	-	10	-	38	-	-	48
Tamsalu Kultuurimaja	-	22	7	140	-	-	-	169
Tamsalu Noortekeskus	-	-	-	-	8	16	4	28
Tamsalu Spordikompleks	257	-	-	-	-	-	-	257
Tapa Kultuurikoda	10	63	-	132	-	-	-	205
Muu kokku	283	85	17	291	46	16	19	757
Kõik kokku	452	341	111	362	205	147	318	1936

Tapa vallas tegutseb 5 noorteühendust ning 1 teavitamis- ja nõustamiskeskus. Palgalisi noorsootöötajaid on 9, (neist noorsootöö kutsega on üks) ja vabatahtlikke 11. MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing koordineerib noorsootööd Tapa linnas. Tapa laste- ja noortekeskuses saab mängida lauatennist, lauajalgpalli, erinevaid lauamänge, kuulata ja teha ise muusikat, vaadata TVd või lihtsalt niisama istuda ja sõpradega vestelda, toimuvad ringitegevused. Laste- ja noortekeskuses käib koos loovusring ja käsitööring. MTÜ Tamsalu NNKÜ-NMKÜ koordineerib noorsootööd Tamsalu linnas. Tamsalu Noortekeskuses saab mängida lauamänge, piljardit jne., toimuvad ringitegevused. MTÜ Moe Külaselts pakub noortele tegevusi Moe piirkonnas. Noored saavad kasutada külaseltsi ruume, kus on võimalik mängida lauamänge, joonistada, teha süüa ja võtta osa organiseeritud ühistegevustest. MTÜ Vajangu Noorsootöö Keskus tegutseb Vajangu piirkonnas. Noortekeskuses on võimalik mängida erinevaid lauamänge, kuulata muusikat,

joonistada, meisterdada, vaadata TVd või lihtsalt niisama istuda ja sõpradega vestelda. Lehtse piirkonnas viiakse noortele tegevusi läbi Lehtse Kultuurimajas. Korraldatakse erinevaid sportlikke- ja kultuuriüritusi ning tegutsevad erinevad huviringid. Jäned piirkonnas koordineerib noorsootööd Jäned Kool. Noored saavad peale tunde osaleda erinevates huviringides.

Huvitegevust noortele ja täiskasvanutele pakuvad kultuurimajad, Tapa Vallaraamatukogu, Tapa Muuseum ja Porkuni Paemuuseum.

Erinevad huviringid tegutsevad Tapa Kultuurikojas, Tamsalu Kultuurimajas ja Lehtse Kultuurimajas. Raamatukogud asuvad Tapal, Tamsalus, Lehtses, Jänedal, Assamallas, Vajangul ja Saksis, registreeritud lugejaid on 3 310 ja eelmisel aastal külastati raamatukogusid 51 169 korda. Raamatukogud tegelevad aktiivselt ka kasutajate koolitustega, ennekõik arvutialaste oskuste arendamisega. Täiskasvanuharidust võimaldatakse ka koolides ja lasteaedades, kus keskendutakse lastevanemate koolitamisele, toimuvad loengud ja töötoad erinevatel teemadel. Töötukassa vahendusel on võimalik saada täiendõpet või tasemeõppes osalemise toetust ja tasuta karjäärinõustamise teenust.

1.3. Pedagoogiline personal ja selle vajaduse prognoos

Tapa valla haridusasutustes töötab 153 õpetajat 113 ametikohal (Tabel 8). Meesõpetajaid on 22 (14%). Õpetajaskonnast kvalifikatsiooninõuetele vastab 83 protsenti. Õpetajate kvalifikatsioonile mittevastavus on kriitilisem Tamsalu Gümnaasiumis ja Lehtse Koolis.

Tabel 8. Õpetajate arv Tapa valla koolides 2018/2019 (allikas: HTM)

	Nais- õpetajate arv	Mees- õpetajate arv	Kokku	Ametikoh- tade arv	Vastavus kvalifikatsioonile		
					Jah	Ei	Kokku
Jäned Kool	13	2	15	9	13	2	87%
Lehtse Kool	13	3	16	7	12	4	75%
Tamsalu Gümnaasium	34	1	35	30	25	10	71%
Tapa Gümnaasium	45	11	56	48	49	7	88%
Tapa Vene Põhikool	20	4	24	16	21	3	88%
Vajangu Põhikool	6	1	7	3	7	-	100%
Kokku	131	22	153	113	127	26	83%

Õpetajatest 8% on alla 30-aastased (12 õpetajat), 35% on vanuses 30-49 (54), 31% on vanuses 50-59 (47) ja 26% vanuses 60+ (40). Koolide lõikes on kõige noorema õpetajaskonnaga Tamsalu Gümnaasium ja Tapa Vene Põhikool, kus üle 50% õpetajaskonnast on alla 50-aastased. Üle 50-aastaseid õpetajaid töötab Lehtse Koolis 70% ja Vajangu Põhikoolis 85%.

Haridusasutustes on 12,5 tugispetsialisti kohta (tabel 9), kes teenindavad erinevaid haridusasutusi ja jagavad ka haridusasutuste vahel spetsialistide töökoormusi. Jäned Koolis töötavad osakoormusega psühholoog ja eripedagoog-logopeed. Lehtse Koolis töötavad 1,0 koormusega eripedagoog ja osakoormusega psühholoog ning logopeed.

Tabel 9. Tugispetsialistid Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal (allikas: Haridussilm)

	Eri-peda-goog	Sotsi-aal-peda-goog	Logo-peed	HEV-koordi-naator	Kooli psühho-loog	Õpiabi õpe-taja	Kokku
Jäneda Kool	0,5	-	0,5	-	*	-	1
Lehtse Kool	1	-	0,5	-	**	-	1,5
Tamsalu Gümnaasium	1	1	1	-	-	-	3
Tapa Gümnaasium	1	1	1	-	1	-	4
Tapa Vene Põhikool	-	-	1	-	1	-	2
Vajangu Põhikool	-	-	1	-	-	-	1
Kokku	3	2	5	-	3	-	12,5

* psühholoog käsunduslepinguga

** psühholoog käsunduslepinguga

Õpetajate vajadus haridusasutuste juhtide hinnangul haridusasutuste lõikes on toodud tabelis 10. Õpetajaid on vaja väga erinevates ainetes - kokku 26.87 ametikohale.

Tabel 10. Õpetajate vajaduse prognoos 2019-2022 (allikas: haridusasutuste juhid)

	Õpetaja ainevaldkond	Vajaduse perspektiiv	Soovitav töökoormus
Tapa Gümnaasium	Matemaatika	2019	1,0
	Eesti keel	2019	1,0
	Matemaatika	2020	1,0
	Eesti keel	2020	1,0
	Klassiõpetaja	2019	1,0
	Poiste kehaline kasvatus	2019	1,0
	Inglise keel	2019	1,0
	Tööõpetus	2019	1,0
Tapa Vene Põhikool	Keelekümbelõpetaja	2020	1,0
Tamsalu Gümnaasium	Matemaatika	2019	1,0
	Füüsika	2019	0,75
Lehtse Põhikool	Lasteaiaõpetaja	2020	1,0
	Lasteaiaõpetaja	2020	1,0
	Lasteaiaõpetaja	2020	1,0
	Lasteaiaõpetaja	2020	0,5
	Loodusained	2020	0,75
	Võõrkeeled (inglise ja vene k)	2020	0,9
	Keel ja kirjandus	2023	0,35
	Kunstiained (muusika)	2021	0,17
	Tehnoloogia (käsitöö ja kodundus)	2020	1,0
Vajangu Põhikool	Klassiõpetaja (soovitav muusika, kehaline kasvatus või inglise keel)	2021	1,0
Jäneda Kool	Käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	2021	0,35
	Inglise keel	2023	0,6
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Kitarr	2020	1,0
	Kitarr	2020	1,0
	Viiul	2020	1,0
	Kunstiõpetaja	2020	1,0

Tugispetsialistide vajaduse prognoos haridusasutuste lõikes (tabel 11) näitab, et lähiaastatel on vaja tugispetsialiste erinevatele aladele, kokku 7,15 koormusega.

Tabel 11. Tugispetsialistide vajaduse prognoos 2019-2022 (allikas: haridusasutuste juhid)

	Tugispetsialisti nimetus	Vajaduse perspektiiv, aasta	Soovitav töökoormus
Tapa Gümnaasium	Abiõpetaja	2019	1,0
	Eripedagoog	2019	1,0
Tapa Vene Põhikool	Eripedagoog/logopeed	2020	1,0
	Sotsiaalpedagoog	2020	1,0
Tamsalu Gümnaasium	Psühholoog	2019	1,0
Lehtse Põhikool	Psühholoog	2020	0,25
Vajangu Põhikool	Eripedagoog	2020	0,5
	Psühholoog	2020	0,2
Jäned Kool	Abiõpetaja	2019/2020	1,0
	Koolipsühholoog	2019/2020	0,2

Ettepanekud huviringide laiendamiseks/avamiseks on koondatud tabelisse 12. Ringijuhte on vaja erinevatel aladel nii täis- kui osakoormusega.

Tabel 62. Ringijuhtide vajaduse prognoos 2019-2022 (allikas: haridusasutuste juhid)

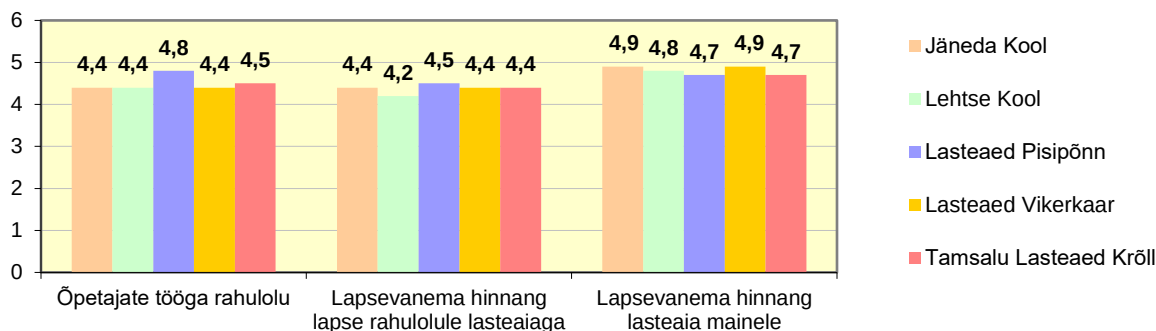
	Huviringi nimetus	Ringijuhi töökoormus
Tapa Gümnaasium	Malering	0,5
	Näiteringid	0,5
	Robootika	0,5
	Loodusteadused	0,3
	Tehnikaring	0,3
	Muusikaringid	0,5
	Kirjandusring	0,2
	Väitlusklubi	0,2
	Mälumänguring	0,2
	Tantsuring (kaasaegne tants)	0,3
Tapa Vene Põhikool	Robootikaring	1,0
Lehtse Põhikool	Ettevõtlus ja majandus	0,17
	Robootika	0,17
Jäned Kool	Tehnikaring	0,1
	Tantsu/rütmika vms. ring	0,1
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Kunstiõpe	1,0
	Meediaõpe	1,0
	Graafiline disain	1,0

1.4. Rahulolu haridusasutuste tööga

SA Innove viib läbi regulaarselt rahulolu küsitlusi kõigis Eesti haridusasutustes. Järgnevalt iseloomustame nende 2018. aasta tulemuste põhjal õpetajate, õppijate ja lapsevanemate rahulolu Tapa valla lasteaedade ja koolide kohta. Uuringud näitavad, et umbes 50-60% koolidevahelistest erinevustest õpitulemustes on selgitatav õpilase taustatunnustega: sotsiaalmajanduslik staatus, vanus, sugu, päritolu jne ning kooliti saab seletada 10-20% õpilaste

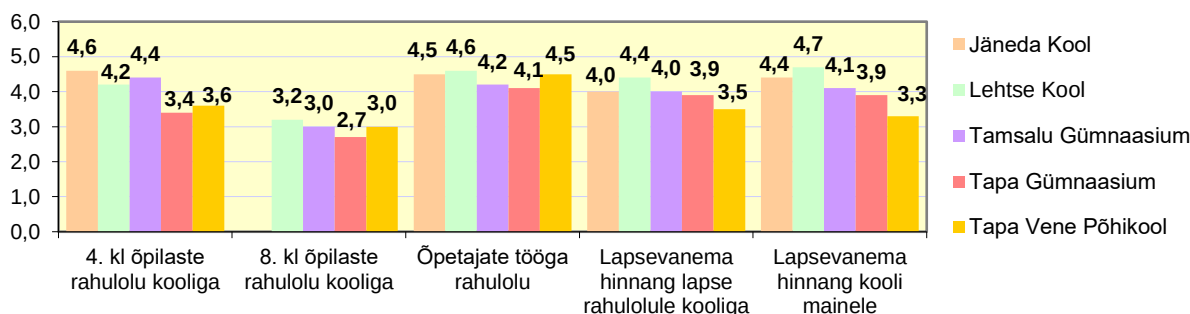
õpitulemuste varieeruvust²³⁴. Järelikult hinnatakse koolide omavahelises võrdluses suures osas siiski nende õpilasi.

Lasteaedades on kõrgeim rahulolu õpetajate küsitluste põhjal Tapa Lasteaias Pisipõnn, järgneb Tamsalu Lasteaed Kröll. Lapsevanemate hinnangute põhjal on lapse rahulolu lasteaiaga kõrgeim Tapa Lasteaias Pisipõnn ja madalaim Lehtse Kooli lasteaias. Lastevanemate poolt anti lasteaias mainele enim punkte Jäneda Kooli lasteaias ja Tapa Lasteaias Vikerkaar kohta (joonis 3).

Joonis 3. Hinnangud lasteaedadele Tapa vallas, 2018 (allikas: SA Innove)

4. klassi õpilaste rahulolu kooliga on kõrgem Jäneda Koolis ja Tamsalu Gümnaasiumis. 8. klassi õpilaste hulgas on rahulolu kõrgem Lehtse Koolis. Õpetajate rahulolu ja lapsevanema hinnang lapse rahulolule kooliga on kõrgem Lehtse Koolis. Lapsevanemate hinnangul on kooli maine kõrgem Lehtse Koolis ja Jäneda Koolis (joonis 4).

Joonis 4. Hinnangud koolidele Tapa vallas, 2018 (allikas: SA Innove)

Kokkuvõtteks saab tõdeda, et rahuloluküsitluse tulemused näitavad Tapa valla lasteaedade ühtlaselt kõrget taset. Koolide osas on hinnangud kõikumad ja nende põhjuste selgitamiseks tuleb valla haridusametuse juhtidel analüüsida SA Innove raporteid iga kooli kohta eraldi. Arvestada tuleb asjaoluga, et mitmetel juhtudel on haridusametustes laste arvud väikesed, mistõttu on ühel vastajal tulemustele suur mõju.

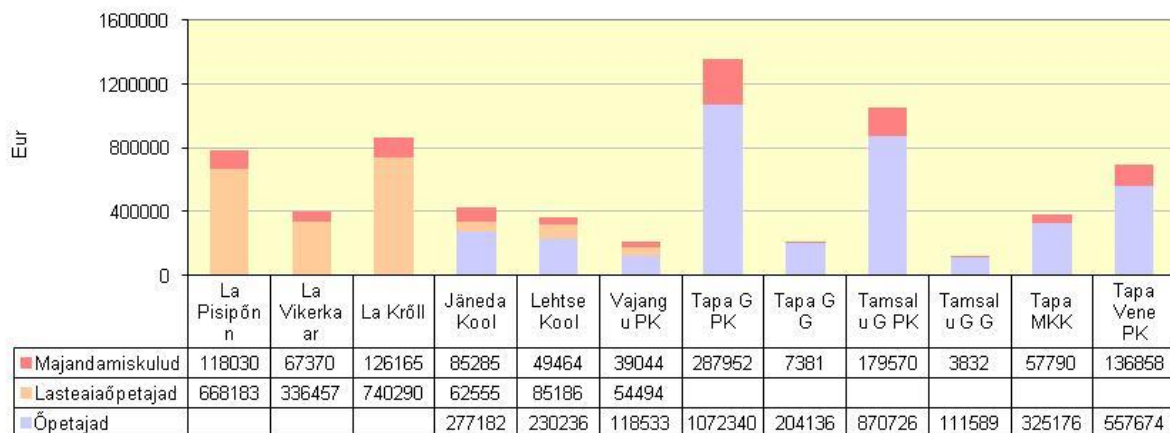
² Ainscow, M., Chapman, C., Dyson, A., Gunter, H., Hall, D. Kerr, K., McNamara, O., Muijs, D., Raffo, C. & West, M. (2010). Insight 2 - Social inequality: Can schools narrow the gap? Macclesfield, British Educational Research Association

³ Rasbash, J. R., Leckie, G. B., Jenkins, J., & Pillinger, R. J. (2010). Children's educational progress: Partitioning family, school and area effects. Journal of the Royal Statistical Society: Series A (Statistics in Society), 173(3), lk 657-682.

⁴ OECD (2005). School factors related to quality and equity. Results from PISA 2000

1.5. Haridusasutuste majanduskulud ja õpilasvedu

Tapa valla 2019. aasta eelarve kuludest (17 413 073 eurot) hariduskulud moodustavad 7 667 065 eurot (44%). Hariduskuludest on tegevuskuludeks 7 557 585 eurot, sh personalikulud 5 833 269 eurot (77,2%) ja majandamiskulud 1 724 316 eurot (22,8%). Lisaks eraldised (laste päevahoiuteenus, koolitransport, koolitoit ja stipendiumid) 109 480 eurot. (joonis 5).

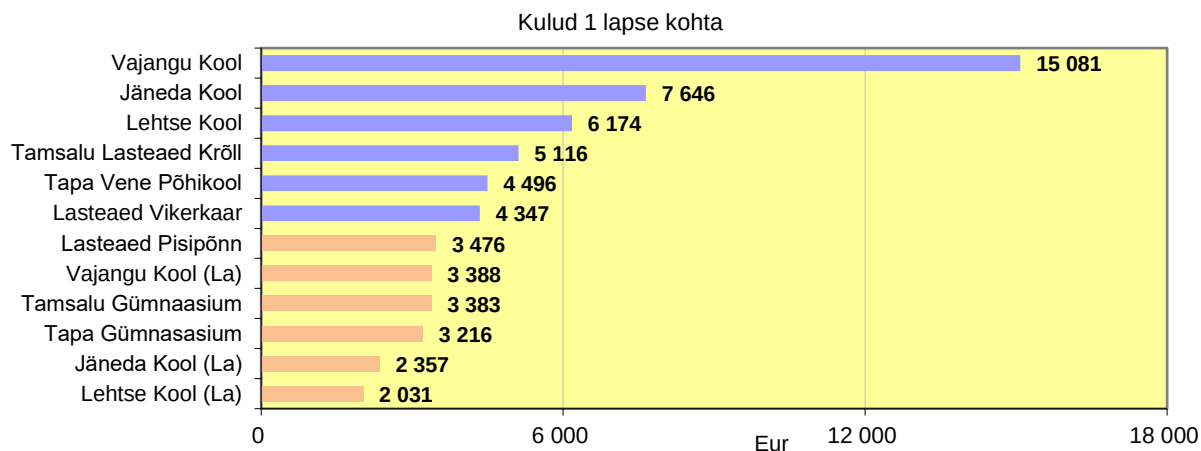

Joonis 3. Tapa valla haridusasutuste kulud 2019, lasteaedade ja koolide lõikes õpetajate palga- ja majanduskulud (allikas: Tapa valla eelarve 2019, seisuga märts 2019)

Tapa Muusika- ja Kunstikooli tegevuskulud on 382 966 eurot, milles personalikulud moodustavad 325 176 eurot (84,9%) ja majandamiskulud 57 790 eurot.

Tapa valla Spordikool asutati 2018. aastal, planeeritud 2019. aasta spordikooli eelarve on 205 416 eurot. Personali kulud 154 563 eurot (75 %) ja majandamiskulud 50 853 eurot. Personali kuludest üks on kantakse spordiklubidele, kes saavad Kultuuriministeeriumilt lisaks treeneritoetust.

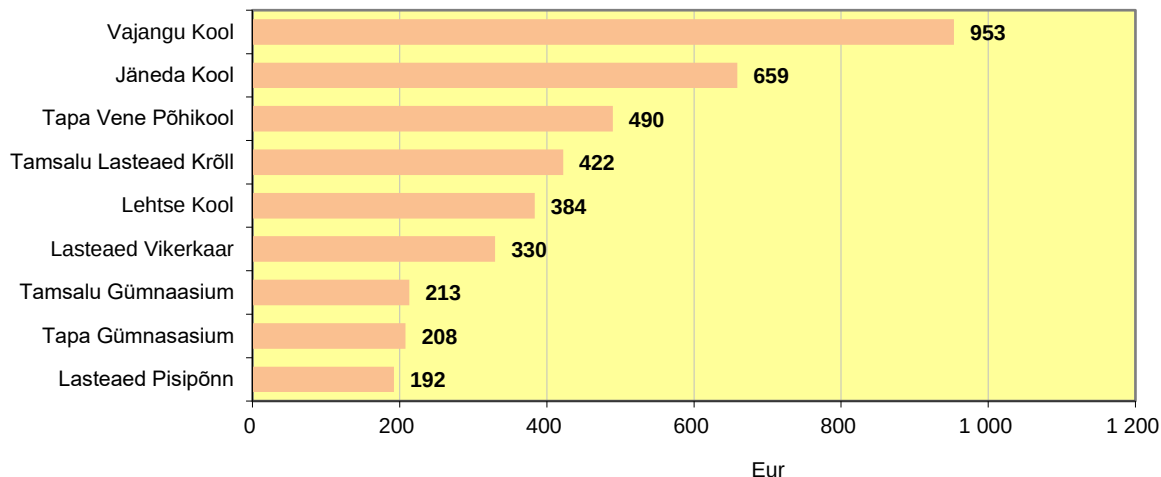
2018. aastal olid majanduskulud ühe lapse kohta oli kõige suuremad Vajangu Koolis, ületades teiste haridusasutuste kulusid kordades (joonis 6), lasteaedade lõikes olid kulud suurimad Tamsalu Lasteaias Kröll.

Joonis 6. Tapa valla haridusasutuste majanduskulud ühe lapse kohta, 2018 (allikas: Tapa VV)

Kinnistuste, hoonete ja ruumide majandamiskulu ühe lapse kohta on kõrgeim Vajangu Koolis, millele järgneb Jäneda Kool (joonis 7).

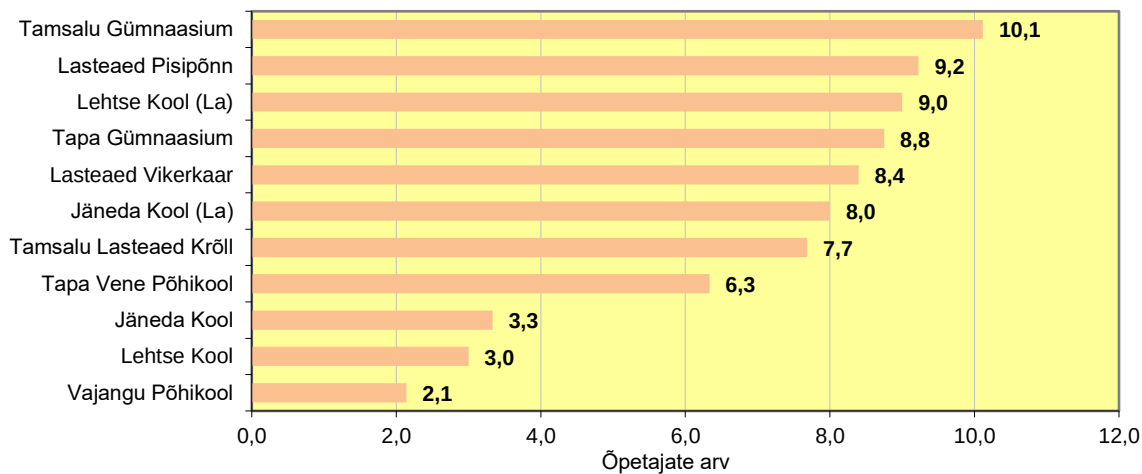
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud 1 lapse kohta

Joonis 7. Tapa valla haridusasutuste majandamiskulud kinnistutele, hoonetele ja ruumidele ühe lapse kohta, 2018 (allikas: Tapa VV)

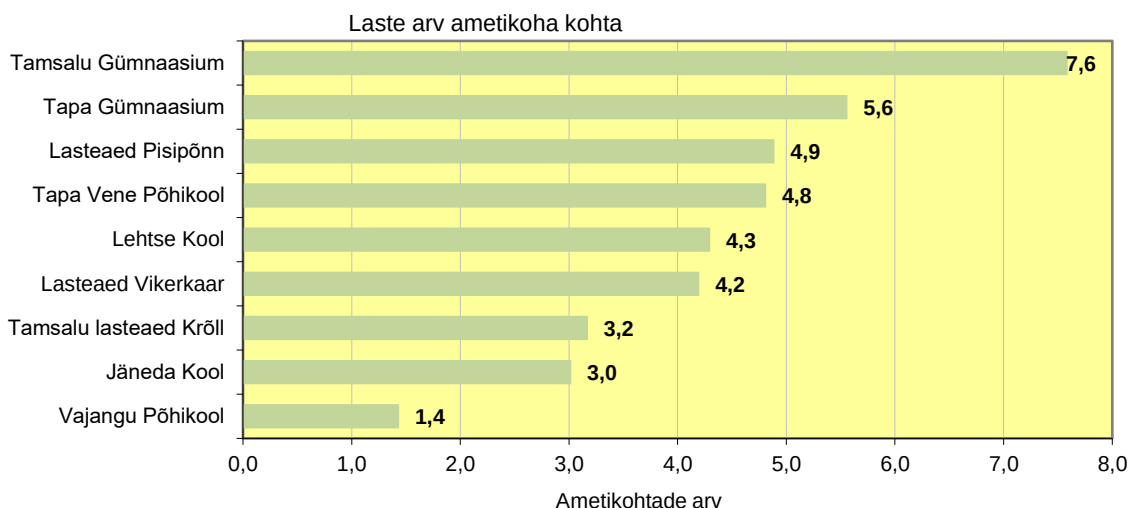
Laste arv õpetaja kohta on suurim Tamsalu Gümnaasiumis (10,1 last) ja väikseim Vajangu Põhikoolis (2,1) (joonis 8).

Laste arv õpetaja kohta

Joonis 8. Tapa valla haridusasutustes laste arv õpetaja kohta, 2018 (allikas: Tapa VV)

Haridusasutustes ühe ametikoha kohta laste arv on esitatud joonisel 9.

Joonis 9. Tapa valla haridusasutustes laste arv ametikoha kohta, 2018 (allikas: Tapa VV)

2018. aastal oli Tapa vallas õpilasvedu 61 293,7 km ja õpilasliinide kulu 111 176 eurot. Lisaks maksis vald õpilaste eest sõidukompensatsiooni maakonnaliinidel 3 596 eurot. 2019. aastal on koolitranspordile eraldatud Tapa valla eelarvest 122 000 eurot.

2. Koondhinnang hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduste läbiviimiseks Tapa vallas - lahendamist vajavad probleemid ja väljakutsed

Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade arengukava koostamise avakoosolekul 14.02.2019 kaardistati individuaal- ja rühmatööde tulemusena probleemid ning väljakutsed. Nende tulemuste ja rühmatööde käigus viidi läbi SWOT-analüüs (tabel 12).

Tabel 12 . Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade SWOT-analüüs

TUGEVUSED

- Kvalifitseeritud õpetajad, teotahteline töötajaskond ja haridusalase töö hea koordineeritus vallas
- Laste- ja õpilase sõbralik ning turvaline õpi- ja kasvukeskkond, alus- ja põhihariduse kodulähedus
- Mitmekesised õpivalikud ja haridusasutuste eripärad
- Mitmekultuurilisus, õppekeele valikud: eesti ja vene keel, keelekümbluse aktiivne rakendamine
- Pikaajalised koolihariduse korraldamise, spordi ja kultuuri traditsioonid
- Huvihariduse omandamiseks head võimalused (muusika, kunst ja sport), huvikoolid ja tasuta huviringid
- Kaasaegne arvutipark ja digipädevused

- Tugev raamatukogude võrk
- Haridusasutuste võimekus koostada projekte ja taotleda eelarvevälist lisarahastust
- Õpilastranspordi hea korraldus

NÕRKUSED

- Laste arvu vähenemine, HEV laste arvu suurenemine
- Õpetajaskonna vananemine, järelkasvu probleem
- Tugispetsialistide vähesus, täiskohaga koormust napib tööks ühes asutuses
- Väikeste koolide suured kulud õpilase kohta
- Andekad õppijad lähevad vallast mujale gümnaasiumisse (Tallinn, Nõo, Tartu), paljud lapsed omandavad üldhariduse väljapool valda (Kadrina, Järva-Jaani, Rakvere)
- Haridusasutused vajavad kaasajastamist/renoveerimist
- Noorte ülekoormatus, süvenemiseks vähe aega
- Eesti keelest erineva kodukeelega õppija ebapiisav eesti keele oskus
- Kodu ja kooli vähene koostöö
- Noorsootöö ja noorsootöötajate alarahastatus
- Valla palgaliste haridusjuhtide palgakorraldus
- Täiskasvanute õppemisvõimalustest vähene teadlikkus eärühmas 50+
- Ühistranspordi korraldus huvikoolides õppimiseks
- Infoliikumine kogukondade vahel

VÕIMALUSED

- Õpetajate ja tugipersonali järelkasvu ettevalmistamine
- Õppekavade kaasajastamine, uute õpimeetodite kasutuselevõtt ja õpilastele individuaalne lähenemine
- HEV lastele tähelepanu kasv ühiskonnas
- Digirakenduste areng õppe- ja haridusasutuste töö korralduses, digipädevuste koolitamine
- Võrgustikupõhise töökorralduse laienemine: mitmekesisemad koostöömudelid, eri valdkondade spetsialistide kaasamine ja suurem sünergia õppijate ja lastevanemate toetamiseks
- Motivatsioonisüsteemide arenemine, palgakorralduses paindlikkuse kasv
- Lapsevanemate huvi kasv osalemiseks haridusasutustes töös
- Täiskasvanuhariduse kandepinna laienemine, täiend- ja ümberõppevõimaluste laienemine Töötukassaga
- Kogukondades kasvav huvi kaasata haridusasutusi koolivälisesse tegevusse
- Tallinna lähedus (saab haridustöös kasutada sealseid kultuurivõimalusi, muuseume jms)
- Projektitaotluste esitamine haridusvaldkonna initsiatiividele toetuse saamiseks (Innove, Arhimedes, noorsootöö projektid jt)

OHUD

- Õpetajatöö madal prestiiž ühiskonnas, napib õpetajate ja spetsialistide järelkasvu
- Kaasava riikliku hariduspoliitika laienemine, õppimise paradigma muutus, noorte vähene õpihimu
- Haridusasutuste võrk ei vasta rahvastiku muutunud paiknemisele ja ei ole kulutõhus

- Õpetajate ja teiste haridustöötajate palgatase jääb teistele tegevusvaldkondadele konkurentsisis alla
- Bürokratia kasv haridusvaldkonnas, sisuliseks tööks jääb vähem aega
- HEV vajadustega lastega toimetulekuks ei jätku ressursse ja oskusi
- Ühistranspordi kättesaadavuse halvenemine, rahastuse vähenemine

SWOT-analüüsi tulemustest lähtuvalt koostati TOWS-maatriks, mille sisuks on esitada kesksed tegevussuunad hariduse ja noorsootöö valdkondade arendamiseks (tabel 13).

Tabel 13. Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade TOWS-maatriks

Välistegurid/ Sisetegurid	Tugevused (S)/ Sisekeskkonna seisund	Nõrkused (W)/ Sisekeskkonna nõrkus
Võimalused (O) Väliskesk- konna seisund	• Õpetajatöö sisu kvaliteedi tagamine, uute õpimeetodite kasutuselevõtt õppimise paradigma muutustega toimetulekuks • Erivajadustega lastega ja lastevanematega töö tõhustamine, nende tulemuslik toetamine • Haridusasutuste suurem lõimitus ja tegevuste terviklik planeerimine, koostöö tõhusamaks muutmine teiste organisatsioonidega (raamatukogud, ettevõtjad, kutse- ja kõrgkoolid, kogukonnad jt) • Huvihariduse ja noorsootöö võimaluste mitmekesistamine ja tegevuste suurem rahastamine • Raamatukogude arendamine multifunktsionaalsete keskustena • Ühistranspordi nõudluspõhisemaks muutmine • Projektides osaluse kasvatamine, lisavahendite kaasamine haridusvaldkonda väljapoolt	• Haridusasutuste võrgu korrastamine ja haridusasutuste töö tõhusamaks muutmine • Haridusasutuste ja noortekeskuste õpikeskkonna kaasajastamine • Pedagoogide järelkasvu tagamine, haridusasutustes töötamise motivatsiooni- ja palgasüsteemide kaasajastamine • Tugistruktuuride töökorralduse kaasajastamine ja kvalifikatsiooniga töötajatega tagamine • Eesti keele õpetamise taseme tõstmine, keelekümluse kasutamise laiendamine • Haridusasutuste koostöö asjakohaste asutustega (kutseõppeasutused, kõrgkoolid jms) • Lastevanemate koolitamine ja nende suurem kaasamine haridusasutuste töösse • Haridustöötajate süsteemne koolitamine, õppimise toetamine
Ohud (T) Väliskesk- konna seisund	• Haridusasutuste ressursikasutuse tõhustamine, kasutada haridusasutuste spetsialiseerumist sünergiaks, näit. laborite ühiskasutus, ühishanked jms • Täiskasvanute täiend- ja ümberõppe kohapeal kättesaadavamaks tegemine • Karjääriplaneerimise arendamine, õppimisoskuste arendamine eluks	• Tapa valla koolide maine ja konkurentsivõime tõstmine, et tahetakse õppida oma valla koolis ja tullakse siia õppima väljastpoolt valda • IKT vahendite kasutuse laiendamine ja digipädevuste arendamine • Õppimise suurem seostamine eluks praktiliste vajadustega

	Huviringide, huvikoolide ja noorsootöö kättesaadavuse tarvis transpordikorralduse vajadusepõhisemaks muutmine eri transpordiliikide graafikute parem sidumine	- Kohalike elanike/lastevanemate/kogukondade usalduse suurendamine haridusasutuste töö vastu, lapsevanemate suurem kaasamine ja hoolekogude rolli suurendamine haridusasutuste töös - Õuesõppe ja õues mängimise võimaluste laiendamine
--	---	--

Järgnevates peatükkides täpsustatakse SWOT-analüüsi tulemusi ja pakutakse lahendusi olukorrale.

3. Hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduse põhiväärtused, visioon, eesmärgid ja tegevuskava eesmärkide saavutamiseks Tapa vallas

3.1. Põhiväärtused hariduse ja noorsootöö valdkondade arendustegevuses

Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade arendustegevuses lähtutakse järgmistest põhiväärtustest:

- õppijakesksus, õpitahe, õppija aktiivne osalus ja vastutus õppeprotsessis;
- õpetajatöö kvaliteet ja väärtustatus;
- õpikeskkonna õppijasõbralikkus, õppetöö mitmekesisus ja paindlikkus;
- õppija erivajadustega arvestamine;
- eesti keele ja kultuuri jätkusuutlikkus, multikultuursuse väärtustamine;
- hariduskorralduse terviklikkus, kulutõhusus ja haridusasutuste koostöö;
- noorte kaasamine otsustesse ning noorte aktiivse osaluse toetamine;
- noorsootöö asutuste aktiivne koostöö.

3.2. Haridus- ja noorsootöö valdkondade visioon 2025

Tapa valla haridus- ja noorsootööasutuste võrk on sidus ning formaalsed ja mitteformaalsed haridust ühendav, võimaldades kõigile õppijatele ja huvitegevuses osalejatele kättesaadavat ja kvaliteetset põhi-, gümnaasiumi-, huvi- või täiskasvanuharidust, arvestades individuaalseid vajadusi ning elus toimetulekut.

Möödik	Möödiku väärtus
Haridusvaldkonna juhtimiseks on strateegiline alus - vallavalitsuses töötavad kvalifitseeritud haridus- ja noorsootööspetsialistid - haridusasutustel ja noortekeskustel on kehtivad arengukavad	Olukord 2019-2/2, sihtväärtus 2/2 Olukord 2019-82%, sihtväärtus 2025-100%
Kvaliteetne alus- ja üldharidus on kättesaadav kõigile valla elanikele lasteaia- ja koolikohtadega kindlustatus	Olukord 2019-100%, sihtväärtus 2025-100%

Koolikohustuslikud noored on hõlmatud haridussüsteemi kuni põhihariduse omandamiseni või 17-aastaseks saamiseni	Olukord 2020-98,7% Sihtväärtus 2025 - 100%
Erivajadusega lastele on tagatud põhihariduse kättesaadavus ning hariduse omandamiseks vajalik tugi	Sihtväärtus 2025 - 100%
Õpetajaskond üldhariduskoolides on kvalifitseeritud ja järelkasv on tagatud • kvalifikatsioonile vastavaid õpetajaid õpetajaskonnast • alla 30 aastaseid õpetajaid õpetajaskonnast	Olukord 2019 - 83%, sihtväärtus 2025 - 93% Olukord 2019 - 8%, sihtväärtus 2025 - 12%
Noorsootöös, huvitegevuses ja -hariduses on kvalifitseeritud noorsootöötajad, kompetentsed ringijuhid ja kutsetunnistusega treenerid	Sihtväärtus 2025: 100%
Haridust omandatakse ja noorsootööga tegeletakse heas seisundis hoonetes, sh puuduvad ettekirjutused tervisekaitse ja tuleohutusnõuete rikkumise eest	Sihtväärtus 2025: 100%
Alus- ja üldharidust eelistatakse omandada koduvalla haridusasutustes: • koduvalla lasteaedades käivate laste osakaal lasteaias käivatest lastest • koduvalla koolides põhiharidust omandavate laste osakaal põhiharidust omandavatest lastest • gümnaasiumiharidust omandavate laste osakaal gümnaasiumiharidust omandavatest lastest	Olukord 2019 - 97%, sihtväärtus 2025 - 98% Olukord 2019 - 89%, sihtväärtus 2025 - 95% Olukord 2019 - 71,5% sihtväärtus 2025: 80%
Noored on organiseeritult kaasatud vallaellu • vallas on aktiivne noortevolikogu	Sihtväärtus 2025 - 100%
Haridusasutustes ja noortekeskustes viiakse süsteemselt läbi sisehindamist	Sihtväärtus 2025 - 100%
Vallaelanikud on rahul noorsootöö ja huvitegevuse võimaluste ja korraldusega	Sihtväärtus 2025 - 85%
Täiskasvanute osalemine täiend- ja ümberõppes ning täiskasvanuhariduse võimaluste teadvustamine: • täiskasvanute osalemine täiend- ja ümberõppes • vähemalt kaks korda aastas ilmub teavitus täiskasvanuhariduse võimalustest	Sihtväärtus 2025 - 20% Sihtväärtus 2025 - 100%
Noorte osalemine kohalikel valimistel	Sihtväärtus 2025 - 50%

Selle saavutamiseks:

- valla haridus- ja noorsootööasutusi ning toetavaid institutsioone (noortekeskused, raamatukogud) käsitletakse tervikliku ja tõhusalt toimiva koostöövõrgustikuna: mis

lähtub elukestva õppe paradigmast, peab oluliseks õpihimuliste, ettevõtlike, loovate, hoolivate, toimetulevate ja kodukohta armastavate ühiskonnaliikmete kasvatamist;

- haridus- ja noorsootööasutustes töötavad kvalifitseeritud ja kõrge motivatsiooniga õpetajad, tugispetsialistid, noorsootöötajad ja treenerid (eelistatult täiskoormusega), kellele on tagatud motiveeriv töökeskkond iga lapsega pühendunult tegelemiseks;
- rakendatakse kaasava hariduse põhimõtteid;
- haridusasutused teevad omavahel tõhusat koostööd, planeeritakse ühiseid õppeprotsesse ja töötajate ühistegevusi, sh haridusasutustega väljaspool Tapa valda;
- toimub õppijate probleemide varajane märkamine, tõhus ennetus- ja tugitegevus;
- arendatakse noorsootööd;
- rakendatakse (kahesuunalist) keelekümblust, sh prioriteediks on muu emakeelega laste eesti keele omandamine ja kaasatus ühiskonda;
- suurendatakse õppetöös paikkondliku eripära, arvestades keele-, kultuuri-, loodus-, ettevõtlus- ja riigikaitsekeskkonda ning väärtusi, loimides need õppekavadesse;
- tõhustatakse karjääriplaneerimist, koostööd kutse- ja ülikoolidega, Töötukassa ning ettevõtjatega;
- kaasajastatakse haridusasutuste hooned ja infrastruktuur ning õppevahendid, pidades silmas riiklike õppekavade täitmist, füüsilise keskkonna õppijasõbralikkust, tervislikkust, keskkonnasäästlikkust ja ruumide kasutamise multifunktsionaalsust;
- kaasatakse lapsevanemad ja haridusasutuste vilistlased ning toetatakse kogukonnapõhist haridusvaldkonna arendust (näit. regulaarselt koos käiv hariduskohvik koostöös Kultuurikojaga).

3.3. Hariduse ja noorsootöö arenduse eesmärgid ning tegevuskava nende saavutamiseks

Hariduse ja noorsootöö valdkondade eesmärgid ja tegevused, mida on vaja rakendada visiooni saavutamiseks.

Alushariduse eesmärgid:

- lasteaiakohad on tagatud kõigile rahvastikuregistri andmetel Tapa vallas registreeritud lastele;
- lasteaiakoha elukohalähedus⁵ ja taskukohasus;
- laste erivajaduste märkamine ja nendega arvestamine;
- laste hea ettevalmistus kooliks;
- kompetentne, motiveeritud ja kõrge empaatiavõimega personal;
- kaasaegne õpikeskkond lapse arenguvajadustest lähtuvalt;
- kahesuunalise keelekümbelse arendamine, et eesti ja vene kodukeelega lastele pakkuda võrdselt võimalusi keeleõppeks (varane teise keele oskus, võimaldab tulevikus paremat toimetulekut);
- lastevanemate ja kogukonna koostööna on loodud turvatunne, et laps on hoitud ja kaitstud.

⁵ Lapse elukoha läheduse all peetakse silmas haridusasutust, mis on tema elukohale kõige lähemal, kuhu lasteaiakohaläheduse on kõige lühem ja turvalisem, kus on vabu kohti ja arvesse võetakse vajaduse korral ühissõidukite kasutamise võimalusi.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Aeg	Vastutaja	Rahastamine
Laste füüsilise õpi- ja kasvukeskkonna (hooned, õuealad, sisustus, õppevahendid) kaasajastamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Tugiteenuste ja tugispetsialistide võrgustiku arendamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Lasteaedade töötajate töötasustamise mudeli kaasajastamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve
Töötajate süstemaatiline koolitamine (keelekümbelus, õppemeetodid, digivahendid jms) ja kvalifikatsiooninõuetele vastava personali tagamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Õppevahendite, sh digivahendite soetamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Turvalisuse tagamine haridusasutustes, sh turvakaamerate soetamine	2020-2025	Lasteaiad Vallavalitsus	Vallaeelarve
Lapsevanemate ja hoolekogude liikmete koolitamine	2020-2025	Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Haridustöötajate ja -asutuste tunnustamine	2020-2025	Vallavalitsus	Vallaeelarve
Alustatavate õpetajate motivatsiooni-programmi väljatöötamine ja rakendamine	2020	Vallavalitsus	Vallaeelarve

Põhi- ja gümnaasiumihariduse eesmärgid:

- võimalus põhihariduse omandamiseks paikkondades;
- hariduse omandamine turvalises, kvaliteetses ja kaasaegses õpikeskkonnas;
- gümnaasiumihariduse omandamise säilimine Tapa vallas, sh õppijatele, kes ei ole seda teinud normaaloõppeaja jooksul;
- motiveeritud, kvalifikatsiooniga õpetajaskond ning tugipersonal;
- õppijate probleemide varajane märkamine, tõhusad ennetus- ja tugitegevused probleemidega toimetulekul, lahenduste leidmine koostöövõrgustikes;
- laste annete arendamine, igapäev on võimalik omandada võimetekohane üld- ja huvi haridus;
- keelekümbeluse metoodika arendamine ja rakendamine vene õppekeelele lastele eesti keele omandamiseks;
- õppetöö seotus karjääriplaneerimisega ja ettevõtlikkuse õppega, õppijate suunamine teadlike valikute tegemisel edasiõppimiseks ja tööturule sisenemiseks;
- lastevanemate aktiivne osalus hariduskorralduses.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Aeg	Vastutaja	Rahastamine
Haridusasutuste õpikeskkonna kaasajastamine	2020-2025	Koolid Vallavalitsus	Vallaeelarve
Üldharidusasutuste võrgu ja juhtimise korralduse optimeerimine	2020-2025	Koolid Vallavalitsus	Vallaeelarve
Kvalifitseeritud õpetajate tagamine, õpetaja tasustamise ja positsiooni parandamine, õpetajatöö tunnustamine	2020-2025	Koolid Vallavalitsus	Vallaeelarve
Tugiteenuste ja -spetsialistide võrgustikutöö arendamine	2020-2025	Koolid Vallavalitsus	Vallaeelarve

Ettevõtluse aluste ja karjääriplaneerimise õpetamine, õpilasfirmade programmi juurutamine	2020-2025	Koolid	Haridusasutused
IKT (haridustehnoloogi) tugiteenuste arendamine, tark- ja riistvara ühine hankimine	2020-2025	Vallavalitsus Koolid	Vallaeelarve
Õppijate terviseteadlikkuse tõstmine	2020-2025	Koolid	Haridusasutused
Hoolekogude liikmete koolitamine, ühisürituste läbiviimine haridus-valdkonna ja seda toetavate spetsialistidega	2020-2025	Koolid Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid

Huvihariduse ja noorsootöö eesmärgid:

- huviharidus, -tegevus on kättesaadav, mitmekesine ja taskukohane;
- huviharidus, -tegevus ning noorsootöö toetavad alushariduse raamõppekava, põhikooli - ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgseid tegevusi;
- huvijuhid, treenerid ja noorsootöötajad on kvalifitseeritud ning hästi tasustatud;
- vaba aja veetmise ja enesearenduse võimalused on mitmekülgsed;
- propageeritakse tervislikke eluviise;
- huviharidus, -tegevus ja noorsootöö on koordineeritud ning toimub optimeeritud ressursikasutus;
- toimub tõhus kodanikukasvatus ja mitmekultuurilisuse mõistmise arendamine;
- mobiilne noorsootöö toimub avalikus linnaruumis ja suuremates asumites;
- noortevolikogu liikmed osalevad aktiivselt otsustusprotsessides ning algatavad erinevaid tegevusi kitsaskohtade laiendamiseks;
- tunnustatakse huvihariduse, -tegevuse ja noorsootöö juhtide, õpetajate, treenerite ning noorte väljapaistvaid saavutusi;
- elanikud on kaasatud kogukonna valdkondlikesse tegevustesse.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Aeg	Vastutaja	Rahastamine
Lastele ja noortele mitmekülgsel, taskukohasel ja kättesaadaval huviharidusel ja -tegevusel võimaluste tagamine	2020-2025	Hariduse ja huvitegevuse asutused Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Vallaülese noortevolikogu demokraatlike valimiste läbiviimine	2020, 2022, 2024	Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid
Noorte omaalgatuse toetamine	2020-2025	Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid
Noortekeskustes vaba aja veetmise tingimuste parandamine ja mobiilse noorsootöö korraldamine, näit. noortele suviste laagrite korraldamine, noorsooprojektides osalejate arvu suurendamine, ettevõtlikkuse õppe laiendamine, noorte riskikäitumise vähendamisele suunatud tegevused	2020-2025	Noortekeskused	Vallaeelarve
Tervislike eluviiside propageerimine. Tervisenõukogude loomine haridusasutustes	2020-2025	Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid

juures (haridusjuhid, lapsevanemad, kogukondade esindajad)			
Koostöö maakondlike info- ja nõustamisteenust pakkujatega	2020-2025	Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid
Noorsootöötajate, huvi-, ringijuhtide, treenerite ja noorte koolitamine	2020-2025	Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid
Noorsootöö rahulolu uuringute läbiviimine (noorte vajadused, huvid jne)	2020, 2022, 2024	Vallavalitsus	Vallaeelarve Projektid
Tublide noorte, noorsootöötajate ja noorteasutuste tunnustamine	2020-2025	Vallavalitsus	Vallaeelarve

Täiskasvanuhariduse ja elukestva õppe eesmärgid:

- Haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomine formaalharidusse ja eelduste loomine nende õppes püsimiseks ning tasemehariduse omandamiseks;
- Karjääriplaneerimine on süsteemne ja tõhus;
- Õppimisvõimalused on vastavuses kohaliku tööturu vajadustega ja toimuvad erinevad koolitused;
- Haridusasutuste tõhus koostöö ettevõtjatega, kutse- ja kõrgkoolidega, Töötukassa ning organisatsioonidega.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Aeg	Vastutaja	Rahastamine
Mittestatsionaarse õppe võimaluste arendamine	2020-2025	Haridusasutused	Vallaeelarve
Õppetegevuse ja tööturu vajaduste parem seostamine, karjääriplaneerimise arendamine, kursuste korraldamine, ettevõtetega tutvumine	2020-2025	Haridusasutused Vallavalitsus	Haridusasutused Vallaeelarve
Rahvaraamatukogude ja kooliraamatukogude koostöö süvendamine	2020-2025	Raamatukogud	Vallaeelarve
Tööturu vajaduse uuringu läbiviimine	2020	Vallavalitsus	Vallaeelarve
Eesti keele õppimise võimaluste laiendamine	2020-2025	Vallavalitsus	Haridusasutused Vallaeelarve
Ettevõtlusõppe arendamine, ettevõtlikkust propageerivate sündmuste korraldamine	2020-2025	Vallavalitsus	Haridusasutused Vallaeelarve Projektid
Praktikasüsteemi arendamine, haridusasutuste ja ettevõtjate koostöö tõhustamine	2020-2025	Haridusasutused Vallavalitsus	Haridusasutused Vallaeelarve Projektid

Vallaülese hariduse ja noorsootöö korralduse eesmärgid:

- Haridusasutuste võrk on optimaalne ja ressursitõhus;
- Hariduspoliitilised otsused on teadmispõhised, laiapõhjalisel kaasamisel ja koordineeritud;
- Alus-, üld- ja huvihariduse, noorsootöö ja raamatukogude töötajad on kvalifitseeritud, motiveeritud ja tunnustatud;
- Õpilastransport lähtub õppija vajaduspõhisusest ja liikumisgraafik on paindlik;

- Haridusasutuste töösse on kaasatud lapsevanemad, võrgustikud ja laiemad kogukonnad.

Tegevused eesmärgi saavutamiseks	Aeg	Vastutaja	Rahastamine
Haridusasutuste võrgu ja juhtimise optimeerimine, õpikeskkonna kaasajastamine, polüfunktsionaalsuse ja kogukonnaelus osalemise suurendamine, uute koostöövormide arendamine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused Noortekeskused Raamatukogud Rahvamajad	Vallaeelarve Projektid
Kvalifikatsiooninõuetele vastavate haridus- ja noorsootöötajate, ringijuhtide, treenerite ning tugispetsialistidega tagamine, motivatsioonisüsteemi ja palgakorralduse kaasajastamine, haridustöötajate ülevallaline tunnustamine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Riiklik toetus Projektid
Eesti keelest erineva kodukeelega lastele ja täiskasvanutele keelekümluse ja -õppe võimaluste laiendamine, eesmärgiga omandada eesti keelt ja olla kaasatud ühiskonnaellu	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused	Vallaeelarve Projektid
Info- ja kommunikatsiooni tugiteenuste arendamine, haridusasutuste internetiühenduste parandamine, e-pädevuste arendamine, tark- ja riistvara ühishangetega soetamine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused	Vallaeelarve Projektid
Õpilastranspordi liikumisgraafikute vajaduspõhisemaks muutmine, liikumisvõimaluste paindlikumaks ja turvalisemaks muutmine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused	Vallaeelarve Riiklik toetus
Tapa valla eripärast tulenevate konkurentsieeliste võimestamine valla haridusasutuste atraktiivsuse suurendamiseks, Kaitsevägega koostöös õppekavade täiendamine ja erinevate õpivormide rakendamine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused	Vallaeelarve Projektid
Haridusasutuste ja ettevõtjate regulaarsete ümarlaudade, õpilaslaatade, ettevõtete külastuste korraldamine	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused	Vallaeelarve Projektid
Lapsevanemate ja kogukonna liikmete kaasamine hariduse- ja noorsootöö valdkondade edendamisel	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid
Tapa valla haridus- ja noorsootöölase koostöö koordineerimine väljaspool valda	2020-2025	Vallavalitsus Haridusasutused Noortekeskused	Vallaeelarve Projektid

4. Kriitilise tähtsusega otsused arengukava elluviimisel volikogu tasandil

Kriitilise tähtsusega tegevused, mida on vaja otsustada Tapa Vallavolikogu tasandil hariduse ja noorsootöö valdkondades, et

- viia haridus- ja noorsootöösutuste võrk vastavusse valla demograafiliste protsessidega, lähtudes vallale kuuluva ruumiprogrammi terviklikust lahendusest;
- kaasajastada õpikeskkond ja tagada selle kulutõhusus;
- tagada haridus- ja noorsootöö kvaliteetne korraldus ja kättesaadavus.

Otsustuse teema	Ajamäär	Vastutaja
Tegevuskava koostamine Vajangu Põhikooli reorganiseerimiseks ⁶ . Üheaegselt tuleb arvestada hoones teisi teenuseid pakkuvate organisatsioonidega (lasteaed, tervisepunkt, raamatukogu, noortekeskus, saun, spordisaal) ja hoone funktsioonide tulevik. Tagada piirkonna õpilastele koolitransport.	Hiljemalt 1. jaanuariks 2021	Vallavalitsus Koolijuht Lapsevanemad Hoone kasutajad
Hariduse tugikeskuse moodustamine, eesmärgiga kindlustada täiskohaga spetsialistidele parimad tingimused kompleksete, kvaliteetsete tugiteenuste osutamiseks ⁷ (lisavajadus 2 psühholoogi, 1 eripedagoog, 1 logopeed, 1 tervisedenduse spetsialist)	2020	Vallavalitsus
Tapa Muusika- ja Kunstikooli hoone (Mai pst.1) renoveerimine	2020	Vallavalitsus Kooli direktor
Tapa Lasteaed Pisipõnn rühmaruumide väljaehitamine kaasaegseks õpikeskkonnaks	2021-2023	Vallavalitsus, Lasteaia direktor
Tapa Lasteaed Pisipõnn rühmade ületoomine Vahakulmust Tapale	2022-2023	Vallavalitsus Lasteaia direktor Lapsevanemad
Tamsalu noortekeskuse laiendamine valla haldushoones (Tehnika 1a) maja tagaküljes väljaehitamata aatriumi osas	2023	Vallavalitsus
Tapa Laste- ja Noortekeskuse üleviimine avaramatesse ja mitmekülgseid teenuseid võimaldavatesse ruumidesse vallale kuuluvate hoonete baasil	2023	Vallavalitsus
Tegevuskava koostamine Tapa Gümnaasiumi ja Tamsalu Gümnaasiumi gümnaasiumiastme ühendamiseks, sh jälgida muutusi Tapa valla naaberomavalitsuste koolivõrgus ja seoses 540 õppekohaga riigigümnaasiumi avamisega Rakveres 1. septembril 2022	Hiljemalt 1. jaanuariks 2023	Vallavalitsus Koolide juhid Lapsevanemad
Tegevuskava koostamine Tapa Vene Põhikooli ja Tapa Gümnaasiumi põhikooliastme ühendamiseks	Hiljemalt 1. jaanuariks 2023	Vallavalitsus Koolide juhid Lapsevanemad

⁶ Vaata täpsemalt: eesmärgi püstitused:

Tabel 4. Lapsed Tapa valla lasteaedades 2009/2010- 2018/2019 (lk 7); Tabel 6. Õpilaste arv Tapa valla koolides 2009/2010 - 2018/2019 (lk 8); Joonis 6. Tapa valla haridusasutuste majanduskulud ühe lapse kohta, 2018 (lk 15).

⁷ Vaata täpsemalt: eesmärgi püstitused:

Tabel 9. Tugispetsialistid Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal (lk 11)

Lisaks nimetatud konkreetsetele otsustele on vaja leppida kokku põhimõtted järgmistes teemades:

- Lehtse Koolis ja Jäneda Koolis kolmanda kooliastme jätkamise otstarbekus tuleneb õpilaste arvust kolmandas kooliastmes. Seada kriteerium, minimaalselt on 15 õpilast kooliastmes, vajadusel korraldatakse õppetöö liitklassides.
- Lehtse Kooli ja Jäneda Kooli ühtse juhtimise alla viimise üle otsustamine lähtuvalt muutustest kooliastmetes.
- Haridusasutuste kindlustamine pedagoogilise personali, ringijuhtide ja treeneritega, selleks vajaliku personalipoliitika kujundamine ning töötajate palgakorralduse konkurentsivõime tagamine, sh vajadusel elamispinna ja sõidukompensatsiooni võimaldamine.

5. Investeeringuvajadused haridus- ja noorsootöö valdkonnas 2020-2023

Haridus- ja noorsootöösutuste investeeringute vajadused aastatel 2020-2023 on esitatud lisa 7, mis on koostatud asutuste juhtide poolt ja vajavad finantseerimist Tapa valla eelarvest või läbi projektide. Esitatud on objektide hinnangulised maksumused, mida tuleb kindlasti täpsustada, kui on tehtud investeeringute otsused ja saadud tööde hinnapakkumused. Vaja on koostada investeeringute nimekiri ja teostamise ajaplaan, kus arvestatakse hariduse ja noorsootöö valdkondade vajadusi ja investeeringute prioriteete.

Investeeringute vajadustest haridusasutuste lõikes annab pildi tabel 14.

Tabel 14. Tapa valla haridusasutuste investeeringute vajadused 2020-2023, eurot*

Haridusasutus	2020	2021	2022	2023	Kokku
Jäneda Kool	320,000	51,000	31,000	10,000	412,000
Lehtse Kool	10,000	50,000	0	0	60,000
Tamsalu Gümnaasium	600,000	30,000	50,000	20,000	700,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	20,000	59,500	31,500	50,500	161,500
Tapa Gümnaasium	160,000	35,000	35,000	0	230,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	778,500**	835,500**	31,500	21,500	1 667,000**
Tapa Lasteaed Vikerkaar	153,000	103,000	8,000	8,000	272,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	507,000	30,000	9,500	9,500	556,000
Tapa Vene Põhikool	30,000	42,000	2,000	12,000	86,000
Vajangu Põhikool	166,500	215,000	250,000	686,000	1,317,500
KOKKU	2,745,000	1,451,000	448,500	817,500	5,462,000

* Haridusasutuste juhtide andmed, vajavad töö käigus täpsustamist

**Sisaldab lasteaed Pisipõnn 2 rühma väljaehitamise ja võimla tiiva rekonstrueerimise Tapa Vene Põhikooli hoones

Kõige suuremad investeeringud tuleks teha Vajangu Põhikoolis, kus hoone vajab tervikuna renoveerimist. Investeeringute suuruselt järgnevad Tamsalu Gümnaasium, Tapa Muusika- ja Kunstikool, Jäneda Kool ja Tapa Lasteaed Pisipõnn. Viimase puhul on tegemist lasteaia ruumide laiendamise vajadustega.

Investeeringuid on vaja Tamsalu noortekeskuse laiendamiseks (Tehnika 1a), et rekonstrueerida ja võtta kasutusele aatriumi osa Tapa valla haldushoone tagaküljes. Tapa valla arengukavas on Tamsalu noortekeskuse ruumide laiendamiseks kavandatud 50 000 eurot.

Otsustamist vajab Tapa Laste- ja Noortekeskuse asukoht. Praegu kasutusel olevasse hoonesse on vaja investeeringuid vee-, kanalisatsiooni-, ja küttesüsteemide ajakohastamiseks.

Investeeringute rahastamisallikate määratlemisel, lisaks vallaeelarvelistele võimalustele, tuleks kindlasti koguda teavet võimalustest kaasata eelarveväliseid vahendeid.

6. Hariduse ja noorsootöö valdkondade arengukava täitmise seire ja muutmine

Tapa valla hariduse ja noorsootöö valdkondade arengukava kinnitab Tapa Vallavolikogu ja selle igapäevast elluviimist korraldab Tapa Vallavalitsus koostöös valla haridus- ja noorsootöösutustega ja teiste asjakohaste partneritega. Arengukava on sisendiks haridusasutuste arengukavade ja noorsootöösutuste tegevusplaanide koostamisel.

Arengukava täitmise seire toimub Tapa Vallavolikogu hariduskomisjoni ning Tapa Vallavalitsuse koostöös üks kord aastas. Seire tulemused esitatakse igal aastal 1. maiks ja need on sisendiks Tapa valla arengukava ja eelarvestrateegia koostamisel. Seirearuandes antakse koond hinnang hariduse ja noorsootöö valdkondade arengukava täitmisele ja tehakse ettepanekud dokumendi ajakohastamiseks. Seirearuande põhjal teeb Tapa Vallavolikogu vajadusel otsuse arengukava muutmiseks. Tervikteksti menetletakse vastavalt Tapa vallas kehtivale arengudokumentide menetlemise korrale.

7. Kasutatud materjalid

- Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020. SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, 2014
- Eesti elukestva õppe strateegia 2020
- Jäned Kooli arengukava 2018/2019-2022/2023
- Lasteaed "Pisipõnn" arengukava 2016-2021
- Lasteaed Vikerkäär arengukava 2017-2022
- Lasteaedade rahuloluküsitluste tagasiside, 2018. Innove.
- Lehtse Kooli arengukava 2018-2023
- Lääne-Viru maakonna arengustrateegia 2030+.
- Muusika- ja Kunstikooli arengukava 2015-2019
- Noortevaldkonna arengukava 2014-2020
- Tapa valla arengukava 2018-2025 ja Tapa valla eelarvestrateegias 2018-2022
- Tamsalu valla ja Tapa valla ühinemisleping
- Tamsalu lasteaed Kröll arengukava 2016-2018
- Tapa Vene Põhikooli arengukava 2015-2019
- Tapa Gümnaasiumi arengukava 2017-2021
- Tapa valla huvihariduse ja huvitegevuse kava 2019
- Vajangu Põhikooli arengukava aastateks 2016-2020
- Üldhariduskoolide rahuloluküsitluste tagasiside, 2018. Innove

LISAD

Lisa 1. Hariduse ja noorsootöö arenduse alused Tapa vallas

1.1. Riiklikud lähtekohad hariduse ja noorsootöö arenduseks

Senistes hariduspoliitilistes otsustes on kesksel kohal elukestev õpe, mis hõlmab formaalharidussüsteemi (lasteaed, põhikool, gümnaasium, kutseõppeasutus, kõrgkool) kõrval ka sellest väljaspool pakutavat täiendus- ja ümberõpet, mitteformaalset ja informaalset õpet kogu selle mitmekesisuses. Eesti Elukestva õppe strateegia 2014-2020⁸ on seadnud üldeesmärgiks, et kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus. Elukestva õppe arendamisel on olulised järgmised põhimõtted:

- õppija aktiivne osalus ja vastutus;
- koostöö ja üksteiselt õppimine;
- õpivõimaluste kvaliteet, paindlikkus, info läbipaistvus ja usaldusväärsus;
- inimeste erivajadustega arvestamine õppetöö korralduses ja õpikeskkonnas;
- sooline tasakaal;
- avatus, sallivus ja rahvusvaheline koostöö;
- Eesti riigi, keele ja kultuuri jätkusuutlikkus;
- säästev areng;
- tõendus põhine otsustamine.

Üldeesmärgi teostumiseks on seatud 5 strateegilist eesmärki:

- muutunud õpikäsitlus. Iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetav, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendav õpikäsitlus on rakendatud kõigil haridustasemetel ja -liikides;
- pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid. Õpetaja/õppejõu ja koolijuhi töö hindamine ja tasustamine on vastavuses nendele ametikohtadele esitatavate nõuete ja töö tulemuslikkusega;
- elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus. Kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavad õppimisvõimalused ja karjääriteenused on suurendanud erialase kvalifikatsiooniga inimeste arvu erinevates vanuserühmades ja Eesti eri regioonides;
- digipööre elukestvas õppes. Õppimisel ja õpetamisel rakendatakse kaasaegset digitehnoloogiat otstarbekamalt ja tulemuslikumalt, paranenud on kogu elanikkonna digioskused ning tagatud on ligipääs uue põlvkonna digitaristule;
- võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv. Kõigile on loodud võrdsed võimalused elukestvaks õppeks.

Elukestva õppe strateegia seab eesmärgiks kodulähedase põhihariduse tagamise ning kvaliteetse ja valikurohke gümnaasiumihariduse kättesaadavuse igas maakonnas. Strateegias rõhutatakse ka vajadust tõsta õpetaja töötasu, mida on viimastel aastatel ka järjepidevalt

⁸ Eesti elukestva õppe strateegia 2020. <https://hm.ee/sites/default/files/strateegia2020.pdf>

tehtud. Haridus- ja Teadusministeerium on alustanud hariduse, teaduse, noorte- ja keelevaldkondade pikaajalist strateegilist planeerimist perioodiks 2021-2035⁹.

Eesti haridus- ja teadusstrateegia „Tark ja tegus Eesti 2035“ ettevalmistamise raames on kolme ekspertrühma visioonidokumentide kokkuvõttes sõnastatud viis peaesmärki:

- individuaalseid valikuid toetav „õmblusteta“, st sujuvaid üleminekuid võimaldav haridussüsteem;
- Eesti kultuuri ja eesti keele väärtustamine ning sidus ühiskond;
- uued oskused ja oskuste parem kasutamine;
- õppimine kui koostöö ja õpetaja kui teejuht;
- teaduspõhine mõtteviis ja tiptasemel ülikoolid.

Eesti haridussüsteemis suurendatakse kõigi õppeastmete ja -suundade paindlikkust ning ühtlustatakse kvaliteeti. Haridust vaadeldakse ühtsena inimese elukaare jooksul ning luuakse läbi elu õppimist toetav süsteem, mis motiveerib kõiki inimesi oma õpiharjumust hoidma. Samuti toetab haridussüsteem kiiret ümberõpet ja pakub (täiendus)õpet igas vanuses inimestele. On oluline, et aastaks 2035 on eesti keel jätkuvalt mainekas, kaitstud, uuritud ja arenev. Samuti on laienenud on erinevate võõrkeelte õpetamine ja oskus. Inimeste kaasatuse kasv tervisedenduse ja kodanikuaktiivsuse kaudu, töö tulemuslikkuse suurendamine, kõrge hõive headel töökohtadel, oskuste arendamise toetamine koos selge vastutuse jaotusega ning oskuste nõudlust ja pakkumist käsitlev info otsustajatel on kesksed strateegilised põhisuunad. Jätkuma peab õpikäsituse uuendamine. Õppimine on õppijakeskne ja koostööne, suunatud iga õppija võimestamisele ja toetamisele, tema eneseteostusele ja toimetulekule eri rollides. Olulised märksõnad on õppimise tähenduslikkus, õppija ja õpetaja autonoomia, tihe koostöö ning teadlik ja süsteemne tagasisidestamine kõigi õppeprotsessi osaliste vahel. Senisest enam on väärtustatud koolirõõm - õppijate ja õpetajate subjektiivne heaolu õppeprotsessis. Teaduse ja sellega seotud innovatsiooni roll tulevikus kasvab nii majanduses kui ka muude eluvaldkondade, sh tervise ja hariduse korraldamisel. Lähituleviku suur väljakutse on muuta teaduslik mõtteviis ja tõenduspõhine maailmapilt üldiseks väärtuseks, millest ka tegelikult juhendatakse.

Noortevaldkonna arengukava 2014-2020 elluviimisega soovib riik aastaks 2020 saavutada sidusa ja loova ühiskonna kujunemist, kus noortel on avarad võimalused eneseteostuseks ja arenguks. Selleks peab tagama noortele rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks, vähendama noorte tõrjutusriski ning toetama nende suuremat osalust ühiskonda suunavates otsustes. 1. juulil 2017 jõustusid noorsootöö seaduse muudatused, mille kohaselt määratakse riigieelarvest kooskõlas riigieelarve seadusega valdadele ja linnadele võimaluse korral täiendav toetus 7-19-aastaste noorte süsteemse ja juhendatud huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse ning mitmekesisuse parandamiseks.

Lääne-Viru maakonna arengustrateegias 2030+ tõdetakse, et õpilaste arv maakonna üldhariduskoolides alates õppeaastast 2006/2007 kuni 2016/2017 kahanenud 21 protsendi võrra, kõige rohkem just 3. kooliastmes (41%) ja gümnaasiumiastmes (38%). Koolivõrk samal perioodil olulisel määral muutunud ei ole. Muutusi koolivõrgus nähakse eelkõige gümnaasiumiastme korralduses läbi riigigümnaasiumite rajamise maakonnakeskustesse. Täna on otsustatud rajada 540 õppekohaga riigigümnaasiumi hoone Rakvere südalinnas Koidula 11b kinnistule ja alustada selles õppetööd hiljemalt 1. septembril 2022. aastal. Riigigümnaasiumi läheduses asuvad kaasaegsed sportimisvõimalused. Samuti peetakse oluliseks

⁹ <https://www.hm.ee/et/kaasamine-osalemine/haridus-ja-teadusstrateegia-aastateks-2021-2035>

vaadata üle maakonna koolivõrk, mille ühe lisaaspektina peetakse oluliseks võimalust kasutada koolihooneid teiste avalike teenuste pakkumiseks.

1.2. Ühinemislepingust tulenevad kokkulepped hariduse ja noorsootöö valdkondade arenduseks

Tamsalu valla ja Tapa valla ühinemislepingus¹⁰ sätestatakse haridusvaldkonna kohta järgmist:

8.1.1. Vallas jätkatakse alus- ja üldhariduse andmist kõikidel astmetel. Valla hariduse arengukava töötatakse välja 2018. aastal. Pikemas perspektiivis on eesmärgiks kvaliteetse gümnaasiumihariduse tagamine vallas.

8.1.2. Kindlustatakse alus- ja põhihariduse kodulähedus ning ollakse paindlik valla piirialade elanikele mõistlike alternatiivlahenduste võimaldamisel.

8.1.3. Arvestatakse komplekselt hariduslike erivajadustega laste ja õpilaste vajadusi, suurendatakse selles tööloigis investeeringuid sh spetsialistide töötasustamiseks, tehakse kõigi haridusasutuste vahel koostööd nii õpilas-, personali- kui ka kogemuste vahetuse ning pedagoogide täienduskoolitamise osas. Vald loob hariduslike erivajadustega laste vajadustele vastava õppekeskkonna valla haridusasutustes.

8.1.4. Vald toetab elukestvat õpet, eelkõige madala haridustaseme ja vananenud oskustega vallaelanike seas.

8.2. Huviharidus, huvikoolid ja noorsootöö

8.2.1. Huvitegevuse ja noorsootöö korraldamise põhimõtted ja alused peavad säilima ning nende rahastamine olema tagatud. Säilitatakse maksimaalselt juba toimivad süsteemid ja otsitakse täiendavaid laiendamise võimalusi, kasutades mitmekesiseid rahastusallikaid. Tapa Muusika- ja Kunstikool laiendatakse Tamsallu.

8.2.2. Valda luuakse spordikool.

8.2.3. Teiste omavalitsuste huvikoolides juba õppivate laste õppimise toetamist jätkatakse.

8.2.4. Huvitegevuse toetamiseks töötatakse välja toetamise kord (kui koduvallas sama teenust ei pakuta jt juhud).

8.2.5. Olemasolevate noortekeskuste toel kujundatakse võrgustikku, luues Valla Kogukondlike piirkondade keskustes noortekeskusi ja -tubasid. Suurendatakse noorte endi rolli noorsootöö kavandamises ja juhtimises, soodustades erilaadseid tegevusi erinevates noortekeskustes. Valla arengukavaga nähakse ette huvihariduse ja noorsootöö edasine täpsem arendamine.

8.2.6. Jätkatakse noorte tegevuse toetamist, sh noorte töö- ja puhkelaagrite korraldamist ning nende läbiviimise toetamist.

8.2.7. Luuakse ülevallaline noortevolikogu, soodustatakse noorte aktiivset osalemist kohaliku elu korraldamisel.

Ühinemistoetuse rahaliste vahendite arvelt nähti ette investeering Tamsalu Gümnaasiumi staadioni renoveerimiseks.

1.3. Tapa valla arengukavast tulenevad seisukohad haridusarenduseks

Tapa valla arengukavas 2018-2025 ja Tapa valla eelarvestrateegias 2018-2022¹¹ tuuakse välja, et vallas on tagatud kvaliteetne alus-, põhi- ja keskhariidus ning huviharidus. Kodulähedane põhiharidus on tagatud ka eesti keelest erineva kodukeelega lastele. Omavalitsuse

¹⁰ <http://www.tapa.ee/uhinemisleping>

¹¹

http://www.tapa.ee/documents/100755/19749234/10_VME_Tapa_valla_arengukava_eelarvestrateegia_Lisa.pdf/c_eaca79b-e194-483f-8c3f-0e88af6cd0fe

territooriumil asuvad veel kolm erivajadusega lastele mõeldud haridusasutust: Porkuni Kool, Maarjamaa Hariduskolleeegiumi Valgejõe õppekeskus ning eralastehoid erivajadusega lastele. Haridustaristu on osaliselt renoveeritud, sportimisvõimalused on koolides head. Huviharidus on mitmekesine ja arenev, sh on võimalik saada tehnikaalast huviharidust. Tapa linnas tegutseb Tapa Autokool.

Murekohaks on elanike arvu vähenemine. Kui protsess jätkub tempos ca 200 inimest aastas, siis aastaks 2025 elab Tapa vallas alla 10 000 inimese. Sündimuse kasvust tõsisemana nähakse väljarännet, eriti lastega perede ja noorte lahkumist. Selline trend põhjustab õpilaste arvu vähenemise ja vajaduse optimeerida hariduse kättesaadavust ja tagada hariduse kvaliteedi kasv. Lähiaastatel tuleb teha valik - kas jätkata tänase hariduskorraldusega või võtta ette koolivõrgu ümberkorraldamine. Ka haridustaristu vajab parendamist. Üle poole lasteaedade ja üldhariduskoolide õpetajatest on enam kui 50 aastased, siis on vaja nende pensionile siirdumisel uusi õpetajaid. Hariduslikuks eripäraks on mitte eesti keelt kõnelevale elanikkonnale haridusvõimaluste tagamine, sh eesti keele omandamine.

Haridusvaldkonnas eesmärgistatakse, et kõigile valla lastele ja õpilastele on tagatud võimetekohane haridus, sh huviharidus. Haridusvõrgu kujundamisel on lähtutud laste ja õpilaste vajadustest ning arendatakse tegevusi, mis on suunatud andekatele. Pakutav haridus on konkurentsivõimeline ja valla haridusasutustel on hea maine. Õpilaste arv püsib stabiilsena või kasvab. Vallas toetatakse elukestvat õpet. Osapooled teevad omavahel tihedat koostööd. Vallal on oma spordikool.

Tapa valla arengukava tegevuskavas¹² tuuakse haridusvaldkonnas välja sotsiaal ja haridusvaldkonna spetsialistide tugisüsteemi, vajadusel spetsialistide stardi- ja motivatsioonipaketi ning tunnustussüsteemi arendamine, samuti hallatavate asutuste töötajate palgasüsteemi ja koormuste ülevaatamine. Peetakse vajalikuks jätkata töökeskkonna kaasajastamist, e-teenuste arendamist, hallatavate asutuste koostöö võimestamist ja noorteühenduste kaasamist vallaellu. Haridusvaldkonnas on esile tõstetud õpikeskkonna muutmine kaasaegsemaks, keelekümbelklasside loomise toetamine ja arendamine. Kavas on tugikeskuse moodustamine ja lastevanemate kooli algatamine õppeasutuste juures. Soovitakse toetada erivajadustega lapsi, noorte omaalgatusi ja laiendada noorte vaba aja veetmise võimalusi. Oluliseks peetakse tervishoiutöötaja-tervisedendaja kohaloleku tagamist koolides. Soodustatakse praktilisi oskusi kujundavate valikainete õpetamist ja täiskasvanuhariduse arendamist. Arendustegevuse süsteemsuse huvides nähakse ette koostada haridusvõrgu arengukava ja noortevaldkonna tegevuskava.

Arengukava järgi on haridusvaldkonna prioriteetseteks investeeringuteks Jäneda, Vikerkaare, Pisipõnni, Krõlli lasteaedade õuealade kordategemine ja Lehtse liikumisala (spordiala ja skatepark) rajamine, kokku 250 000 eurot. Samuti Tamsalu noortekeskuse ruumide laiendamine (50 000 eurot) ja Vajangu Põhikooli rekonstrueerimine (140 000 eurot). Märgitud on vajadusena ka õpilaskodu rajamine.

1.4. Tapa valla haridusasutuste arengukavadest tulenevad seisukohad haridusarenduseks

Haridusasutuste arengukavade analüüs on esitatud lisa 3. Sellest selgub, et tänaseks on Tamsalu Lasteaed Krõll arengukava 2016-2018 vananenud. Tapa Vene Põhikooli arengukava 2015-2019, Muusika- ja Kunstikooli arengukava 2015-2019 ning Tapa valla huvihariduse ja huvitegevuse kava

¹² https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/4060/9201/8004/VM_31_Tapa_valla_arengukava_Lisa_2_Tegevuskava.pdf#

2019 vajavad uuendamist. Arengukava puudub Tapa valla spordikoolil. Teistel haridusasutustel on kehtivad arengukavad. Seega seisab mitmetele haridusasutustel lähiajal ees arengukavade uuendamine.

Haridusasutuste arengukavad lähtuvad riiklikest hariduslikest eesmärkidest ja kesksel kohal on muutunud õpikäsituse elluviimine, st toetada iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust.

Haridusasutuste arengukavades valla rahvastikuprotsesse ei analüüsita ja õpilaste arvu muutusi ei prognoosita. Samuti ei käsitleta haridusasutuste majandusnäitajaid ja ressursiallikaid. Haridusasutuste võrgus muutusi ette ei nähta. Samuti ei selgu üldjuhul kavadest, et kuidas tõhustada haridusasutuste ruumikasutust, näiteks koolitundide välisel ajal.

Positiivne, et kõikides arengukavades on kesksel kohal hariduse omandamiseks paremate eelduste loomine. Kavade põhjal ei selgu, et miks märkimisväärne osa Tapa valla lastest õpib väljapool koduvalda. Positiivne, et arengukavade elluviimises nähakse vajadust haridusasutuste suuremaks koostööks, et pakkuda õppijale mitmekesiseid võimalusi enesearenduseks võimalikult lapse individuaalseid vajadusi arvestades. Eelnevast lähtudes on igati asjakohane valla haridusvaldkonna tulevikku käsitleda tervikvaates, nõ suure pildi taustal, mis annaks sisendid ka konkreetse haridusasutuse tegevuse mõtestamisele.

Lisa 2. Tapa valla rahvastiku arengutrendid

1.1. Rahvastiku paiknemine

Tapa vald moodustati 21. oktoobril 2017. aastal senise Tapa valla ja Tamsalu valla ühinemisel. Valla keskuseks on Tapa linn vallasiseses linnana. Tamsalu linnas paikneb piirkondlik haldus- ja teeninduskeskus, teeninduspunktid toimivad Jäneda külas, Lehtse alevikus, Moe külas, Vajangu külas, Assamalla külas ja Porkuni külas. Tapa vallas on üheksa kogukondlikku piirkonda: Assamalla, Jäneda, Karkuse, Lehtse, Moe, Porkuni, Vajangu, Tapa linn ja Tamsalu linn,. Tapa valla administratiivpiirid, rahvastiku paiknemine ja kogukondlikud piirkonnad on esitatud joonisel 1.

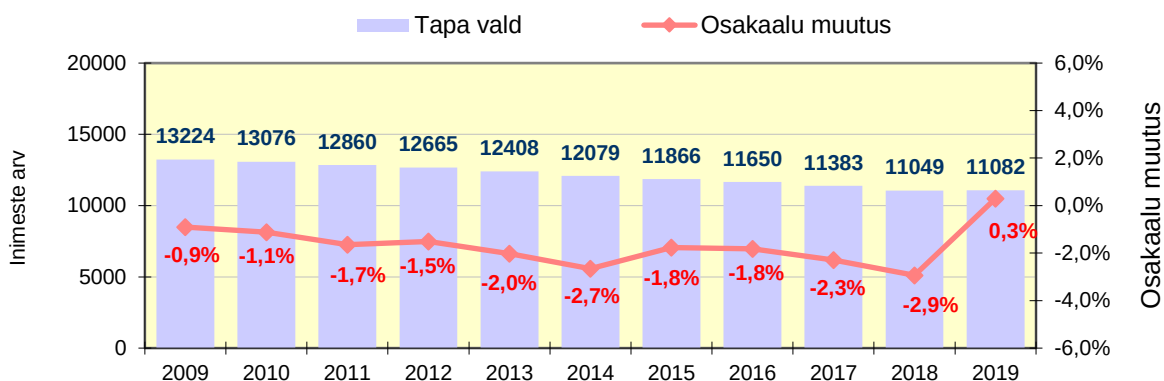

Joonis 4. Tapa valla rahvastik, administratiivpiirid ja kogukondlikud piirkonnad

Tapa valla pindala on 480 km², rahvastikutihedus 23 in/km² (2018). Tapa valla naabriteks on Lääne-Viru maakonnas Kadrina vald, Rakvere vald, Vinni vald ja Väike-Maarja vald, Harju maakonnas Anija vald ja Kuusalu vald, Järva maakonnas Järva vald. Valla elanikkond on koondunud Tapa linna ja Tamsalu linna, ülejäänud osas on asustus hõredam. Valla territooriumil on 59 asustusüksust, nendest 2 vallasisesest linna (Tapa linn ja Tamsalu linn), 2 alevikku (Lehtse alevik, Säase alevik) ja 55 küla. Suurimad asulad on Tapa linn (5288 elanikku seisuga 01.01.2019), Tamsalu linn (2094), Säase alevik (358), Lehtse alevik (351), Jäneda küla (302), Vajangu küla (283) ja Moe küla (220) kus elab 80% valla rahvastikust. Külased elanike arvuga 100-200 on vallas kolm ja alla 100 elanikuga külasid on 49 küla (89% küladest).

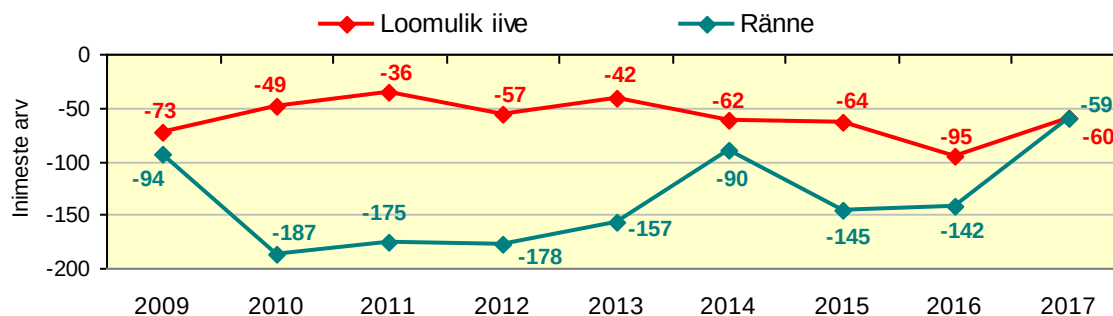
1.2. Rahvaarv, soolis-vanuseline ja rahvuslik struktuur

Rahvastikuregistri andmetel elas Tapa vallas seisuga 01.01.2019 kokku 11 082 inimest (Joonis 2). Elanike arv Tapa vallas on ajavahemikul 2009-2019 vähenenud 16,2% (13 224 elanikku 2009. aastal).

Joonis 5. Tapa valla elanike arvu dünaamika 2009-2019 (allikas: rahvastikuregister)

Loomulik iive oli aastatel 2009-2017 Tapa vallas negatiivne. Sündide arv on langustrendis: 132 sünni 2009. aastal, 116 sünni 2017. aastal. Surmajuhtude arv vallas samal ajal samuti vähenes (205 surma 2009. aastal, 176 surma 2017. aastal). Rände osas oli aastatel 2009-2017 Tapa vallas rändesaldo pidevalt negatiivne. Sisseränne valda vähenes aastatel 2010-2013 (alla 300 sisseandaja aastas), alates 2015. aastast on sisseänne pisut suurenenud, 2017. aastal rändas sisse 389 inimest. Ka väljarände näitajad on aastate lõikes muutunud väiksemaks, 2017. aastal rändas vallast välja 448 inimest. Loomuliku iibe ja rändesaldo näitajad Tapa vallas perioodil 2009-2017 on esitatud joonisel 3. Kui aastatel 2009-2016 vähenes elanike arv vallas eelkõige negatiivse rändesaldo tõttu, siis 2017. aastal mõjutas rahvastiku vähenemist võrdselt väljaränne ja negatiivne loomulik iive.

Joonis 6. Loomulik iive ja ränne Tapa vallas 2009-2017 (allikas: statistikaamet)

Tapa valla rahvastikust 62,3% on tööealised (vanus 15-64), 15,0% tööeast nooremad (vanus 0-14) ja 22,7% tööeast vanemad (vanus 65+). Nii nagu Eestis tervikuna, ka rahvastik Tapa vallas vananeb. Kui 2009. aastal oli 65+ elanike osakaal rahvastikust 18,7%, siis 2019. aastaks oli see suurenenud 4,0 protsendipunkti võrra. Tööealiste elanike (vanus 15-64) osakaal Tapa valla rahvastikust perioodil 2009-2019 vähenes 4,0 võrra, laste (vanus 0-14) osakaal rahvastikust ei muutunud (15,0%).

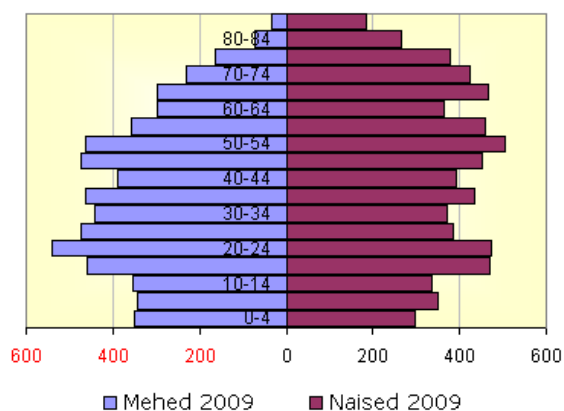
Tabel 7. Elanike arv Tapa vallas vanusegruppide lõikes 2009 ja 2019, seisuga 01.01. (allikas: rahvastikuregister)

Vanuse-grupp	Arv 2008			Osa-kaal	Arv 2018			Osa-kaal	Osakaalu muutus
	M	N	Kokku		M	N	Kokku		
65 +	800	1721	2521	19,1%	817	1699	2516	22,7%	+ 3,6 %
55 - 64	654	823	1477	11,2%	770	840	1610	14,5%	+ 3,3 %
26 - 54	2605	2459	5064	38,3%	2207	1816	4023	36,3%	- 2,0 %
19 - 25	762	675	1437	10,9%	414	362	776	7,0%	- 3,9 %
16 - 18	275	272	547	4,1%	187	190	377	3,4%	- 0,7 %
7 - 15	639	647	1286	9,7%	562	481	1043	9,4%	- 0,3 %
0 - 6	474	418	892	6,7%	365	373	738	6,7%	0%
Kokku	6209	7015	13224	100%	5322	5761	11083	100%	- 16,2%

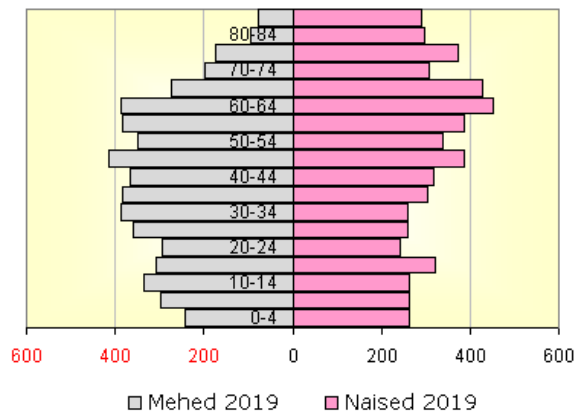
Andmed näitavad, et lisaks pensioniealiste elanike osakaalu suurenemisele (vanus 65+), on suurenenud (+ 3,3%) peatselt tööturult väljujate osakaal rahvastikust (elanikud vanuses 55-64). Vähenenud on noorte osakaal vanuses 19-25 (- 3,9%). Laste osakaal elanikkonnast vanuses 0-18 on püsinud aastate 2009 ja 2019 võrdluses suhteliselt stabiilsena.

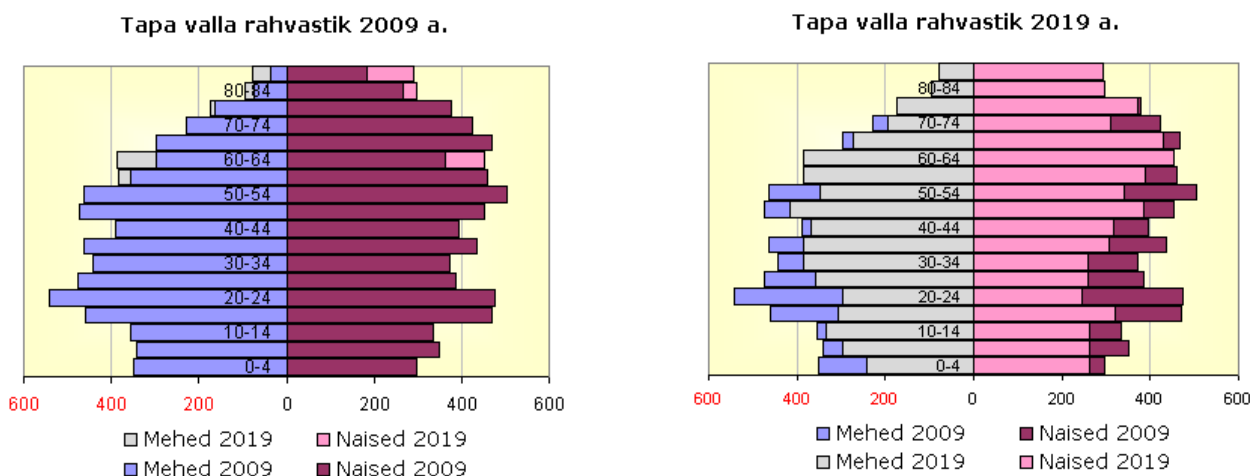
Suurimad vanuserühmad on tööealised, vanuses 45-49 ja 60-64. Nendes vanuserühmades on üle 800 inimese, kõik teised vanuserühmad on arvuliselt väiksemad. Võrreldes 2009. aastaga on kõige märgatavam muutus toimunud vanuserühmas 15-24: vanuserühm on vähenenud ligi 40% (1946 elanikku 2009. aastal, 1169 elanikku 2019. aastal). Põhjuseks on väikeste sündipõlvkondade jõudmine sellesse vanusegruppi. Tööealiste elanike arv vanuses 25-44 on vähenenud 10 aastaga 22% võrra, vanuses 45-64 on vähenemine 8%. Suurenenud on elanike arv vanuses 60+ (3182 elanikku 2009. aastal, 3353 elanikku 2019. aastal) (joonis 4).

Tapa valla rahvastik 2009 a.

Tapa valla rahvastik 2019 a.

Joonis 7. Rahvastiku soo ja vanuskoosseis Tapa vallas 2009 ja 2019 (allikas: rahvastikuregister)

2011. aasta rahvaloenduse andmetel määratles ennast eestlasena 68% Tapa valla elanikkonnast. Teistesse rahvustesse kuuluvaks määratles 32%, kellest 25% vene rahvusesse. Vallasiseses linnas Tapal olid protsendid vastavalt 59 ja 41 (41%-st määratles ennast venelasena 32%) ja Tamsalu linnas vastavalt 18% elanikest, kellest omakorda 12% määratlesid ennast kuuluvaks vene rahvusse.

1.3. Demograafiline töösurveindeks, ülalpeetavate määr ja taastootmispotentsiaal

Peamisi rahvastikuprotsesse iseloomustavad järgmised näitajad: demograafiline töötururiske indeks, ülalpeetavate määr ja taastootmispotentsiaal. Tingituna laste arvu vähenemisest on töötururiske indeks perioodil 2009-2019 Tapa vallas vähenenud 0,87-lt 0,66-ni, mis tähendab, et vallas on ühe lähiaastatel tööturult lahkuja kohta 0,66 tööturule sisenejat. Ülalpeetavate määr on perioodil 2009-2019 Tapa vallas suurenenud ja 2019. aastal on näitaja väärtus 60,5%, mis tähendab, et piirkonnas on 100 tööealise elaniku kohta 60,5 ülalpeetavat. Rahvastiku taastootmispotentsiaali väljendab 15-49-aastaste naiste arv jagatuna elanike arvuga ja see on üks sündide arvu kujundav tegur. Perioodil 2009-2019 Tapa vallas rahvastiku taastootmispotentsiaal vähenes: 2009. aastal oli näitaja 0,23 ja 2018. aastal 0,19 (tabel 2).

Tabel 8. Demograafilised näitajad Tapa vallas 2009 ja 2019, seisuga 01.01. (allikas: rahvastikuregister)

Demograafiline näitaja	2009	2019
Töötururiske indeks	0,87	0,66
Ülalpeetavate määr	52,4%	60,5%
Taastootmispotentsiaal	0,23	0,19

1.4. Rahvastik piirkondades

Rahvastikuregistri andmetel elas Tapa valla paikkondades kokku 11 082 inimest. Rahvastikuregistris on 214 Tapa valla elanikku registreeritud ilma asulata (elukohaga Tapa vald) ning need elanikud järgnevates andmetikes ei kajastu. Seisuga 01.01.2019 on kõige suurema elanike arvuga Tapa linn (5288), järgneb Tamsalu piirkond (2763). Nendes kahes piirkonnas elab 75% Tapa valla elanikkonnast. Ülejäänud seitsmes piirkonnas on 2019. aasta alguse seisuga elanikke järgmiselt: Lehtse 735 (7%), Moe 571 (5%), Jänedä 423 (4%), Vajangu 416 (4%), Porkuni 269 (2%), Karkuse 227 (2%) ja Asamalla 176 (2%). Elanike arv piirkondades vanusegruppide lõikes

on esitatud tabelis 3. Kodulähedase haridusteenuste osutamise seisukohast on oluline 0-6 ja 7-15-aastaste laste arv piirkondades¹³, samuti 0-7-aastase laste arv 1 aastase sammuga (tabel 4).

Tabel 9. Elanike arv Tapa valla piirkondades vanusegruppide lõikes seisuga 01.01.2019 (allikas: rahvastikuregister)

Paikkonna nimi	0-6	7-15	16-24	25-64	65+	KOKKU
Assamalla	23	20	17	92	24	176
Jäneda	19	48	36	243	77	423
Karkuse	10	19	32	125	41	227
Lehtse	62	55	52	385	181	735
Moe	47	59	56	329	80	571
Porkuni	14	26	21	130	78	269
Tamsalu	168	267	287	1392	649	2763
Tapa linn	368	497	486	2660	1277	5288
Vajangu	24	36	47	229	80	416
Kokku	735	1027	1034	5585	2487	10 868

Tabel 10. 0-7-aastaste laste arv Tapa valla piirkondades 1-aastase sammuga seisuga 01.01.2019 (allikas: rahvastikuregister)

Paikkonna nimi	0-a	1-a	2-a	3-a	4-a	5-a	6-a	7-a
Assamalla	1	4	3	5	1	6	3	3
Jäneda	1	1	5	2	4	2	4	5
Karkuse	2	2	2	0	0	3	1	1
Lehtse	6	10	8	12	7	7	12	5
Moe	8	3	8	9	5	11	3	3
Porkuni	2	1	3	2	1	3	2	1
Tamsalu	21	24	21	24	20	27	31	30
Tapa linn	51	64	45	57	44	60	47	51
Vajangu	2	4	2	3	3	5	5	3
Kokku	94	113	97	114	85	124	108	102

Tabelist 4 näeme, et laste arv on suurim Tapa ja Tamsalu piirkonnas. Teistes piirkondades on laste aastakäigud väga väikesed, mis survestab vallas haridusasutuste võrku optimeerima.

¹³ Koolivalik lähtuvalt haridusasutuse lähimuse printsiibist: Tamsalu Gümnaasium (Tamsalu linn, Säase alevik, Assamalla, Kullenga, Lemmküla, Vadiküla, Võhmetu, Koplitaguse, Koiduküla, Uudeküla, Alupere, Naistevälja, Kaeva, Loks, Savalduma, Araski, Sauvälja, Metskaevu, Põdrangu, Porkuni, Piisupi, Vistla, Järvajõe ja Kadapiku küla); Tapa Gümnaasium (Tapa linn, Karkuse, Nõmmküla, Näo, Piilu, Saiakopli, Imastu, Loks, Lokuta, Moe, Saksi ja Vahakulmu küla); Tapa Vene Põhikool (Tapa linn, Karkuse, Nõmmküla, Näo, Piilu, Saiakopli, Imastu, Loks, Lokuta, Moe, Saksi ja Vahakulmu küla); Jäneda Kool (Jäneda, Kõrveküla, Läpi, Patika ja Raudla küla); Lehtse Kool (Lehtse alevik, Jootme, Kuru, Linnape, Läste, Pruuna, Rabasaare, Rägavere, Räsna ja Tõorakõrve küla); Vajangu Põhikool (Vajangu, Kuie, Kursi, Kerguta, Aavere, Võhmuta, Tärje ja Järsi küla).

Lisa 3. Tapa valla haridusvaldkonna analüüs haridusasutuste lõikes

Tapa vallas tegutseb kolm lasteaeda, kolm lasteaed-põhikooli, üks põhikool ja kaks gümnaasiumi. Tapa Gümnaasiumis on mittestatsionaarne osakond, kus õpib 32 õpilast.

1. Alusharidus

1.1. Laste arv lasteaedades

Tapa vallas osutab alusharidust kuus lasteasutust: kolm lasteaeda (Tamsalu Lasteaed Kröll, Tapa Lasteaed Pisipõnn, Tapa Lasteaed Vikerkaar) ja kolm lasteaed-põhikooli (Jäneda Kool, Lehtse Kool ja Vajangu Põhikool). Lasteaiarühmad tegutsevad Tapa ja Tamsalu linnades, Jäneda, Vahakulmu ja Vajangu külades ning Lehtse ja Säase alevikes ja külas. Lastehoidu pakub puuetega lastele ja alla 3 aastastele lastele ka Tapa Lastekaitse Ühing, mis on asutatud 2008. aastal.

Laste arv Tapa valla lasteaedades perioodil 2009-2020 on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Lapsed Tapa valla lasteaedades 2009/2010- 2019/2020 (allikas: Haridussilm)

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020
Jäneda Kool	23	30	24	22	24	22	24	20	16	18	12
Lehtse Kool	21	19	21	18	22	22	17	21	27	27	35
Lasteaed Pisipõnn	178	177	178	207	208	196	198	198	192	203	202
Lasteaed Pisipõnn hoone	136	129	128	118	121	107	119	119	112	128	117
Tapa Vene Põhikooli hoone	24	24	22	69	66	63	60	59	62	54	66
Vahakulmu hoone	18	24	28	20	21	26	19	20	18	21	19
Lasteaed Vikerkaar	123	127	124	99	89	87	87	81	82	84	86
Tamsalu Lasteaed Kröll	175	167	185	171	165	153	162	143	145	151	139
Tamsalu hoone	100	95	109	100	94	86	93	86	90	94	90
Säase hoone	75	72	76	71	71	67	69	57	55	57	49
Vajangu Põhikool	21	19	16	11	9	14	14	16	14	14	11
Kokku	520	520	532	517	508	480	488	479	476	497	485

Jäneda Kooli hoone valmis Jäneda külas 1985. aastal ning oli planeeritud 4-klassiliseks kool-lasteaiaks. Kool ja lasteaed töötasid eraldi asutusena aastatel 1994-2008. Alates 01.09.2008 töötab Jäneda Kool lasteaed-põhikoolina ning koolis tegutseb üks lasteaiarühm.

Lehtse Põhikool ja Lehtse Lasteaed liideti ühiseks haridusasutuseks nimega Lehtse Kool Tapa vallavolikogu otsuse alusel 12.02.2009. Sellel hetkel tegutses lasteaed Lehtse aleviku

korterelamus. Alates 1. septembrist 2017 tegutsevad kool ja lasteaed uutes ruumides Lehtse alevikus Lehtse Keskusehoones. Lasteaias toimub töö kahes liitrühmas: 2-5-aastased ja 4-7-aastased. Maksimaalselt on kohti 36 lapsele.

Lasteaias Pispõnn õpib 2018/2019 õppeaastal 11 rühmas kokku 203 last (1 sõimerühm, 5 aiarühma ja 5 liitrühma). Maksimaalselt on lastaias kohti 230 lapsele, sh Vahakulmu õppekohas on maksimaalselt 24 lasteaiakohta. Lasteaed tegutseb kolmes hoones: peamajas Tapa linnas töötab 7 rühma, Tapa Vene Põhikooli hoones 2 aiarühma ning Vahakulmu külas 2 liitrühma. Rühmadesse on kaasatud ka muukeelsed lapsed, õppetöö lasteaias toimub eesti keeles.

Lasteaias Vikerkaar õpib 2018/2019 õppeaastal 5 rühmas kokku 84 last (1 sõimerühm, 3 aiarühma ja 1 liitrühm). Lasteaias on õppekeeleks nii vene kui eesti keel: eesti õppekeelega töötab 1 liitrühm, alates 2016. aastast töötab lasteaias kahe-suunalise keelekümbeluse rühm, ülejäänud rühmades on õppekeeleks vene keel. Eesti keele õpe on lastele kohustuslik alates 4. eluaastast.

Tamsalu Lasteaias Kröll õpib 2018/2019 õppeaastal 11 rühmas kokku 151 last. Lasteaed tegutseb kahes majas: 6 rühma Tamsalu linnas ja 5 rühma Säase alevikus. Tamsalu lasteaiahoone avati 1982. aastal 6-rühmalisena. Säase lasteaiahoone on ehitatud 1974. aastal.

Vajangu Põhikooli hoone on ehitatud 1986. aastal lasteaid-alkkooliks, 2018/2019 töötab koolis 1 lasteaiarühm, kus õpib 14 last vanuses 3-6.

1.2. Laste arvu muutus lasteaedades

2018/2019 õppeaastal õpib Tapa valla lasteaedades kokku 497 last. Viimase 10 aastaga on lasteaiade arvu Tapa valla lasteaedades vähenenud 23 lapse võrra, see on 4% (520 last 2009/2010 õppeaastal). Lasteaedade lõikes on laste arv muutunud erinevalt: laste arv suurenes Lehtse Koolis (+30%) ja Lasteaias Pispõnn (+15%), laste arv vähenes lasteaias Vikerkaar (-32%), Järeda Koolis (-22%), Tamsalu Lasteaias Kröll (-14%) ja Vajangu Lasteaias (-33,4%).

1.3. Lasteaiade ränne

2018/2019 õppeaastal õpib Tapa valla lasteaedades teistest omavalitsustest kokku 23 last (5%), nendest kõige enam on lapsi Tallinna linnast (7), Kadrina vallast (4) ja Järva vallast (3) (tabel 2). Lasteaedade lõikes õpib kõige enam teiste omavalitsuste lapsi Tapa Lasteaias Pispõnn (11), Vajangu Põhikooli lasteaias õpivad ainult Tapa valla lapsed.

Tabel 2. Teiste omavalitsuste lapsed Tapa valla lasteaedades 2018/2019 õppeaastal (allikas HTM)

Järeda Kool		Lehtse Kool		Lasteaed Pispõnn		Lasteaed Vikerkaar		Tamsalu Lasteaed Kröll	
Arv	KOV	Arv	KOV	Arv	KOV	Arv	KOV	Arv	KOV
2	Haapsalu linn	1	Järva vald	4	Kadrina vald	1	Maardu linn	4	Tallinna linn
1	Järva vald			2	Narva linn	1	Võru vald	1	Väike-Maarja vald
1	Tallinna linn			2	Tallinna linn				

			1	Järva vald				
			1	Pärnu linn				
			1	Tartu linn				
4		1	11		2		5	

Väljapool Tapa valda õpib teiste omavalitsuste lasteaedades 2018/2019 õppeaastal 18 Tapa valla last. Nendest kõige enam õpib lapsi Järva vallas (5) ja Alutaguse vallas (3) (tabel 3).

Tabel 3. Tapa valla lapsed teiste omavalitsuste lasteaedades 2018/2019 õppeaastal (allikas: HTM)

Omavalitsus	Koolieelne lasteasutus	Laste arv
Anija vald	Aegviidu Lasteaed	1
Järva vald	Albu Põhikool	2
	Ambla-Aravete Kool	2
	Koeru Lasteaed	1
Kadrina vald	Vohnja Lasteaed-Algkool	1
Rakvere vald	Lasila Põhikool	1
Alutaguse vald		3
Elva vald		1
Pärnu linn		1
Räpina vald		2
Tallinn		1
Toila vald		1
Vinni vald		1
Kokku		18

1.4. Lasteaiaõpetajad ja tugipersonal

Tapa valla lasteaedades töötas 2017/2018 õppeaastal Haridussilma andmetel 63,75 ametikohal 66 lasteaiaõpetajat (tabel 4.)

Tabel 4. Lasteaiaõpetajate arv Tapa valla lasteaedades 2018/2019 (allikas: Haridussilm)

	Rühma- õpetajate arv	Muusika- õpetajate arv	Liikumis- õpetajate arv	Eesti keele õpetajate arv	Õpetajate arv kokku	Ameti- kohtade arv kokku
Jäneda Kool	2	1	-	-	3	2,00
Lehtse Kool	3	1	-	-	4	3,00
Lasteaed Pisipõnn	22	1	1	-	24	24,00
Lasteaed Vikerkaar	10	1	-	1	12	12,00
Tamsalu Lasteaed Kröll	19	1	1	-	21	21,00
Vajangu Põhikool	2	-	-	-	2	1,75
Kokku	58	5	2	1	66	63,75

Kõikides lasteaedades töötavad tugispetsialistid (tabel 5). Jäneda Koolis ja Lehtse Koolis kasutavad lasteaiälapsed kooli tugispetsialistide teenuseid. Jäneda Koolis töötavad osakoormusega psühholoog, eripedagoog-logopeed, Lehtse koolides töötavad osakoormusega psühholoog, logopeed ja eripedagoog 1,0 koormusega.

Tabel 5. Tugispetsialistid Tapa valla lasteaedades 2018/2019 (allikas: Haridussilm)

	Eripedagoog	Logopeed	Psühholoog	Kokku
--	-------------	----------	------------	-------

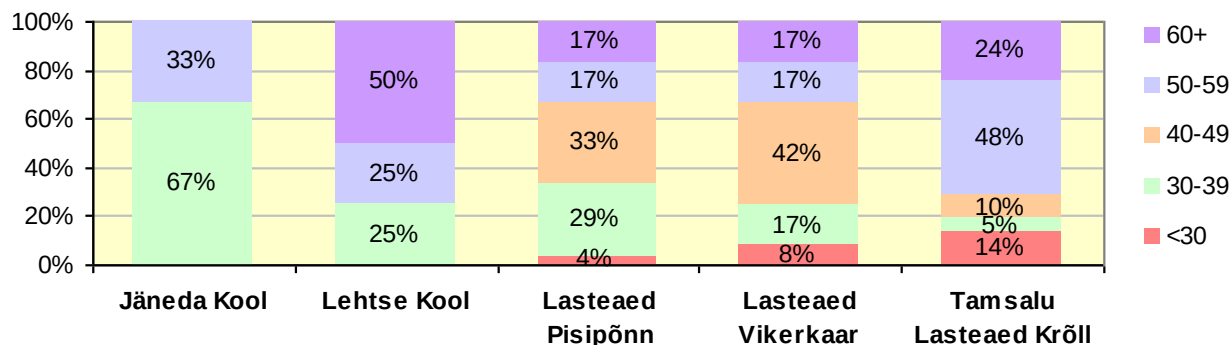
Jäneda Kool	0,5	0,5	*	1
Lehtse Kool	**	1	***	1
Lasteaed Pisipõnn	1	1	-	2
Lasteaed Vikerkaar	-	2	-	2
Tamsalu Lasteaed Kröll	1	1	-	2
Vajangu Põhikool	-	1	-	1
Kokku	3	6	1	10

* psühholoog käsunduslepinguga

** eripedagoog alates 01.03.2019 koosseisus, enne töövõtulepinguga

*** psühholoog käsunduslepinguga

Lasteaedade õpetajaskond jaguneb valdavalt nelja vanusegrupi lõikes (30-39, 40-49, 50-59 ja 60+) võrdselt - igas vanusegrupis on ligikaudu 20% õpetajatest. Keskmisest nooremad on lasteaiasõpetajad Jäneda Koolis, keskmisest vanemad on õpetajad Lehtse Koolis (joonis 1). Alla 30-aastaseid õpetajaid töötab kõige enam Tamsalu Lasteaias Kröll (3 õpetajat). Vajangu Põhikoolis on 2 lasteaiasõpetajat, kelle vanus 60+.

Joonis 1. Õpetajate vanusstruktuur Tapa valla lasteaedades 2018/2019 (allikas: Haridussilm)

2. Üldharidus

2.1. Õpilaste arv

2019/2020 õppeaastal pakuvad Tapa vallas üldharidusteenust kolm lasteaid-põhikooli, üks põhikool ja kaks gümnaasiumi. Koolides kokku õpib 1089 õpilast, nendest põhikooliastmes 959 (88%) ja gümnaasiumiastmes 130 õpilast (tabel 6).

Tapa vallas tegutseb Porkuni Kool asukohaga Porkuni külas. See on õpilaskoduga riigikool, kus pakutakse kaasaegseid õppimisvõimalusi mõõduka- ja raske intellektipuudega lastele ning kerge vaimupuudega algklassiõpilastele.

Tabel 6. Õpilaste arv Tapa valla koolides 2009/2010 - 2019/2020 (allikas: Haridussilm)

	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	2014 / 2015	2015 / 2016	2016 / 2017	2017 / 2018	2018 / 2019	2019 / 2020
Jäneda Kool	67	64	58	53	52	46	51	49	55	52	51
Lehtse Kool	49	50	43	49	43	44	51	43	52	48	50
Tamsalu Gümnaasium	420	402	397	404	395	390	378	364	348	355	353

	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	2014 / 2015	2015 / 2016	2016 / 2017	2017 / 2018	2018 / 2019	2019 / 2020
sh põhikool	342	340	335	338	323	334	331	316	293	295	291
sh gümnaasium	78	62	62	66	72	56	47	48	55	60	62
Tapa Gümnaasium	669	642	617	605	603	553	530	521	519	490	458
sh põhikool	551	526	497	488	485	448	428	417	419	407	390
sh gümnaasium	118	116	120	117	118	105	102	104	100	83*	68
Tapa Vene Põhikool	252	236	230	203	185	179	154	156	143	154	166
sh põhikool	212	204	202	188	175	174	154	156	143	154	166
sh gümnaasium	40	32	28	15	10	5	-	-	-	-	-
Vajangu Põhikool	48	47	36	30	33	27	27	18	14	9	11
Kokku	150 5	144 1	138 1	134 4	131 1	123 9	119 1	115 1	113 1	110 8	108 9
sh põhikool	126 9	123 1	117 1	114 6	111 1	107 3	104 2	999	976	965	959
sh gümnaasium	236	210	210	198	200	166	149	152	155	143	130

* 2018/2019 õppeaastal avati mittetatsionaarne osakond, kus lisaks 30 mittetatsionaarse osakonna õpilast

Jäneda Koolis õpib üle 50 õpilase. Viimase 10 aastaga näitab õpilaste arv vähenemise tendentsi (67 õpilast 2009/2010 õppeaastal). Koolihoone on valminud 1985. aastal 4-klassiliseks kool-lasteaiaks ning seetõttu on osa klassiruumi õppetöös kohandatud. Koolis on 187 õpilaskohta. Hoone on renoveeritud, katus renoveeriti 2008. aastal. Koolis tegutsevad liitklassid.

Lehtse Kool tegutseb alates 2017. aastast uues renoveeritud Lehtse Keskusehoones, aastatel 1919-2017 asus kool ajaloolises Pruuna mõisahoones Tõorakõrve külas. Uues koolihoones on kasutada 8 klassiruumi, muusikaklass on sisustatud kultuurimaja ruumidesse. Koolis on 9 klassikomplekti, nendest 4 liitklassi. Liidetud on 2-3; 4-5; 6-7 ja 8-9 klassid.

Tamsalu Gümnaasium tegutseb 1960. aastal valminud koolihoones. 1982. aastal avati kooli juurdeehitus. Kooli hoone renoveeriti 2003. aastal (algklasside hoone) ja 2012. aastal (juurdeehitus). Koolis on kokku 640 õpilaskohta.

Tapa Gümnaasium tegutseb 1964. aastal valminud hoones, mis renoveeriti 2010. aastal. 2002. aastal avati juurdeehitusena Tapa spordihoone, mille juurde kuulub täielikult renoveeritud kooli staadion. Koolis on 798 õpilaskohta.

Tapa Vene Põhikool asutati 1945. aastal. Alates aastast 1964 tegutseb kool aadressil Nooruse 2. 1995. aastal nimetati kool Tapa Vene Gümnaasiumiks. 2015. aastal otsustas Tapa Vallavolikogu muuta Tapa Vene Gümnaasiumi Tapa Vene Põhikooliks. Õppehoone renoveeriti 2018-2019. Kooli õppekeeleks on vene ja eesti keel: koolis tegutsevad keelekümbluse klassid ja vene õppekeele klassid. Koolis on 514 õpilaskohta.

Vajangu Põhikool avati 1986. aastal lasteaed-alkoolina. Lasteaed-põhikoolina tegutses kool alates 1992. aastast, 1993. aastal valmis kooli võimla. Alates 2000/2001 töötavad koolis liitklassid. Alates 2016/2017 õppeaastast tegutseb kool II astmelise põhikoolina (Tamsalu

Vallavolikogu otsus nr 4, 25.02.2015). 2018/2019 õppeaastal töötab koolis 9 õpilasega kaks liitklassi: 2-3 ja 5-6 klass.

Õpilaste arv Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal klasside lõikes on esitatud tabelis 7.

Tabel 7. Õpilaste arv Tapa valla koolides klasside lõikes 2018/2019 õppeaastal (allikas: HTM)

Klass	Jäneda Kool	Lehtse Kool	Tamsalu Gümnaasium	Tapa Gümnaasium	Tapa Vene Põhikool	Vajangu Põhikool
1.	7	3	26	34	20	-
2.	6	7	31	48	10	3
3.	5	5	41	38	23	2
4.	5	7	32	53	22	-
5.	6	5	30	45	15	2
6.	5	3	35	44	20	2
7.	5	8	29	55	14	-
8.	10	2	30	48	20	-
9.	3	8	39	42	10	-
10	-	-	19	22+18*	-	-
11.	-	-	22	29+7*	-	-
12.	-	-	19	32+5*	-	-
Kokku	52	48	353	490+30*	154	9

* mittestatsionaarne osakond

Õpilaste arv Tapa valla koolides väheneb. Võrreldes 2009/2010 õppeaastaga on õpilaste arv 10 aastaga vähenenud ligi 400 õpilase võrra (1505 õpilast 2009/2010), see on 26%. Kooliastmete lõikes vähenes õpilaste arv gümnaasiumiastmes 40% ja põhikooliastmes 24%. Koolide lõikes on õpilaste arv püsinud stabiilsena Lehtse Koolis, ülejäänud koolides on õpilaste arv vähenenud. Suurim õpilaste arvu vähenemine on toimunud Vajangu Põhikoolis (-80%). Tapa Vene Põhikoolis on õpilaste arv vähenenud viimase 10 aastaga 40%, Tapa Gümnaasiumis 27%, Jäneda Koolis 22% ja Tamsalu Gümnaasiumis 15%.

2.2. Õpiränne

2018/2019 õppeaastal õpib Tapa valla koolides teistest omavalitsustest kokku 59 õpilast (5%), nendest 51 õpilast põhikooliastmes ja 8 õpilast gümnaasiumiastmes. Õpilaste sisserändest 41% moodustavad Järva valla ja Kadrina valla lapsed (mõlemast omavalitsusest 12 last). Tallinna linnast õpib Tapa valla koolides 9 last, Väike-Maarja vallast 7, Rakvere linnast 4, Anija vallast 3 ja Türi vallast 3 õpilast. Vähem on õpilasi teistest omavalitsustest (tabel 8).

Tabel 8. Teiste omavalitsuste õpilased Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal (allikas: HTM)

Haridusasutus	Põhikooliaste		Gümnaasiumiaste	
	Arv	KOV	Arv	KOV
Jäneda Kool	6	Järva vald		
	3	Anija vald		
	1	Rae vald		
	1	Viru-Nigula vald		
Kokku	11			
Lehtse Kool	1	Tallinna linn		
Kokku	1			
Tamsalu Gümnaasium	4	Väike-Maarja vald	3	Väike-Maarja vald
	2	Järva vald		
	1	Tallinna linn		
	1	Põhja-Pärnumaa vald		
Kokku	8		3	
Tapa Gümnaasium	10	Kadrina vald	2	Tallinna linn

Haridusasutus	Põhikooliaste		Gümnaasiumiaste	
	Arv	KOV	Arv	KOV
	3	Järva vald	2	Kadrina vald
	4	Tallinna linn	1	Järva vald
	2	Rakvere linn		
	2	Vinni vald		
	1	Rapla vald		
	22		5	
Tapa Vene Põhikool	2	Rakvere linn		
	1	Maardu linn		
	1	Kohtla-Järve linn		
	1	Rakvere vald		
	1	Tallinna linn		
	6			
Vajangu Põhikool	3	Türi vald		
	3			
Kõik kokku	51		8	

Väljapool Tapa valda õpib 2018/2019 õppeaastal 177 Tapa valla last, nendest 120 õpilast põhikooliastmes ja 57 õpilast gümnaasiumiastmes (tabel 9). Põhikooliastmes toimub 60% õpirändest Järva valla (30), Kadrina valla (17), Väike-Maarja valla (8), Rakvere linna (8) ja Tallinna linna (8) koolidesse. Gümnaasiumiastmes õpivad Tapa valla õpilased väljapool koduvalda peamiselt Kadrina Keskkoolis (14), Tallinna linnas (14), aga ka Rakvere linna gümnaasiumides (7) ja Nõo Reaalgümnaasiumis (7).

Tabel 9. Tapa valla õpilased teiste omavalitsuste koolides 2018/2019 õppeaastal (allikas HTM)

Omavalitsus	Kooli nimi	1. kooli-aste	2. kooli-aste	3. kooli-aste	Põhikool i-aste kokku	Gümnaasium	Kõik kokku
Anija vald	Aegviidu Kool	1	2	1	4	-	4
	Kehra Gümnaasium	1	1	-	2	-	2
Järva vald	Albu Põhikool	1	1	-	2	-	2
	Ambla-Aravete Kool	2	1	4	7	-	7
	Järva-Jaani Gümnaasium	4	5	6	15	2	17
	Koeru Keskkool	2	1	1	4	-	4
	Nurme Kool	1	1	-	2	-	2
Kadrina vald	Kadrina Keskkool	9	3	5	17	14	31
Rakvere linn	Mihkli kool	1	-	1	2	-	2
	Rakvere Eragümnaasium	-	1	1	2	4	6
	Rakvere Gümnaasium	2	1	-	3	1	4
	Rakvere Reaalgümnaasium	-	-	-	-	2	2
	Rakvere Waldorfkool	1	-		1	-	1
Väike-Maarja vald	Kiltsi Põhikool	-	-	1	1	-	1
	Väike-Maarja Gümnaasium	1	2	4	7	1	8
Tallinna linn		4	3	1	8	14	22
Vinni vald		1	2	4	7	-	7
Alutaguse vald		2	3	1	6	-	6
Tartu linn		2	1	2	5	-	5
Rakvere vald		2	-	1	3	-	3
Jõgeva vald		-	1	1	2	-	2
Toila vald		1	1	-	2	-	2
Muu Eesti		3	5	10	18	-	18
Lääne-Nigula vald		-	-	-	-	2	2
Nõo vald		-	-	-	-	7	7

Otepää vald	-	-	-	-	3	3
Paide linn	-	-	-	-	3	3
Põhja-Pärnumaa vald	-	-	-	-	1	1
Põltsamaa vald	-	-	-	-	1	1
Türi vald	-	-	-	-	1	1
Võru vald	-	-	-	-	1	1
KOKKU				120	57	177

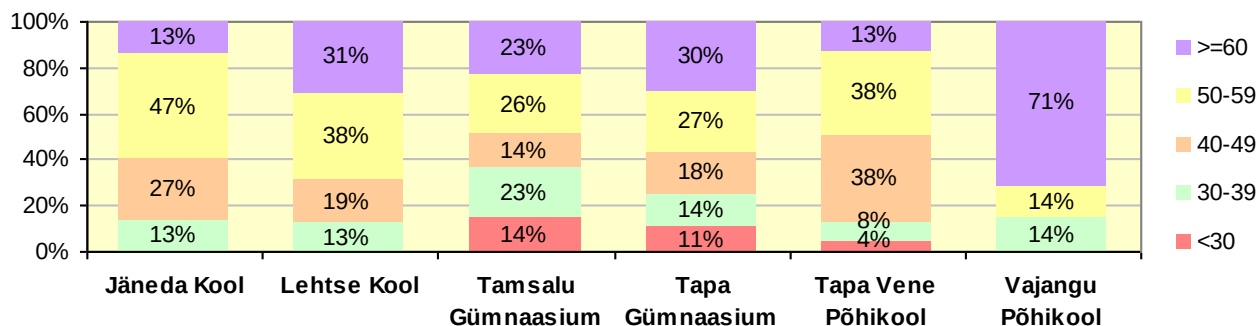
2.3. Õpetajaskond ja tugiteenused

Tapa valla koolides töötab 2018/2019 õppeaastal kokku 153 õpetajat 113 ametikohal. Koolides töötab 22 meesõpetajat, mis on 14% õpetajaskonnast (Tabel 10).

Tabel 10. Õpetajate arv Tapa valla koolides 2018/2019 (allikas: HTM)

	Nais- õpetajate arv	Mees- õpetajate arv	Kokku	Ameti- koh- tade arv	Vastavus kvalifikatsioonile		
					Jah	Ei	Kokku
Jäneda Kool	13	2	15	9	13	2	87%
Lehtse Kool	13	3	16	7	12	4	75%
Tamsalu Gümnaasium	34	1	35	30	25	10	71%
Tapa Gümnaasium	45	11	56	48	49	7	88%
Tapa Vene Põhikool	20	4	24	16	21	3	88%
Vajangu Põhikool	6	1	7	3	7	-	100%
Kokku	131	22	153	113	127	26	83%

Kvalifikatsiooninõuded on kõikidel õpetajatel täidetud Vajangu Põhikoolis. Õpetajate vastavus kvalifikatsiooninõuetele on 88-87% ulatuses täidetud Jäneda Koolis, Tapa Gümnaasiumis ja Tapa Vene Põhikoolis. Väiksem on kvalifikatsioonile vastavate õpetajate osakaal Lehtse Koolis (75%) ja Tamsalu Gümnaasiumis (71%).

Joonis 2. Õpetajate vanusstruktuur Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal (allikas: HTM)

Tapa valla koolide õpetajatest 8% on alla 30-aastased (12 õpetajat), 35% on vanuses 30-49 (54), 31% on vanuses 50-59 (47) ja 26% vanuses 60+ (40). Koolide lõikes on kõige noorema õpetajaskonnaga Tamsalu Gümnaasium ja Tapa Vene Põhikool, kus üle 50% õpetajaskonnast on alla 50-aastased. Vanem õpetajaskond on Lehtse Koolis ja Vajangu Põhikoolis, kus üle 50-aastased õpetajad moodustavad õpetajaskonnast vastavalt 70% ja 85% (joonis 2).

Valla koolides on loodud õppetööd toetavad tugistruktuurid (tabel 11). Tapa Gümnaasiumis ja Tamsalu Gümnaasiumis töötavad haridusliku erivajadustega õpilaste klassid. Jäned Koolis töötavad osakoormusega psühholoog, eripedagoog-logopeed, Lehtse koolides töötavad osakoormusega psühholoog ja logopeed ning eripedagoog 1,0 koormusega.

Tabel 111. Tugispetsialistid Tapa valla koolides 2018/2019 õppeaastal (allikas: Haridussilm)

	Eri- peda- - goog	Sotsi- aal- peda- goog	Logo - peed	HEV- koordi- naator	Kooli psühho- -loog	Õpiabi õpe- taja	Kokku
Jäned Kool	1	-	-	-	-	-	1
Lehtse Kool	-	-	1	-	1	-	2
Tamsalu Gümnaasium	1	1	1	-	-	-	3
Tapa Gümnaasium	1	1	1	-	1	-	4
Tapa Vene Põhikool	-	-	1	-	1	-	2
Vajangu Põhikool	-	-	1	-	-	-	1
Kokku	3	2	5		3	-	13

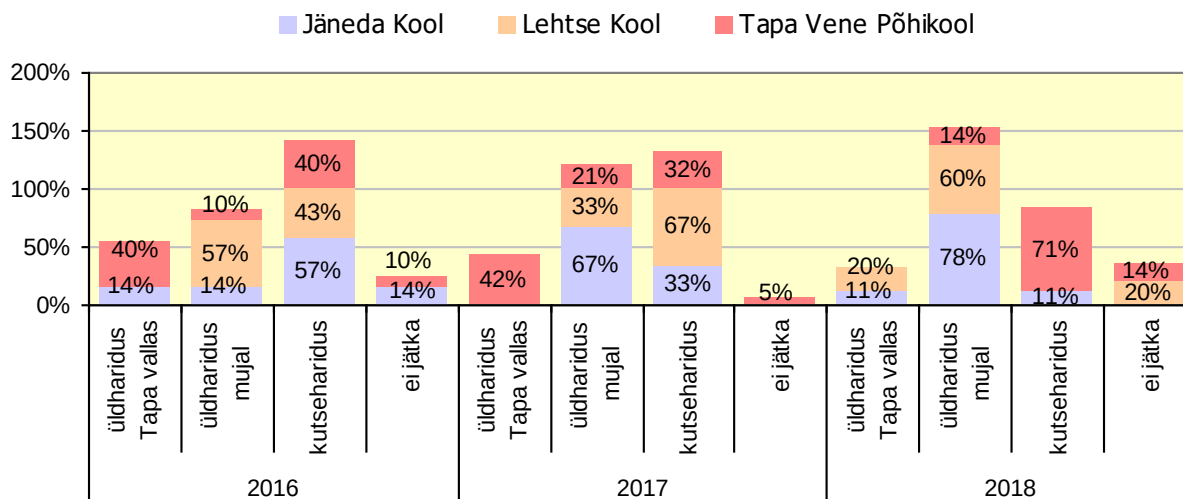
2.4. Põhikooli- ja gümnaasiumilõpetajate haridusvalikud

Igal aastal lõpetab Tapa valla koolides põhikooliastme veidi üle 100 õpilase ja gümnaasiumiastme 40-50 õpilast (tabel 12).

Tabel 122. Põhikooliastme ja gümnaasiumiastme lõpetanud õpilaste arv Tapa valla koolides 2016-2018 (allikas: HTM)

Põhikooliaste			
	2016	2017	2018
Jäned Kool	7	3	9
Lehtse Kool	7	3	5
Tamsalu Gümnaasium	40	37	35
Tapa Gümnaasium	49	43	45
Tapa Vene Põhikool	10	19	7
Kokku	113	105	101
Gümnaasiumiaste			
Tamsalu Gümnaasium	16	13	13
Tapa Gümnaasium	28	39	29
Kokku	44	52	42

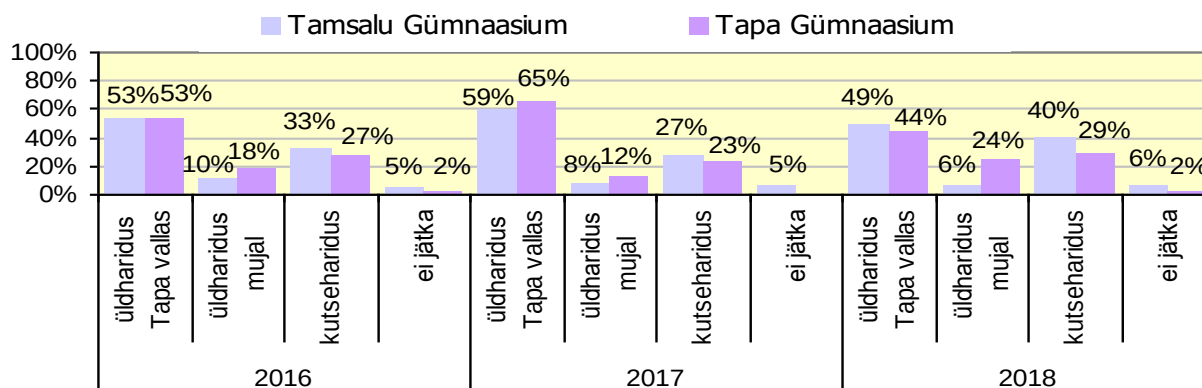
Aastatel 2016-2018 jätkasid Tapa valla põhikoolide lõpetajad õpinguid peamiselt üldhariduskoolides väljapool Tapa valda (Kadrina vald, Tallinna linn) ja kutseõppes (joonis 3).

Joonis 3. Tapa valla põhikoolide lõpetajate haridusvalikud lõpetamisele järgneval aastal 2016-2018 (allikas: HTM)

Tapa valla gümnaasiumides jätkasid õpinguid peamiselt Tapa Vene Põhikooli lõpetajad: 2016. aastal 40%, 2017. aastal 42%, kuid 2018. aastal ei jätanud ükski kooli lõpetaja õpinguid Tapa vallas. Järeda Kooli lõpetajatest jätkas aastatel 2016-2018 Tapa valla gümnaasiumis õpinguid 2 õpilast, väljapool Tapa valda jätkas üldhariduskoolides õpinguid 10 õpilast ja kutseõppes 6 õpilast. Lehtse Kooli lõpetajatest jätkas 2016-2018 Tapa vallas õpinguid vaid 1 õpilane, väljapool Tapa valda jätkas üldhariduskoolides õpinguid 8 õpilast ja kutseõppes 5 õpilast.

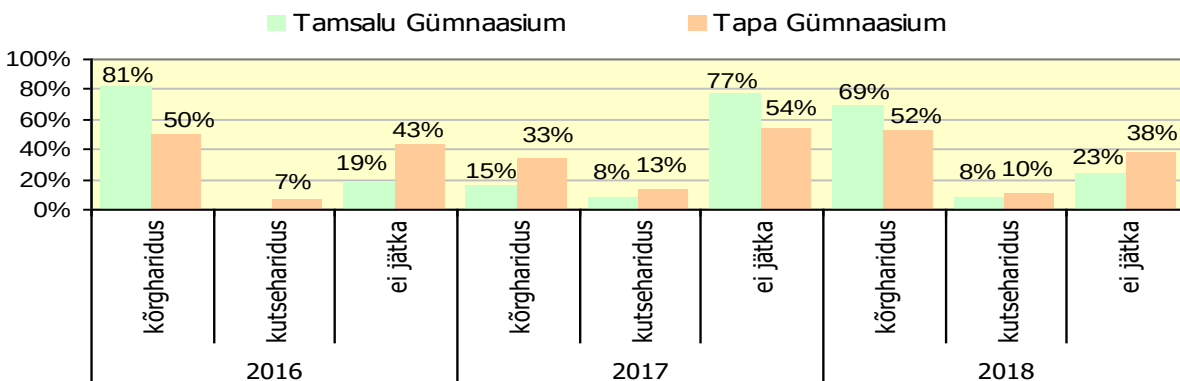
Nii Tapa Gümnaasiumis kui Tamsalu Gümnaasiumis jätkas aastatel 2016-2018 põhikooliastme lõpetajatest 54% õpilastest õpinguid kodukoolis gümnaasiumiastmes (kolme aasta keskmine). Õpinguid üldhariduskoolides väljapool Tapa valda jätkas Tapa Gümnaasiumi põhikooliastme lõpetajatest keskmiselt 18%, Tamsalu Gümnaasiumis 8% lõpetajatest (joonis 4). Kutsehariduses jätkajate osakaal oli pisut suurem Tamsalu Gümnaasiumis, see oli kolme aasta keskmisena 33% lõpetajatest. Tapa Gümnaasiumis oli kutsehariduses jätkajate osakaal keskmiselt 26%.

Joonis 4. Tapa valla gümnaasiumide põhikooliastme lõpetajate haridusvalikud 2016-2018 (allikas: HTM)

Kahe Tapa valla gümnaasiumi võrdluses oli 2016-2018 gümnaasiumiastme lõpetajatest kõrghariduses õpingute jätkajate osakaal suurem Tamsalu Gümnaasiumis. Andmed näitavad, et

gümnaasiumi lõpetamisele järgneval aastal jätkas aastatel 2016-2018 õpinguid ülikoolides 55% Tamsalu Gümnaasiumi lõpetajatest, Tapa Gümnaasiumi näitaja oli 45%. Suur osa gümnaasiumilõpetajatest ei jätka õpinguid lõpetamisele järgneval aastal: aastatel 2016-2018 oli see näitaja Tamsalu Gümnaasiumis 40%, Tapa Gümnaasiumis 45% (joonis 5).

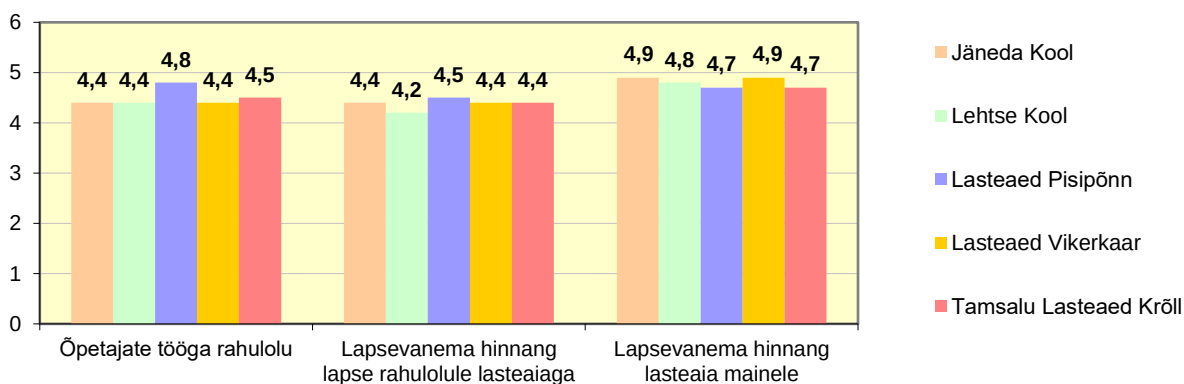

Joonis 5. Gümnaasiumiastme lõpetanud õpilaste haridusvalikud lõpetamisele järgneval õppeaastal 2016-2018 (allikas: HTM)

2.5. Rahulolu lasteasutuste tööga

SA Innove viib regulaarselt läbi kõigis Eesti haridusasutustes rahulolu küsitlusi. Järgnevalt iseloomustame nende 2018. aasta tulemuste põhjal õpetajate, õppijate ja lapsevanemate rahulolu lasteaedade ja koolide lõikes.

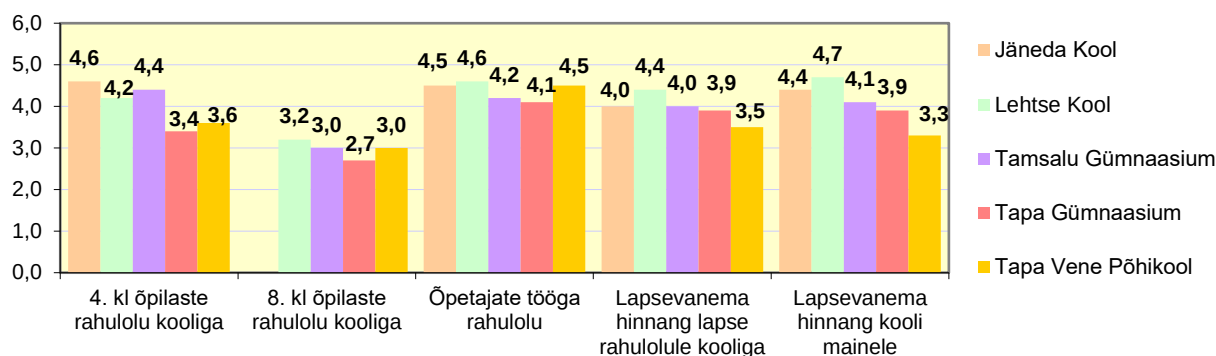
Lasteaedades on õpetajate küsitluse tulemuste põhjal rahulolu kõrgem Tapa Lasteaias Pispõnn, millele järgneb Tamsalu Lasteaed Kröll. Lapsevanemate hinnangute põhjal on lapse rahulolu lasteaiaga kõrgem Tapa Lasteaias Pispõnn ja madalam Lehtse Kooli lasteaias. Lastevanemate poolt anti lasteaias mainele enim punkte Jäneda Kooli lasteaias ja Tapa Lasteaias Vikerraar koht (joonis 6).

Joonis 6. Hinnangu lasteaedadele Tapa vallas, 2018 (allikas: Innove)

Koolide osas iseloomustab küsitlustulemusi joonis 7¹⁴.

¹⁴ Vajangu Põhikooli kohta andmed puuduvad, kuna laste väikesest arvust tulenevalt on teemaks andmete usaldusväärsus võrreldes teiste haridusasutustega, mistõttu Innove küsitlust läbi ei viidud

Joonis 7. Hinnangu lasteaedadele Tapa vallas, 2018 (allikas: Innove)

4. klassi õpilaste rahulolu kooliga on kõrgem Jäneda Koolis ja Tamsalu Gümnaasiumis. 8. klassi õpilaste hulgas on rahulolu kõrgem Lehtse Koolis. Ka õpetajate rahulolu ja lapsevanema hinnang lapse rahulolule kooliga on kõrgem Lehtse Koolis. Lapsevanemate hinnangul on kooli maine kõrgem Lehtse Koolis ja Jäneda Koolis.

3. Huviharidus

3.1. Huvikoolid

Tapa vallas tegutseb kaks huvikooli: Tapa Muusika- ja Kunstikool ning Tapa valla Spordikool. Haridussilma andmetel õpib 2018/2019 õppeaastal kahes huvikoolis kokku 490 last ja nendes töötab 31 õpetajat.

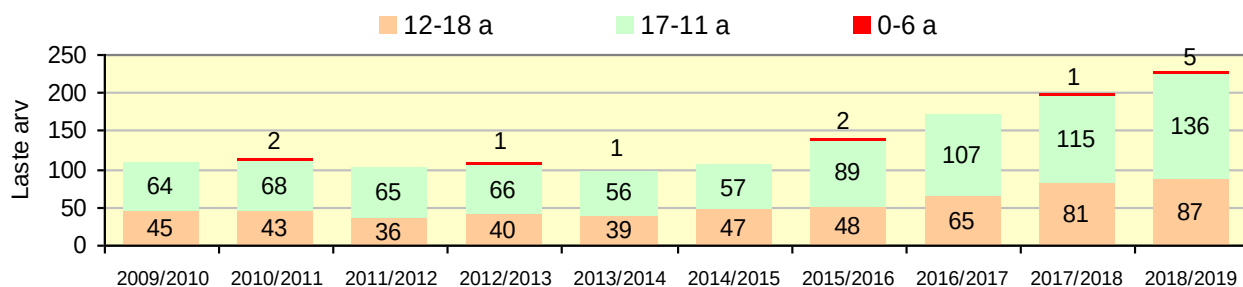
Muusikakool tegutseb Tapa linnas 1960. aastast aadressil 1. Mai pst 5, alates 2015. aastast kannab kool nime Tapa Muusika- ja Kunstikool. Huvikoolil on kasutada 13 klassiruumi, saal ja mõned väiksemad ruumid. Ruumid on kohandatud õppetööks sobivateks aastate jooksul. Muusikakooli nõudmisi ja eripära arvestades valmis ehitusprojekt maja sisemisteks remonditöödeks 2008. aastal. Viimaste aastate jooksul on remonditud 1-2 klassiruumi aastas, sanitaarremondi järgi ootab 6-7 klassiruumi. Alates 2017/2018 õppeaastast on huvikoolil Tamsalus õppekoht, kus muusikaosakonnas õpib 37 last.

Koolis saab õppida klaverit, puhkpille, klassikalist viiulit, pärimusmuusika viiulit, pärimusmuusika mandoliini, 6-keelset kannelt, kromaatilist kannelt, akordioni, löötsa, kitarri ja basskitarri. Klassikalise muusika kõrval tegeleb kool aktiivselt pärimusmuusika õpetamisega. Õppeprotsess muusikaosakonnas jaguneb astmeteks: eelkool (ei ole kohustuslik), noorem aste (1.- 4. klass), vanem aste (5.- 7. klass), lisa-aastad sõltuvalt õpilase soovist. Muusikaosakonnas töötab 2018/2019 õppeaastal 18 pedagoogi. Õpetajate koormused on normist veidi kõrgemad ning seoses eriala valikute laiendamisega võib lähiaastatel tekkida vajadus uute õpetajate järele (löökpillid, puhkpill, klaver).

1. septembrist 2015. alustas koolis tööd kunstiosakond, kus on võimalik õppida erinevaid kunstiliike. Kunstiosakonda võetakse 7-15. aastaseid õpilasi vastu katseteta kuni gruppide täitumiseni. Gruppide arvu ja suurused igaks õppeaastaks kinnitab kooli direktor käskkirjaga. Õppetöö koosneb rühmatundidest erinevatele vanusegruppidele. Nooremates rühmatundides toimub käelise tegevuse üldine arendamine, tutvutakse töövõtetega, vanemates rühmades tegeletakse lisaks praktilistele töödele paralleelselt kunstiajaloo ja teooriaga. Kool on

suutnud anda andekamatele õpilastele ettevalmistuse kutselise muusiku teele asumisel ja õpinguteks järgmise astme muusika- või kunstikoolides.

Haridussilma andmetel õpib 2018/2019 õppeaastal Tapa Muusika- ja Kunstikoolis 228 last, nendest 87 last vanuses 12-18 (38%), 136 vanuses 7-11 (60%) ja 5 last vanuses 0-6 (2%). Õpilaste arv huvikoolis viimase 10 aasta lõikes on esitatud joonisel 8. Alates 2015/2016 õppeaastast on õpilaste arv kasvutrendis.

Joonis 8. Õpilaste arv Tapa Muusika- ja Kunstikoolis (allikas: Haridussilm)

Koolis töötab kokku 18 töötajat, neist 16 on õpetajad (13 muusikaosakonnas ja 3 kunstiosakonnas). Viimase kolme aasta jooksul on õpilaste arv kasvanud umbes 100 võrra. Seda ennekõike seoses kunstiosakonna loomise ja Tamsalu filiaali avamisega.

Tapa valla Spordikool alustas tegevust 01.09.2018. Spordikool võimaldab Tapa vallas elavatele 6-19 aastastele lastele spordihariduse omandamist: koolis toimuvad käsipalli-, maadluse, ujumise, suusatamise, orienteerumise, saalihoki-, ning jalgpallitreeningud. Lisaks on 6-7 aastastel lastel võimalus liituda üldkehalise ettevalmistuse erialaga. Hetkel on treeneri puudumise tõttu kergejõustiku õppekava avamata. Treeningud toimuvad Tapa Spordikeskuses, Jänedas spordihoones ja Tamsalu spordikompleksis. 2018/2019 õppeaastal õpib koolis Haridussilma andmetel 262 last, nendest 16 last vanuses 0-6 (6%), 166 vanuses 7-11 (63%) ja 80 vanuses 12-18 (31%). Spordikoolis töötab 13 treenerit ja neil on vähemalt viienda astme kvalifikatsioon.

Õppimine Tapa Muusika- ja Kunstikoolis ning Tapa valla Spordikoolis on tasuline. Õppemaksu suurus, õppemaksu tasumise kord ja õppemaksu maksmisest vabastamise alused ja kord on kehtestatud määrusega Tapa Vallavolikogu poolt 29.10.2018.

Lisaks Tapa Vallavalitsuse hallatavatele huvikoolidele tegutseb 2018/2019 õppeaastal vallas veel kolm huvikooli. EHIS andmetel õppis seisuga 01.10.2018 nendes huvikoolides kokku 70 Tapa valla last. Huvikoolide lõikes oli õpilaste arv järgmine: 38 last õppis Paide Linnameeskonna Viktor Metsa Jalgpallikoolis (nendest 11 last õppis samal ajal ka Tapa valla Spordikoolis), 25 last õppis JJ-Street Tantsukoolis ning 7 last Ukraina Kultuuri Pühapäevakoolis.

2018/2019 õppeaastal õpib väljapool Tapa valda huvikoolides 50 Tapa valla last. Nendest kõige enam õpib lapsi Tallinna linna huvikoolides (15 last) ja Rakvere linna huvikoolides (14 last). 10 last õpib Väike-Maarja Muusikakoolis ning 11 last erinevates Tartu, Türi, Paide ja Pärnu linna huvikoolides.

Tapa vald osaleb õpilaste huvihariduse ja huvitegevuse kulude katmises. Selleks kehtestas Tapa Vallavolikogu 28.01.2019 vastu võetud korraga kaks toetuse liiki: huvihariduses ja huvitegevuses osalemisel tehtud sõidukulude osaline hüvitamine ja huvikooli kohatasude katmises osalemine.

4. Huvitegevus

Tapa valla koolides korraldatakse huvitegevust õppetööd toetava tegevusena. 2018/2019 õppeaastal tegutseb koolides kokku 102 huviringi seitsmes valdkonnas: sport, muusika, keeled, teater, tants, kunst, noorte areng (karjääriõpe, suhtlus, noorteorganisatsioonid jm.), loodus- ja täppisteadused (tabel 13). Koolide lõikes on huviringide arv suurim Tamsalu Gümnaasiumis (33) ja Tapa Gümnaasiumis (25). Kõigis seitsmes huvitegevuse valdkonnas tegutsevad ringid Tapa Gümnaasiumis ja Tapa Vene Põhikoolis, ülejäänud koolides on 1-2 valdkonda huviringidega katmata. Valdkondade lõikes on koolides kokku huviringide arv kõige suurem loodus- ja täppisteaduste valdkonnas (24 ringi) ja muusika valdkonnas (23 ringi). Koolide huviringides osalemine on valdavalt tasuta, üksikutel juhtudel küsitakse, näiteks kunstiringis, materjali tasu. Koolid pakuvad huvitegevust valdavalt enda õpilaskonnale.

Huvitegevust noortele pakutakse ka valla kultuurimajades (Lehtse Kultuurimaja, Tamsalu Kultuurimaja, Tapa Kultuurikoda), noortekeskustes (Tamsalu Noortekeskus, Tapa Laste- ja Noortekeskus) ning Tamsalu spordikompleksis. 2019. aastal töötab nendes asutustes kokku 60 huviringi. Valdkondade lõikes tegutseb kõige enam tantsuringe (kokku 20 ringi) ja spordiringe (19). Noortekeskuses on huvitegevuses osalemine tasuta, kultuurimajades jääb osaleja kuutasu vahemikku 3-15 eurot. Vanusegruppide lõikes on Tamsalu Noortekeskuse huvitegevus suunatud 13-15-aastastele ja Lehtse Kultuurimajas 7-16-aastastele. Kõikides teistes asutustes ja organisatsioonides saab huvitegevusega tegeleda alates 4 eluaastast kuni vanuseni 26+.

Tabel 13. Huviringide arv Tapa vallas valdkondade lõikes 2018/2019 õppeaastal (allikas: Tapa VV)

	Sport	Muu-sika	Keeled, teater	Tants	Kunst	Noorte areng	LTT	Kokku
Jäned Kool	2	1	1	-	3	1	3	11
Lehtse Kool	-	8	2	-	-	1	4	15
Tamsalu Gümnaasium	6	11	-	3	4	1	8	33
Tapa Gümnaasium	4	2	4	2	3	4	6	25
Tapa Vene Põhikool	2	1	2	2	3	4	1	15
Vajangu Põhikool	1	-	-	-	-	-	2	3
Koolides kokku	15	23	9	7	13	11	24	102
Lehtse Kultuurimaja	1	-	-	2	-	-	1	4
Tapa Laste- ja Noortekeskus	-	-	1	-	6	-	-	7
Tamsalu Kultuurimaja	-	2	1	11	-	-	-	14
Tamsalu Noortekeskus	-	-	-	-	2	4	1	7
Tamsalu Spordikompleks	17	-	-	-	-	-	-	17
Tapa Kultuurikoda	1	3	-	7	-	-	-	11
Muu kokku	19	5	2	20	8	4	2	60
Kõik kokku	34	28	11	27	21	15	26	162

2018/2019. õppeaastal õpib valla koolides kokku 1108 õpilast: Jäned Koolis 52, Lehtse Koolis 48, Tamsalu Gümnaasiumis 355, Tapa Gümnaasiumis 490, Tapa Vene Põhikoolis 154 ja Vajangu Põhikoolis 9 õpilast. Koolides kokku on 1179 huviringi kohta, kuna õpilased osalevad enam kui ühes huviringis (tabel 14). Suurim on huviringi kohtade arv (osalejate arv) Tamsalu Gümnaasiumis (381), järgneb Tapa Gümnaasium (340), Tapa Vene Põhikool (197), Jäned Kool

(130), Lehtse Kool (116) ja Vajangu Põhikool (15). Huviringide kohti ühe õpilase kohta on kõige enam Jäneda Koolis ja Lehtse Koolis, vastavalt 2,5 ja 2,4. Tamsalu Gümnaasiumis, Tapa Vene Põhikoolis ja Vajangu Põhikoolis on ühe õpilase kohta 1,1-1,7 huviringi kohta ning Tapa Gümnaasiumis 0,7. Valdkondade lõikes on valla koolides tegutsevates huviringides suurima osalejate arvuga loodus- ja täpisteaduste valdkond (25%), järgneb muusika valdkond (22%), spordi valdkond (14%) ja kunsti valdkond (13%).

Tabel 134. Osalejate arv Tapa valla huviringides valdkondade lõikes 2018/2019 õppeaastal (allikas: Tapa VV)

	Sport	Muu-sika	Keeled, teater	Tants	Kunst	Noorte areng	LTT	Kokku
Jäneda Kool	19	10	9	-	32	25	35	130
Lehtse Kool	-	60	10	-	-	8	38	116
Tamsalu Gümnaasium	68	139	-	21	59	10	84	381
Tapa Gümnaasium	45	32	50	30	25	38	120	340
Tapa Vene Põhikool	34	15	25	20	43	50	10	197
Vajangu Põhikool	3	-	-	-	-	-	12	15
Koolides kokku	169	256	94	71	159	131	299	1179
Lehtse Kultuurimaja	16	-	-	19	-	-	15	50
Tapa Laste- ja Noortekeskus	-	-	10	-	38	-	-	48
Tamsalu Kultuurimaja	-	22	7	140	-	-	-	169
Tamsalu Noortekeskus	-	-	-	-	8	16	4	28
Tamsalu Spordikompleks	257	-	-	-	-	-	-	257
Tapa Kultuurikoda	10	63	-	132	-	-	-	205
Muu kokku	283	85	17	291	46	16	19	757
Kõik kokku	452	341	111	362	205	147	318	1936

Kontakttundide arv nädalas kõikides vallas tegutsevates huviringides on esitatud arvutuslikuna tabelis 15. Koolide lõikes on huviringides kontakttundide arv nädalas kõige suurem Tamsalu Gümnaasiumis (46,13) ja Tapa Gümnaasiumis (40,54). Tapa Vene Põhikoolis on huviringide kontakttunde nädalas 31,54, Jäneda Koolis ja Lehtse Koolis jääb näitaja vahemikku 15-20.

Tabel 145. Kontakttundide arv nädalas valdkondade lõikes Tapa vallas tegutsevates huviringides 2018/2019 õppeaastal (allikas: Tapa VV)

	Sport	Muu-sika	Keeled, teater	Tants	Kunst	Noorte areng	LTT	Kokku
Jäneda Kool	7,33	1,00	-	-	5,66	1,00	4,66	19,65
Lehtse Kool	-	8,00	2,00	-	-	1,00	4,00	15,00
Tamsalu Gümnaasium	12,98	11,66	-	4,00	3,50	1,00	12,99	46,13
Tapa Gümnaasium	6,88	2,00	5,22	8,00	5,00	4,00	9,44	40,54
Tapa Vene Põhikool	8,44	2,44	3,00	2,33	6,00	6,88	2,44	31,53
Vajangu Põhikool	6,66	-	-	-	-	-	3,33	9,99
Koolides kokku	42,29	25,1	10,22	14,33	20,16	13,88	36,86	162,84
Lehtse Kultuurimaja	2,00	-	-	2,00	-	-	1,00	5,00
Tapa Laste- ja Noortekeskus	-	-	0,50	-	3,50	-	-	4,00
Tamsalu Kultuurimaja	-	6,00	2,66	29,66	-	-	-	38,32
Tamsalu Noortekeskus	-	-	-	-	2,00	4,00	1,00	7,00
Tamsalu Spordikompleks	97,62	-	-	-	-	-	-	97,62
Tapa Kultuurikoda	2,66	6,00	-	14,66	-	-	-	23,32
Muu kokku	102,28	12,00	3,16	46,32	5,50	4,00	2,00	175,26

	Sport	Muu-sika	Keeled, teater	Tants	Kunst	Noorte areng	LTT	Kokku
Kõik kokku	144,57	37,10	13,38	60,65	25,66	17,88	38,86	338,10

Väljapool koole on huvitegevuse kontakttundide arv suurim Tamsalu Spordikompleksis, mis on ligi 100 tundi nädalas. Selle näitajaga on asutus suurim huvitegevuse pakkuja Tapa vallas.

5. Noorsootöö

Tapa vallas on välja kujunenud ja pikaajalise traditsiooniga noorsootöö. Tapa vallas on noori vanuses 7-26 aastat kokku 2281, neist vanuses 7-12 on 803, vanuses 13-18 aastat 743 ja vanuses 19-26 aastat 1053. Valdav osa noori (1813 noort ehk 79,5%) on eestlased.

Tapa vallas tegutseb 5 noorteühendust ning 1 **Tapa Laste- ja Noortekeskus, kus on olemas teavitamis- ja nõustamiskeskuse pädevus**. Palgalisi noorsootöötajaid on 9 ja vabatahtlikke 11.

MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing koordineerib noorsootööd Tapa linnas. Tapa Laste- ja Noortekeskuses saab mängida lauatennist, lauajalgpalli, erinevaid lauamänge, kuulata ja ise teha muusikat, vaadata TVd või lihtsalt niisama istuda ning sõpradega vestelda. Laste- ja noortekeskuses käivad koos loovusring ja käsitööring. Noortekeskuses töötab üks noorsootöötaja, kellel on 6 taseme noorsootöötaja kutse. Lisaks käivad kaks tasustatud inimest juhendamas ringitegevusi, abiks on ka vabatahtlikud. Päevas külastab noortekeskust 15 kuni 20 noort. Ühes kuus külastab keskust 30 erinevat noort.

Tapa linnas, kus koolides käib rohkem kui 550 noort, peaks olema noortekeskus avaramates tingimustes, et avatud noorsootöös saaksid osaleda samal ajal erinevad sihtgrupid (7.-12. aastased, 13.-17. aastased, 18.-26. aastased, poisid ja tüdrukud erinevatest rahvustest). Lisaks saaksid paralleelselt toimuda huviringid jms. Kooli tn 24 hoones on avatud noorsootöök ruumi vähe (2 läbikäidavat ruumi), amortiseerunud on vee-, kanalisatsiooni- ja küttesüsteemid. Tapa linna noortekeskus vajab enamate noorte teenindamiseks avaramat ja suuremat pinda ning lisa noorsootöötajaid. Uue asukoha otsingud toimuvad.

MTÜ Tamsalu NKKÜ-NMKÜ koordineerib noorsootööd Tamsalu linnas. Tamsalu Noortekeskuses saab mängida lauamänge, piljardit jne. Toimuvad ringitegevused. Keskust külastab ca 20 noort päevas. Noortekeskus on avatud tööpäevadel kell 13.00-20.00, kuid üritusi on korraldatud ka laupäeviti. Noortekeskuses töötab üks noortejuht, kes on 4 osakutse tasemega noorsootöötaja. Noortekeskuse projekti juhib 6 osakutse tasemega noorsootöötaja. Abiks on 3-4 tasustatud kogukonnaliiget. Päevas külastab noortekeskust 20 kuni 30 noort. Ühes kuus külastab keskust 60 erinevat noort.

Keskuse probleemiks on suur ruumipuudus. Tamsalu linnas elab üle 300 noore, vanuses 7.-18 aastat, lisaks kuni 26 aastased, kes võiksid olla noortekeskuse külastajad. Noorsootöötajate hinnangul vajab keskus ruume tehnika-, seiklus- ja kokandusringide arendamiseks. Tehnika 1 majas on väljaehitamata hoone osa, kuid selle kasutuselevõtt eeldab olulisi investeeringuid. Kaalutud on ka variant kolida noortekeskus kultuurimaja hoonesse.

MTÜ Moe Külaselts pakub oma ruumides noortele tegevusi Moe piirkonnas. Võimalik on mängida lauamänge, joonistada, teha süüa ja võtta osa organiseeritud ühistevgevustest. Noored osalevad kogukonna korraldatavatel üritustel. Päevas külastab noortekeskust 6 kuni 7 noort. Ühes kuus külastab keskust 7 erinevat noort.

MTÜ Vajangu Noorsootöö Keskus pakub noortele tegevust Vajangul. Noored saavad mängida erinevaid lauamänge, kuulata muusikat, joonistada, meisterdada, vaadata TVd või lihtsalt niisama istuda ja sõpradega vestelda. Noortekeskuses töötab üks noortejuht, kes on 4 osakutse tasemega noorsootöötaja. Abiks on 2-3 vabatahtlikku kogukonnaliiget. Päevas külastab noortekeskust 7 kuni 10 noort. Ühes kuus külastavad keskust 31 erinevat noort.

Lehtse piirkonnas viiakse noortele tegevusi läbi Lehtse Kultuurimajas. Korraldatakse erinevaid kultuuriüritusi ja toimuvad erinevad sportlikud ning ringilised tegevused. Piirkonna noorte tegevuse nõrkuseks peetakse noorsootöötaja/-juhendaja puudumist.

Jäneda piirkonnas tegeleb noortega Jäneda Kool. Noored saavad peale tunde osaleda erinevates huviringides nii koolihoones kui ka Jäneda Külaseltsi majas. Koolimajas avati noortekeskuse ruum, kuid see ei ole noorte poolt leidnud aktiivset kasutust ning hetkel ei ole enam töös.

Aastaid on noorte töökasvatuse raames korraldatud malevaid. 2018. aastal sai 65 noort vanuses 13.-17. aastat osaleda kolmes maleva rühmas. Malevlastele pakutakse tööd valla ja allasutuste heakorratöödel. Maleva läbiviijad on MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing ja MTÜ Tamsalu NNKÜ-NMKÜ, kes korraldavad malevalastele peale tööpäeva erinevaid huvitavaid silmaringi laiendavaid tegevusi.

Noorsootöö kvaliteedi hindamine viidi Tapa vallas läbi 2018. aastal. Toimus sisehindamine, oma arvamuse andsid ka välishindajad. Hindamise käigus analüüsiti noorsootöö nelja teemat: mitmekülgse mitteformaalse hariduse (huvihariduse ja huvitegevuse) kättesaadavus, osaluse ja kuuluvuskogemuse võimalused, noorteinfo, ennetamis- ja nõustamistegevuste kättesaadavus ning kvaliteetse noorsootöö keskkond.

Sisehindamise protsessis toodi välja järgmised arenguvajadused:

1. mitmekülgsed mitteformaalse (huvihariduse ja huvitegevuse) hariduse kättesaadavus

1.1. Suurendada avatud noorsootöö ressursse (inimesed, keskused), et võimaldada väljaspool struktureeritud hariduses noorte suuremat osalust, tõsta noorte omaalgatuslike ettevõtmiste hulka.

1.2. Noorte ettevõtlikkuse arendamisele suunatud tegevuste planeerimiseks ja läbiviimiseks teha rohkem koostööd Lääne-Viru Arenduskeskusega, toetada ka 18-26 aastaste noorte ettevõtlikkust, sh piirkonnas väärtuste loomiseks.

1.3. Innustada täisealisi noortekeskusega seotud noori rahvusvaheliste projektide koostamisele ja elluviimisele. Kasutada Erasmus+ noorteprojektide võimalusi, sh Solidaarsuskorpus. Kavandada noorte vabatahtliku osalemise teekonna ja omandatud kogemuste salvestamine (nt Stardiplatsi keskkonna, Vabatahtlike passi, Noortepassi vm moel).

1.4. Luua olemasolevate tunnustusstatuutide juurde eraldi kategooriad noorte ja noorsootöötajate (sh aktiivsete külaseltsiliste töö) tunnustamiseks. Võtta kasutusele viisid noorte mitteformaalses õppes osalemise kogemuse kajastamiseks (vt näiteks Valga Riigigümnaasiumi õpilaspassi <http://www.valgagym.ee/opilaspass/>).

2. osaluse ja kuuluvuskogemuse võimalused

2.1. Kirjeldada noorte osalusvõimalused ning teavitada noori nii mitteformaalsetest kui formaalsetest (nt aktiivgrupid noortekeskuste juures, õpilasesindused, noortevolikogu) osalemise viisidest, kuidas nende liikmeks saab, kes on nende esindajad ning kuidas oma

esindajate kaudu häääl kuuldavaks teha või ettepanekuid esitada. Hoida tegevuses noorte volikogu.

2.2. Kasutada võimalusi noorte omalgatuse fondidest tegevuse rahastamiseks, nt Nopi üles, Erasmus+ projektid, sh Solidaarsuskorpus.

3. noorteinfo, ennetamis- ja nõustamistegevuste kättesaadavus

3.1. Teha koostööd maakondlike info- ja nõustamisteenust pakkujatega, et viia info ja nõustamise saamise võimaluste teave noorteni. Leppida kokku valdkondlikud vastutusalad või spetsialistid vallas, kelle poole milliste küsimustega pöördutakse.

3.2. Suures vallas erinevates kantides võrdselt infole ligipääsemiseks ning kantide noorte omavaheliseks tihedamaks läbikäimiseks luua üle valla kõigile kättesaadav noorteinfo koht, mille koostamisse kaasata noored.

3.3. Arendada tugevam koostöövõrgustik politseinike, ennetusega tegelevate noorteühenduste, perearstide, lastekaitse, TAI programmide eestvedajate, KiVa programmi, Väärtuste arendajate programmi rakendajate jm huvitatud osapoolte vahel, et üheskoos planeerida ja ellu viia noorte riskikäitumisele reageerimise kava, eeldades noorsootöö tervikuna olevat esmatasandi ennetus.

4. kvaliteetse noorsootöö keskkond

4.1. Ühtse arusaama kujundamine vallas toimuvast noorsootööst ja noorte valdkonna tegevustest. Selle alusel ja abil noorsootöö võrgustiku formuleerimine, erinevate asutuste ja organisatsioonide rollide kaardistamine ja teadvustamine valla noorsootöö elluviimiseks, sh selgelt noortekeskuste positsioneerimine selles.

4.2. Tapa valla noorsootöö arengukava loomine.

4.3. Noorte osaluskogude rollide ja ülesannete ülevaatamine, noorte toetamine, et võimaldada nende osalus otsustamises ja otsuste tegemise protsessis, et neid ei kaasata ainult sündmuste korraldamisse.

4.4. Täiendavalt lisada noorsootöötajate kui (vaba)õppe ja kasvatustöö läbiviijate töötasud valla allasutustes vastavasse palgakorralduse määrusesse (Tapa Vallavolikogu 30.05.2018 määrus nr 18), kavandada eeldatud nõuded kvalifikatsioonile. Valla allasutuste palgakorraldus võib olla eeskujuks või aluseks ka teenuse partneritelt sisseostmisel toetuse arvestamisel või tulevikus aluseks vallaasutusena tegutsevate noortekeskuste töö korraldamisel.

4.5. Kaaluda noortekeskuste viimist valla allasutusteks, et sätendada ühised tööpõhimõtted, töötajate tasud ja töötajate kutsekvalifikatsioon. Seeläbi võtab vald suurema vastutuse noortekeskuste arendamise eest (ruumid, vahendid, tegevused, projektide omaosalused jms), luues noortele enam võimalusi kooliväliseks arendavaks tegevuseks.

4.6. Mobiilse noorsootöö võimaluste arendamine, et pakkuda keskkuses kättesaadavaid noorsootöö tegevusi erinevates valla kantides, vt näiteks Tartu tegutseva MoNo bussi kogemust (<http://ntm.ee/ntm/mono-buss-ja-mobiilne-noorsootoo/mono-bussi-teenus/>).

4.7. Planeerida noorsootöö arengukava koostamisel viisid noorte rahulolu, huvide ja vajaduste kohta tagasiside saamiseks, seejuures tehes koostööd (nt lisades küsimusi) juba kasutusel olevate küsimustike ja andmete kogujatega, sh küsitluste läbiviimine noortekeskustes, kus noored saavad arutleda ja mõelda tegevustele ja vajadustele väljaspool koole.

6. Raamatukogud

Kuni 2018. aasta lõpuni oli vallas 4 rahvaraamatukogu: Tapa Linnaraamatukogu (Tapa, Jäneda, Lehtse, Saksi), Tamsalu Raamatukogu, Vajangu Raamatukogu ja Assamalla Raamatukogu. Alates

01.01.2019 liideti kõik raamatukogud ühtsesse süsteemi, kus Tapa Vallaraamatukogu (enne Tapa LRK) on valla keskraamatukogu funktsioonides. Raamatukogudes on kokku 133 468 ühikut, sh Tapal 64 832, Tamsalus 22 504, Lehtses 10 891, Jänedal 10 189, Assamalla 8 592, ja Vajangul 8 404, Saksis 8 056. Raamatukogude tegevust iseloomustavad andmed 2018. aasta kohta on esitatud tabelis 16¹⁵.

Tabel 16. Tapa valla raamatukogude tööd iseloomustavad andmed

Raamatukogu	Avatud päevi aastas / tunde nädalas	Piirkonna elanikest rk kasutajaid	Kasutajate arv	Kasutajatest lapsed	Kojulaenutusi päevas keskmiselt	Külastusi päevas keskmiselt	Tehtud üritusi	Raamatu- ja kunstinäitused, raamatute väljapanekud	Üritusel osalejate arv	Tehtud kasutajakoolitusi	KOV'i osakomplek-teerimissummast	Komplekteerimiskulu elaniku kohta	Juurde tuli raamatuid ja ajakirju
Tapa	279 / 45	31,7%	1955	33,0%	197	104	64	54	2501	30	52%	3,9	1993
Lehtse	239 / 40	36,4%	193	37,3%	31	19	14	20	301	1			350
Saksi	125 / 20	28,2%	115	17,4%	31	16	19	14	430	4			161
Jänedal	162 / 32	42,0%	189	33,9%	46	33	35	20	1438	17			351
Assamalla	222 / 35	23,5%	105	22,9%	14	7	5	10	64	2	70%	6,0	167
Tamsalu	269 / 41	21,3%	607	21,9%	66	23	21	45	329	33	39%	3,1	663
Vajangu	228 / 35	35,0%	146	23,3%	14	11	7	10	47	2	72%	6,8	152
Maakonna keskmine		31%		28%							61%	4,9	

Tabelist näeme, et raamatukogu kasutamise aktiivsus ja sihtrühmade osatähtsus piirkonniti on erinev. Kasutusaktiivsus on suurim Jänedal, järgnevad Lehtse ja Vajangu. Laste osakaal kasutajatest on suurim Lehtses, Jänedal ja Tapal. Päevas on suurim arv külastusi Tapal, kus on korraldatud ka enim sündmusi, milles oli enam kui 2 500 osavõtjat 2018. aastal. Raamatukogud tegelevad aktiivselt ka kasutajate koolitustega, ennekõik arvutialaste oskuste arendamisega.

Raamatukogud täidavad nii kultuuriasutuse funktsioone (raamatukogus korraldatakse erinevaid üritusi ja näituseid nii lastele kui täiskasvanuile), teisalt toetavad oma tööde ja tegemistega haridusasutusi (lasteaiad, koolid) ja täiskasvanute elukestvat õpet. Raamatukogude hariduslikke funktsioone iseloomustavad järgmised tegevused:

- raamatuesitlused, uudiskirjanduse tutvustamine;

¹⁵ Raamatukogude sisulisi aruandeid saab lugeda <http://www.lvkrk.ee/index.php/raamatukogud/aruanded/aruanded-2018>

- kohtumised kirjanike ja kunstnikega;
- raamatukogumäng 1. klasside õpilastele, lasteaia viimase rühma lastele - esmatutvus raamatukoguga (kasutajakoolitus);
- ettelugemine - see on kõige universaalsem võimalus last ja raamatut kokku viia;
- raamatuseovitus ja soovitusnimekirjade koostamine eri vanuses õpilastele, kooliminevatele lastele ja nende vanematele, lasteaialaste vanematele;
- raamatupakid lasteaeda nii lastele kui lasteaiaõpetajatele;
- õpioskuste olümpiaadiks ja kirjandusmängudeks ettevalmistamine jne;
- raamatuvara tutvustamine raamatuväljapanekute ja -näitustega;
- teematunnid: emakeelehommikud, jõuluhommikud, Nukitsa konkursi raamatutunnid jne;
- kunsti- ja esemenäitused (laste loometööd, kujutav kunst, era- ja muuseumide kollektsioonid jne). Seejuures lisanduvad väljapanekutega ka raamatukogu samateemaliste teavikute tutvustamine, näitusetutvustused, teemaüritused, õpetajata poolt ainetundide läbiviimine;
- kasutajakoolitus ja selle integreerimine paljudesse teistesse raamatukogu korraldatavatesse üritustesse - teemaüritustel otsivad lapsed e-kataloogist teemakohaseid raamatuid, viktoriinis suunatakse vastust otsima raamatukogu veebilehelt või raamatukogu e-kataloogist, kunstinäituselt, raamatuväljapanekutelt jne;
- näitused raamatukoguürituste käigus valminud laste loometöödest: joonistati ja meisterdati ettelugemiste ja teemaürituste käigus;
- ekskursioonid kirjanike jt tuntud inimeste radadel, tutvumine kirjanduslike paikadega;
- kodukandi ajaloo ja tegusate inimeste tegevuse tutvustamine (näitused, kohtumised, ekskursioonid);
- üle-eestilise etluskonkursi läbiviimine 1.-6. klassidele „Ellen Niiduga Midrimaal“;
- e-teenused - nõustamine (individaalne ja igapäevane töö - eriti vajavad abi eakamad inimesed) ja ka koolituse läbiviimine (koostöö). Igapäevatööna tudengitele erialakirjanduse soovimine, temaatiliste materjalide otsimine ja soovimine.

Raamatukogu roll kogukonnas on muutumas - raamatute kogumise ja laenutamisel muututakse mitmekülgeks info- ja kultuuriasutuseks, kus inimene leiab meelelahutust (raamatud, näitused, kohtumised, mõnus ajaveetmise koht jm), toetust õppetegevusele, vajalikku infot ja abi.

7. Täiskasvanuharidus ja elukestev õpe

Täiskasvanuharidus on organiseeritud õppetegevus teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamiseks ning nende säilitamiseks või täiendamiseks. Õppimine võib toimuda mistahes tasemel või meetodil.

Tapa valla raamatukogudes toimunud koolitustel osales 2018. aastal 113 inimest, neist Tapal 95. Viidi läbi nutikoolitusi seenioridele, õpiti võrkurundust, eeterlike õlide kasutamist tervise heaks jms. 38 inimest, neist 19 Tapal, said individuaalkoolitust. Põhiteemaks interneti kasutamine, sh pangatoiminguteks, erinevate formularide leidmiseks ja täitmiseks, kodukoha uurimuste läbiviimiseks. Täiskasvanute õppega tegeleb veel kirjandusklubi.

Täiskasvanute haridusvõimalusi pakub raamatukogudele lisaks Tapa Kultuurikoda, kus tegutsevad järgmised ringid: mälutreening (20 osalejat), eesti keele kursused (15), jumping (15), orkester (35), segakoor (35), ladinatants (8), kõhutants (10), rahvatants (16), eakate võimlemine (19), seniortants (18), eakate rahvatants (16) ja eakate vokaalansambel (10).

Lehtse Kultuurimajas töötavate järgmised ringid: Lehtse Kammerkoor (30 osalejat), Kapell "Veereke" (8), naisrahvatantsurühm „Mõisapiigad“ (12), naisvõimlemisrühm „Jäneda Naised“ (12), mälutreeningu rühm "Memme-taati" (28), VIA "Uba" tantsuorkester (5), Line-tantsurühm "Lehtse Liinirahvas" I ja II (16), Virge Tantsukool I, II, III rühm (26), Klubi "Ehavalgus" (28), Lehtse Käsitööseltsing (14), meeste korvpallitreeningu rühm (8), naiste treeningrühm (5) ja intervalltreening täiskasvanutele (5).

Tamsalu Kultuurimajas on täiskasvanute hariduse ja elukestva õppe ringid järgmised: a) käelise tegevuse arendamine - kunstiring (12 inimest), keraamikaring (14), vaibakudumine (10), eakate käsitööring (22); b) liikumisharjumiste kujundamine, tervis: eakate võimlemine (14), prouade rahvatantsurühm „Kuldne iga (12), rahvatantsurühm "Virvering" (13), rahvatantsurühm „Vallatud kurvid“ (14), köhutantsurühm „Leyla“ (14) ja linetantsurühm (12). Teadmisi andvad, õpioskuseid ja mõtlemist arendavad ringid/ kontserdisarjad on järgmised: eakate suhtlusring (20), klassikalist muusikat ja muusikuid propageerivad ja tutvustavad „Hingemuusika“ ja „Meistrite Akadeemia“ kontserdisarjad (kuulajaid umbes 50 inimest). Viiakse läbi kerge- ja rahvamuusikat tutvustavat lauluklassi kontserdisarja (kuulajaid 30-40 inimest), toimub filmide plaanipärane näitamine (vaatajaid 10-100 inimest), samuti näituste ja teatrietenduste järjepidev korraldamine (25-250 inimest). Kultuurimajas käib eakate klubi „Ilgihaljad“ (30 inimest) ja MTÜ „Lustpill (12 inimest), lisaks on usuringid ja lühiajalised kursused, sh koostöös Töötukassaga. Uuel hooajal on kavas avada näitering, kapell, maaliring täiskasvanutele ja sari „Põnevad kohtumised“ (huvitavad inimesed erinevatest eluvaldkondadest). Jätkuv huvi on ka keeleõppe vastu, mida piirab kõrge kursusetasu.

Täiskasvanuharidus koolides ja lasteaedades keskendub lastevanemate koolitamisele. Toimuvad loengud ja töötod erinevatel teemadel: lapse eakohase arengu toetamine, haridusasutuse ja lapsevanema koostöö võimalused, kaasava hariduse rakendamine jms.

Täiskasvanute hariduse arenduse osas on vaja Tapa vallas läbi viia ettevõtjate tööjõuvajaduse kaardistamine ning selle põhjal hinnata töötajate täiend- ja ümberõppe vajadusi. Nimetatud tegevused tuleks ühildada Töötukassa poolt igal kevadel ja sügisel koostatava Lääne-Virumaa tööjõuvajaduse analüüsiga. Selle põhjal valmib tööjõuvajaduse baromeeter, mille alusel suunatakse inimesi õppima ja täiendkoolitustele, eesmärgiga aidata inimestel leida tööd ja täita vabu töökohti ettevõtetes. Tööandjad saavad Töötukassast taotleda toetust pikaajalise töötü töölevõtmisel (palgatoetus), noore inimese töölevõtmisel (minu esimene töökoht), alaealise töölevõtmisel (palgatoetus) ja vähenenud töövõimega inimese töölevõtmisel. Töötav inimene saab Töötukassa kaudu näiteks täiendõpet või tasemeõppes osalemise toetust taotleda kutsekoja OSKA valdkondades (sh IT, eriti 50+ inimesed, kellel väljaõpe aegunud). Tööandja saab taotleda koolitustoetust töötajate arendamiseks värbamisel (OSKA valdkondades, sh kvalifikatsiooni saamiseks), muudatuste olukorraks, keeleõppeks; vähenenud töövõimega inimeste täiend- ja ümberõppeks. Võimalik on saada tasuta karjäärinõustamist. Kuna igal teenusel on taotlemiseks omad tingimused, siis on oluline tööandjate tihe koostöö Töötukassaga.

Lisa 4. Tapa valla haridusasutuste arengukavade kokkuvõte

Tapa vallas on 2 lasteaeda, 4 üldhariduskooli ja kaks huvikooli. Lasteaiarühmad on avatud Tapa linnas, Jänedal, Lehtses ja Vahakulmus. Koolid tegutsevad Tapa linnas, Jänedal ja Lehtses. Huvikoolid asuvad Tapal ja nad teenindavad vallaelanikke ka kohtadel. Samuti on ülevallaliselt korraldatud noorsootöö.

Tapa Gümnaasiumi arengukava 2017-2021¹⁶

Visioonis esitatakse, et Tapa Gümnaasium on õppijakeskne, ühiseid väärtusi kandev ja mitmekülgset haridust pakkuv uuendusmeelne kool. Kooli moto: õpin, mõtlen, mõistan.

Tapa Gümnaasiumi missioon on tagada õppija arengu igakülgne toetamine ennast ja teisi väärtustavaks kodanikuks kasvamisel muutuvast maailmas. Põhiväärtusteks on a) väärikus: ma pean lugu iseendast; me väärtustame üksteist; me austame oma kooli; me hindame oma kogukonda; me armastame oma Eestimaad; b) avatus: oleme avatud uutele ideedele; oleme tolerantid, sallivad; julgeme erinevate; oleme paindlikud lähtudes indiviidist; 3) lennukus: meie koolist saab nii teadmised, kui sotsiaalsed oskused, et olla edukas nii töös kui ka ühiskonnas; me julgeme piirideta unistada; 4) koostöö: me märkame üksteise erinevusi ning arvestame nendega; me kaasame ja julgustame üksteist; me loome kokkuleppeid ning peame nendest kinni; me peame oluliseks ühiseid eesmärke; me julgeme rääkida.

Aastani 2021 on seatud järgmised eesmärgid:

- Koostöös kogukonna ja partneritega on erinevate ideede ning otsuste elluviimise kaudu tagatud kooli jätkusuutlik areng.
- Paindliku ja kaasaegse õppekava kaudu tõuseb gümnaasiumihariduse konkurentsivõimelisus, mis tagab TG jätkamise gümnaasiumina.
- Igale TG õpilasele on võimaldatud hariduse omandamine vastavalt tema võimetele ja kooli õppesuundadele.
- Kaasava hariduse põhimõtete rakendamine ja õpilase eripäradega arvestava õpikeskkonna loomine kõikidel tasanditel, sh nii õppe toetamisel kui ka süvaõppel.
- Õppetegevuse kvaliteet vastab vähemalt riigi keskmisele tasemele kõikides riigi poolt mõõdetavates valdkondades.
- Loodud on rohkem võimalusi lastevanemate kaasamiseks ja koostöö laiendamiseks koolielus.

Tapa Gümnaasiumis pööratakse suurt tähelepanu tegevustele, mis on suunatud andekatele.

Tapa Vene Põhikooli arengukava 2015-2019¹⁷

Visioon on, et Tapa Vene Põhikool arendab õpilasi mitmekülgseks, hoiab ja väärtustab õpilaste emakeelt ja kultuuri ning tagab alates algkoolist õpilaste sujuva ja järjepideva ettevalmistuse eestikeelseks õppeks.

¹⁶ http://tapagymnaasium.kovtp.ee/documents/11866933/12987216/VVM5_TG+arengukava_2017-2021.pdf/d278d8bc-53ad-4b7d-8742-53d531c82b20

¹⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/430102015004>

Põhiväärtused on turvalisus ja koolirõõm, ühtekuuluvus ja meeskonnatöö, lugupidamine enese ja kaasinimeste vastu ning rahvakultuuri traditsioonide hoidmine.

Kooli eesmärgiks on kujundada positiivset suhtumist keelekümbusesse, rõhutada keelteoskuse kasulikkust, luua õppijate vajadustele vastav ja valikuid võimaldav õppekava ja õppekorraldus ning turvaline ja kaasaegne õppekeskkond.

Jäneda Kooli arengukava 2018/2019-2022/2023

Jäneda Kooli visioon on lapsest lähtuv, jätkusuutlik, loodussõbralik ja turvalise keskkonnaga haridusasutus.

Missioon, et Jäneda Koolis on vaimne, turvaline ja meeldiv töö- ja õpikeskkond, mis toetab laste ja õpilaste mitmekülgset arengut ja õppimist ning õppe- ja kasvatustegevus toetab laste, õpilaste ja töötajate omaalgatust ning koostööd, arvestab õppija individuaalsusega, on tervist edendav ning loovust arendav.

Kooli põhiväärtused on: „Meie kool = Minu kool“ - meeldiv õpi- ja töökeskkond, kus igal on oma osa terviku loomisel, jagatakse ideid, oskusi, julgetakse katsetada, eksida, muuta ja muutuda; koostöö ühise eesmärgi nimel - sellesse on kaasatud kõik Jäneda Kooli lapsed, õpilased, töötajad, kodu, omavalitsus ja huvigrupid; lapse ja õpilase positiivne mina-pilt - tema arengu jälgimine, eripäraga arvestamine ja toetamine; viisakus, lugupidamine, sõbralikkus, hoolivus; kodanikujulgus - oskus märgata, aidata, tunnustada.

Eesmärgid jagunevad valdkondade lõikes: eestvedamine ja juhtimine, õppe- ja kasvatustöö, personali juhtimine, koostöö huvigruppidega, ressursside juhtimine, digiareng.

Lehtse Kooli arengukava 2018-2023¹⁸

Visioon, et Lehtse kool ja lasteaed töötavad ühise haridusasutusena - lasteaed-põhikoolina (kuni 9 klassi). Koolil on kõrge õppetase, mille tagab koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava ja põhikooli riikliku õppekava alusel koostatud kooli õppekava täitmine. Kool on kujunenud hästitoimivaks ning turvaliseks õpi- ja töökeskkonnaks. Kõik kooli lõpetajad asuvad edasi õppima.

Kooli missioon on toetada ja väärtustada iga lapse ja õpilase individuaalsust, arvestada seda nii õppe- kui kasvatustegevuses; nõuda võimetekohast õppimist ja teadvustada elukestva õppimise vajadust; võimaldada huvitegevuse kaudu laste mitmekülgne arenemine; kujundada õpilastes üldtunnustatud väärtushinnanguid; jätkata ja edasi arendada kooli pikaajalisi traditsioone; väärtustada kodu, perekonda, oma kooli, kodukohta, isamaad; valmistada õpilasi ette toimetulekuks edaspidises elus, arendada kohanemisvõimet kiiresti muutuvast ühiskonnast, Euroopa ühisest majandusruumist.

Kooli väärtused: individuaalsuse austamine ja toetamine; valmisolek muutusteks, avatus uuele; koostöövalmidus; looduslähedus ja turvalisus.

Prioriteetidenä tuuakse välja:

- Iga lapse ja õpilase areng on mitmekülgne, õppe- ja kasvatustöö toimub arvestades nende individuaalsust, oskusi, võimeid ja vajadusi.

¹⁸ <http://www.lehtsekool.ee/dokud/arengukava18-23.pdf>

- Õppe- ja kasvatustöö on sujuv, ajakohane, selle juhtimine on arendav ning lähtub ühise kooliperena kooseksisteerimise printsiibist.
- Loodud on turvaline ja kaasaegne õpi- ja töökeskkond.
- Õppe- ja huvitegevus on mitmekesine, lähtub kõigi laste ja õpilaste silmaringi laiendamise võimalustest ja vajadustest.
- Kool tegutseb lasteaed-põhikoolina (9-klassilisena), lasteaia ja kooli tegevused on tihedalt lõimitud.

Vajangu Põhikooli arengukava aastateks 2016 - 2020¹⁹

Visioon on, et Vajangu Põhikooli õppetöö planeerimise ja õpikeskkonna kujundamise aluseks on ühtekuuluvus, sõbralikkus ning kaasaegne õppetöökorraldus, millega säilitatakse koolis ja kogukonnas väljakujunenud traditsioonid. Moto: õpi elamise tarvis! Moto sisaldab endas õpimotivatsiooni kogemuste saamiseks ja teadmiste kujundamisel, eluks valmidust, valikute tegemise oskust, julgust oma mõtteid väljendada, sooje ja sõbralikke koostöösuhteid õpilase, õpetaja ja lapsevanema vahel, turvalist õpikeskkonda.

Missioon on aidata õpilasel kujuneda iseseisvalt mõtlevaks, otsustusvõimeliseks ja vastutustundlikult tegutsevaks ning elus hakkamasaavaks inimeseks.

Vajangu Põhikool põhiväärtusteks on: lugupidamine pereväärtustest; rõõm teadasaamisest, suhtlemisoskus; austus kodumaa, emakeele ja kultuuri vastu; kultuuriline mitmekesisus; tervis, liikumine, liikluskultuur; keskkonnateadlikkus, säästlikkus; oma kooli traditsioonid, ühtekuuluvustunne.

Lähtutakse järgmistest prioriteetidest:

- 2018-2019 - süvendatud töö andekate õpilastega, õppetöö sidusus päriseluga, suutlikkus oma ideid ellu viia;
- 2019-2020 - töö HEV õpilastega, õpilaste probleemide märkamine, tugisüsteemide täiendamine ja rakendamine, sotsiaalse pädevuse arendamine, et toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna.

Tamsalu lasteaed Kröll arengukava 2016-2018²⁰

Visioon, et Tamsalu Lasteaed Kröll on kogukonna poolt tunnustatud kaasaegse sise- ja väliskeskkonnaga, heal tasemel õppe- ja kasvatustegevusega haridusasutus, kus väärtustatakse tervist ja liikumist, rahvuslikke traditsioone, loodust ja mängu ning koostööd erinevate huvigruppidega. Lasteaia eripära: väärtustame loodust ja õuesõpet lähtuvalt lasteaia heast looduslikust asukohast; väärtustame tervist ja liikumist läbi olemasolevate sportimisvõimaluste kasutamise (lasteaia võimla ja õueala, kelgumägi, mänguväljak, tenniseväljak, mets matka- ja suusaradadega, ujula ja suure võimla kasutamise võimalus, kergliiklustee, Uudeküla külaplats). Aastast 2001 on lasteaed Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustiku liige.

Tamsalu Lasteaia Kröll missioon on võimaldada kaasaegse kvaliteetse alushariduse omandamist koolieast noorematele lastele ja olla perele toeks lapse arendamisel ning kooliks ettevalmistamisel.

¹⁹ <https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4060/5201/6004/Vajangu%20PK%20arengukava%202.pdf>

²⁰ https://tamsalulasteaed.weebly.com/uploads/1/1/8/0/118064692/arengukava__2016-18.pdf

Väärtused: lasteaias on laps rõõmus, liikuv, loov, uudishimulik ja terve; töötaja: hooliv ja empaatiline, rõõmsameelne, avatud uuendustele, usaldusväärne, tervist väärtustav; lapsevanem: huvitatud lapse arengust, koostöövalmis, sõbralik, kohusetundlik ja tervist väärtustav; lasteaed: soe ja hubane, füüsilist ja vaimset turvatunnet pakkuv, lapse arengut toetav, loodust ja keskkonda, tervist ja liikumist väärtustav.

Lasteaed "Pisipõnn" arengukava 2016-2021²¹

Visioon, et Tapa lasteaed Pisipõnn on õppeasutus, mille lõpetanud laps on õppes aktiivne teadmiste vastuvõtja, selle tulemusena oskab edaspidises elus erinevates olukordades hakkama saada ja vastutust võtta. On tervislike, keskkonnasõbralike- ja säästvate eluviiside toetaja, oma kodukohta väärtustav väike ilmakodanik. Oleme lapse ja perekeskne, tervistedendav, turvaline ja huvitavate tegevuste kaudu lapsi igakülgsest arendav lasteasutus, kuhu Tapa valla lapsevanemad oma lapsi rõõmuga toovad.

Tapa lasteaed Pisipõnn missioon on lapsest lähtuvate põhimõtete järgi töötav lasteaed. Lapsest lähtumine tähendab lapse aktiivsel tegevusel põhinevat õppimisprotsessi. Oluliseks peetakse õppes: avastamist, mängulisust, positiivseid eduelamusi.

Võtmesõnad: arendav õpikeskkond ja turvaline kasvukeskkond. Lasteaia põhiväärtusteks on: usaldus - oleme toeks kolleegidele ja lastevanematele tegeledes ühiselt laste õpetamise ja kasvatamisega; sõbralikkus - lapse vajadustest ja huvidest lähtumine kõigis tegevustes, laste ja lastevanematega arvestamine ja hoolimine, positiivne suhtumine ja suhtlemine; kodusus - hubane, turvaline ja kaasaegne õpikeskkond; tervis - turvaline, laste tervist edendav õpi- ja kasvukeskkond, personali osalemine tervistedendavas liikumises; koostöö - kvalifitseeritud ja ühte hoidev personal, kes suhtleb lastevanematega, omavalitsusega jt institutsioonidega - meeskonnatöö igal tasandil.

Aastast 2001 on lasteaed Tervist edendavate lasteaedade võrgustiku liige ja liitunud MTÜ Lastekaitse Liidu projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed“ ning liikumisega „Ettevõtliku kooli“ ja INNOVE poolt algatatud kahesuunalise keeleõppe programmiga. 2014. aastast osaletakse projektis „Keskkonna- ja säästva arengu teema lõimimine õppe- ja kasvatustegevustesse koolieelses lasteasutuses. 2015. aastast osaletakse „Laps turvalises haridussüsteemis: kaasamine ja sekkumine kõigi laste huvides“ programmis.

Lasteaed Vikerkkaar arengukava 2017-2022²²

Visioon: lasteaed on mitut kultuuri siduv, lapse arengut soodustav, kvaliteetse alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus. Teeb koostööd teiste Tapa valla õppeasutustega ja annab aluse ja head võimalused, et laps tulevikus oma loovust ja andeid rakendades Eesti Vabariigis hakkama saaks. Missiooniks on loovus, hoolivus ja kaks kultuuri.

Lasteaia eripäraks on kahe keelne õppetegevus - rühmad on nii vene keelsed, vene-eesti keelsed, kui ka eesti keelsed. Majas eksisteerib sõbralikult koos kaks kultuuri, nende lõimimine on kogu personali igapäevatöö. Väärtustatakse kodukohta, kultuuritraditsioone ning üldtuntud väärtushinnanguid. Paralleelselt eesti traditsioonidega õpitakse tundma slaavi kultuuri ja selle omapära. Peame tähtsaks, et lapsed saaksid alushariduse oma emakeeles. Vene õppekeele

²¹ http://www.pisiponn.ee/public/files/arengukava_2016_2021.pdf

²² https://www.riigiteataja.ee/aktiis/4210/2201/8036/VVM2_LA_Vikerkaar_Arengukava.pdf#

rühmades tagatakse eesti keele õpe neljandast eluaastast. Selleks, et pakkuda ka eesti kodukeelega lastele võimalust varakult teist keelt õppida, liituti kahesuunalise keelekümbelse programmiga. Kahesuunalise keelekümbelse rühmas toimub õppetöö pool päeva eesti ja pool päeva vene keeles.

Põhiväärtused: laps - tema individuaalse eripäraga arvestamine; kaks kultuuri - kahe rahvuse omavaheline sõprus, eesti ja vene kultuuripärandi väärtustamine, edasikandmine ja teistele tutvustamine; koostöö - lastega, lastevanematega, rühmas, kogu organisatsioonis, teiste lasteasutustega - arvestatakse üksteise soovide ja vajadustega, oluline on paindlikkus ja mõistmine, tegutsemine ühiste eesmärkide nimel. Laste kooliks ja edaspidiseks eluks ettevalmistamine; hoolivus - hoolime igapäevast ning toetame teiste õnnestumisi, aitame raskuste puhul, panustame turvalisse töökeskkonda ja käitume kõigi suhtes hoolivalt; loovus - õpetajad on laste suunamisel loovad, arvestatakse laste loovusega õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel. Oleme avatud uutele ja uuenduslikele ideedele ning tunneme rõõmu loovast tegevusest.

Muusika- ja Kunstikooli arengukava 2015-2019²³

Visioonis 2019 nähakse, et Tapa Muusika- ja Kunstikool on piirkondlik muusikalise ja kunstilise põhi- ja huvihariduse keskus, mis annab žanriliselt mitmekesist, kvaliteetset õpet, tehes seda huvitavalt ning sihtrühmade soove ja vajadusi arvestades. Lisaks aastate pikkusele muusikaõpetuse traditsioonile on koolis ideaalsed võimalused erinevate kunstiliikide (maal, graafika, keraamika, klaas jne) õppimiseks, tehes selleks koostööd valla parimate kunstiõpetajatega.

Tapa valla spordikool²⁴

Kooli tegevuse eesmärk on laste ja noorte tervise tugevdamine ning arendamine, sportlike oskuste ja teadmiste õpetamine, spordimeisterlikkuse tõstmine ning spordielu edendamine. Koolis on järgmised treeningrühmad: jalgpall, käsipall, maadlus, orienteerumine, saalihoki, suusatamine, ujumine ja üldkehaline ettevalmistus.

Tapa valla huvihariduse ja huvitegevuse kava 2019²⁵

Tapa linnas koordineerib noorsootööd MTÜ Tapa Lastekaitse Ühing. Laste ja noortekeskus saab mängida lauatennist, lauajalgpalli, erinevaid lauamänge, kuulata ja teha ise muusikat, vaadata TVd või lihtsalt niisama istuda ja sõpradega vestelda. Laste ja noortekeskuses käib koos loovusring, käsitööring jne.

Tamsalu linnas koordineerib noorsootööd MTÜ Tamsalu NKKÜ-NMKÜ. Tamsalu Noortekeskuses saab mängida lauamänge, piljardit jne. Toimuvad ringitegevused.

Moe piirkonnas pakub noortele tegevusi MTÜ Moe Külaselts. Noored saavad kasutada külaseltsi ruume. Võimalik on mängida lauamänge, joonistada, teha süüa ja võtta osa organiseeritud ühistegevustest.

²³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/409092015026>

²⁴ <https://www.tapa.ee/spordikool1>

²⁵ <https://www.tapa.ee/documents/100755/18435330/huvihariduse-+ja+huvitegevuse+kava+2019.pdf/44673059-6aa5-4700-b9ef-7d733953b7bd?version=1.0>

Lehtse piirkonnas viiakse noortele tegevusi läbi Lehtse Kultuurimajas. Korraldatakse erinevaid sportlikke ja kultuuriüritusi, toimuvad erinevad ringilised tegevused.

Jäneda piirkonnas tegeleb noortega Jäneda kooli huvijuht. Noored saavad peale tunde osaleda erinevates huviringides nii koolihoones kui ka Jäneda Külaseltsi majas.

Vajangu piirkonnas toimib Vajangu noortekeskus.

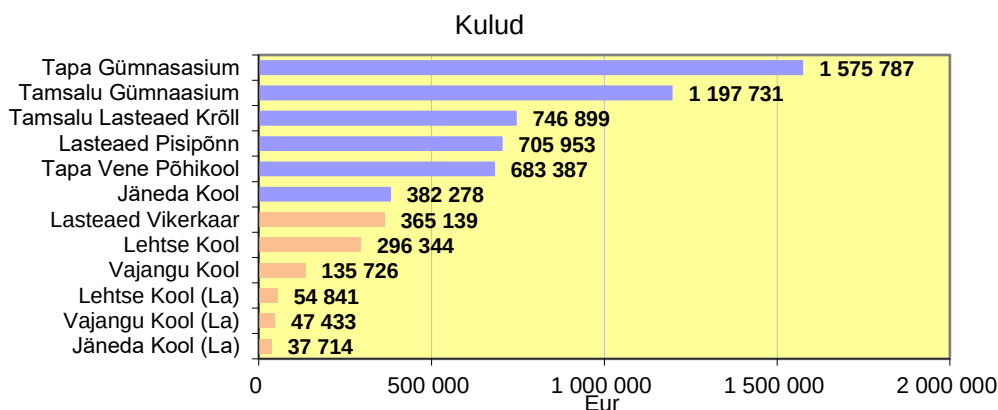
Lisaks toimub noorte huvitegevus kõigis valla koolides. Noorte ja täiskasvanute huvitegevusega tegelevad kultuurimajad, Tapa Linnaraamatukogu ja raamatukogud Tamsalus, Vajangul ja Assamallas. Tegevusi viivad läbi Tapa Muuseum ja Porkuni Paemuuseum.

Lisa 5. Haridusasutuste finantsnäitajad

Tapa valla 2019. aasta eelarve kuludest (17413073 eurot) hariduskulud moodustavad 7 667 065 eurot, ehk 44 %. Hariduskuludest tegevuskulud on 7 557 585 eurot, sh personalikulud 5 833 269 eurot (77,2%) ja majandamiskulud 1 724 316 eurot (22,8%). Lisaks eraldised 109 480 eurot.

Lasteaiaõpetajate palgatõusu on planeeritud vastavalt kokkuleppele 980 eurolt 1 125 euroni, mis moodustab 90% üldhariduskooli õpetaja alampalgast. Magistrikraadiga lasteaiaõpetaja palk on võrdne üldhariduskooli õpetaja alampalgaga (1 250 eur). Samale tasemele kavandatakse ka hariduse tugipersonali (eri- ja sotsiaalpedagoog, logopeed, psühholoog) töötasu. Üldhariduskoolide õpetajate alampalgaks kavandatakse 1 250 eurot kuus töötamisel täiskoormusega (35 tundi üldtööaeg).

2018. aasta andmetel olid lasteaedade ja koolide lõikes kõige suuremad majandamiskulud Tamsalu Lasteaias Kröll ja Tapa Gümnaasiumis (Joonis 1).

Joonis 1. Tapa valla haridusasutuste majanduskulud 2018 (allikas: Tapa VV)

Tapa valla haridusasutuste kulusid iseloomustavad andmed on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Tapa valla haridusasutuste kulud lasteaedade ja koolide lõikes, eurot

KULUD 2018	KOV KOKKU	SH LASTEAIAD	SH KOOLID
Personalikulud	5,094,114.41	1,651,725.33	3,442,389.08
Töötasud	3,741,124.82	1,236,092.79	2,574,210.06
Personalikuludega kaasnevad maksud	1,260,723.22	415,632.54	868,179.02
Majandamiskulud	1,134,826.69	306,252.29	828,862.40
Administreerimiskulud	55,848.44	5,320.98	50,527.46
Lähetuskulud	2,672.79	576.00	2,096.79
Koolituskulud	35,812.95	10,235.03	25,865.92
Kinnistute, hoonete ja ruumide majandamiskulud	474,411.71	128,383.70	346,028.01
Sõidukite ülalpidamise kulud, v.a kaitseotstarbelised kulud	19,522.93	2,547.02	16,975.91
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	59,776.04	6,076.53	53,699.51
Inventari kulud, v.a infotehnoloogia ja kaitseotstarbelised kulud	72,855.58	6,619.72	66,235.86

Masinate ja seadmete ülalpidamise kulud, v.a. infotehnoloogia ja kaitseotstarbelised kulud	0.00	0.00	0.00
Toiduained ja toitlustusteenused	122,483.99	113,817.98	8,666.01
Meditisiinikulud ja hügieenitarbed	14,412.34	2,519.67	11,892.67
Õppevahendid	130,556.46	11,151.89	119,404.57
Üritused (ürituste ja näituste korraldamise kulud)	122,329.66	10,596.94	111,732.72
Sotsiaalteenused	3,030.44	0.00	3,030.44
Eri- ja vormiriietus, v.a kaitseotstarbelised kulud	7,839.17	5,956.07	1,883.10
Muu erivarustus ja erimaterjalid	820.62	177.68	642.94
Mitmesugused majanduskulud	12,453.57	2,273.08	10,180.49
KOKKU	6,228,941.10	1,957,977.62	4,271,251.48

Tabelites 2 ja 3 on esitatud ametikohtade arv ja põhitegevusega seotud tööjõukulud haridusasutuste lõikes.

Tabel 2. Ametikohtade arv Tapa valla haridusasutustes 2018/2019 õppeaastal (allikas: Tapa VV)

	La Pisi-põnn	La Vikerkaar	La Kröll	Jäned a Kool	Lehtse Kool	Tam-salu G	Tapa G	Tapa Vene G	Vajan-gu PK
Direktor	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Õppeala juhataja	1,0	0,5	1,0	-	-	1,0	1,0	1,0	-
Infojuht	-	-	-	0,5	0,25	-	-	-	-
Õpetaja	21	10	19	11,41	9,498	29,228	47,382	14,917	4,564
sh La õpetaja	21	10	19	2,0	3,37	-	-	-	-
sh G õpetaja	-	-	-	-	-	4,864	7,51	-	-
Haridus-Tehnoloog	-	-	-	-	-	0,727	1,0	-	-
Abiõpetaja	11,0	5,0	12,0	2,0	2,0	-	-	-	1,0
La muusika-õpetaja	1,0	1,0	1,0	0,07	0,25	-	-	-	0,086
La liikumis-õpetaja	1,0	-	1,0	-	-	-	-	-	0,086
Eesti keele õpetaja	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-
Logopeed	1,0	1,0	1,0	0,92	0,455	1,0	1,0	0,5	0,2
Psühholoog	-	-	-	-	-	-	1,0	0,5	-
Sotsiaal-pedagoog	-	-	-	-	-	1,0	1,0	-	-
Eripedagoog	-	-	1,0	-	-	-	1,0	0,5	-
Pikapäevarühm	-	-	-	1,0	0,666	1,2	1,52	0,4	-
Huvijuht	-	-	-	0,5	0,25	1,0	0,5	1,0	-
Ringijuhendaja	-	-	-	1,09	0,864	-	1,17	1,09	-

Raamatukogu hoidja	-	-	-	0,36	-	1,0	1,5	1,0	-
Abitegevuse töökoht	-	-	-	3,0	-	-	14,5	-	-
Sekretär-asjaajaja	-	-	-	-	-	1,0	1,0	1,0	-
Garderoobi valvur	-	-	-	-	-	1,0	1,0	1,0	-
IT-spetsialist	-	-	-	-	-	-	1,0	0,5	-
Tervishoiu-töötaja	0,5	0,5	-	-	-	1,0	1,0	-	-
Majandus-juhataja	1,0	-	1,0	-	-	1,0	1,0	1,0	1,0
Koristaja	1,0	0,5	-	-	-	1,0	1,0	3,0	-
Hooldaja	1,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Majahoidja	1,0	-	2,0	-	-	1,0	1,0	1,0	1,0
Muud töökohad (v.a. kinnisvara ja toitlustus)	-	-	2,0	-	0,208	3,5	7,5	2,17	1,5
Kokk, kokaabi	-	-	3,0	-	2,0	-	-	-	-
Kokku	41,5	20,0	45,0	21,85	17,441	46,655	88,072	31,577	10,436

Tabel 3. Põhitegevuse töökohtade tööjõukulu kuus Tapa valla haridusasutustes 2018 aastal (allikas: Tapa VV)

	La Pisi-põnn	La Viker-kaar	La Kröll	Jäneda Kool	Lehtse Kool	Tam-salu G	Tapa G	Tapa Vene G	Va-jangu PK
Direktor	1500	1300	1500	1350	1350	1700	2000	1500	1200
Õppeala juhataja	1100	525	1200	-	-	1397	1500	1260	-
Infojuht	-	-	-	420	225	-	-	-	-
Õpetaja	20700	9800	21803	13458,5	10942,58	38512	51836	18995,34	4908,6
sh La õpetaja	20700	9800	21803	2020	3302,6	-	-	-	-
sh G õpetaja	-	-	-	-	-	5968	10614	-	-
Haridus-tehnoloog	-	-	-	-	-	1260	1150	-	-
La abiõpetaja	6490	2950	7200	1260	1320	-	-	-	590
La muusika-õpetaja	1347,5	980	1125	137,2	281,25	-	-	-	81
La liikumis-õpetaja	1225	-	1250	-	-	-	-	-	81
Eesti keele õpetaja	-	490	-	-	-	-	-	-	-
Logopeed	1100	1100	1150	1058	523,25	1150	1150	575	230

Psühholoog	-	-	-	-	-	-	1150	575	-
Sotsiaal-pedagoog	-	-	-	-	-	1150	1150	-	-
Eripedagoog	-	-	790	-	-	-	1374	575	-
Pikapäeva-rühm	-	-	-	800	600	1184	1882	244	-
Huvijuht	-	-	-	445	225	1098	575	800	-
Ringijuhendaaja	-	-	-	872	777,27	-	1528	655,43	-
Raamatukogu hoidja	-	-	-	180	-	710	1290	740	-
Abitegevuse töökoht	-	-	-	2370	-	-	9535	-	-
Sekretär-asjaajaja	-	-	-	-	-	1140	890	800	-
Garderoobi valvur	-	-	-	-	-	607	570	530	-
IT-spetsialist	-	-	-	-	-	-	700	525	-
Tervishoiutöötaja	300	325	-	-	-	1,0	-	-	-
Majandusjuhataja	630	-	-	-	-	-	-	800	-
Koristaja	500	250	-	-	-	-	-	1590	-
Hooldaja	500	-	-	-	-	-	-	-	-
Majahoidja	500	-	-	-	-	-	-	530	-
Muud töökohad (v.a. kinnisvara ja toitlustus)	-	-	5085	-	239,58	5441	7375	1376,9	2851
Kokk, kokaabi	-	-	-	-	1320	-	-	-	-
Kokku	35892,5	17720	39853	22350,7	17803,93	55350	85655	32071,67	9941,6

Tapa valla haridusasutuste kohatasu ja toidupäeva maksumus on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Tapa valla haridusasutuste kohatasu ja toidupäeva maksumus 2018/2019 õppeaastal
(allikas: Tapa VV)

	La Pisi-põnn	La Vikerkaar	La Kröll	Jäneda Kool	Lehtse Kool	Tam-salu G	Tapa G	Tapa Vene G	Vajangu PK
Laste arv asutuses	203	84	146	66	75	354	490*	152	9
sh alusharidus	203	84	146	16	27	-	-	-	-
sh teistest KOVidest	11	2	5	16	2	11	52	6	3
sh alushariduses	11	2	5	4	1	-	-	-	-
La kohatasu määr, eur	30/20	30/20	30/20	30/20	30/20	-	-	-	-

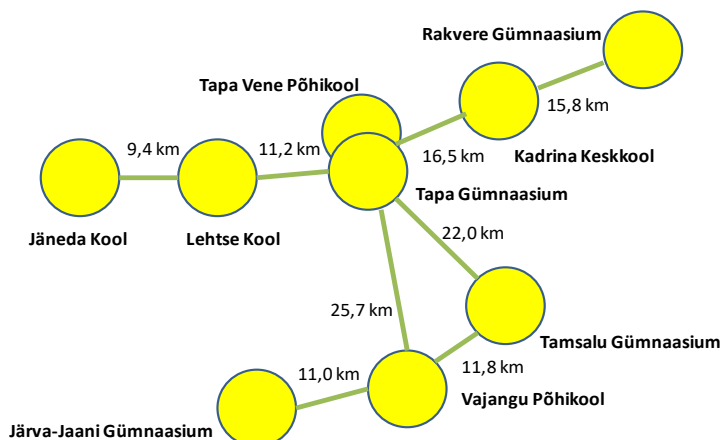
Kohatasu teistele KOVle	298,72	375,82	462,72	322,03	291,36	114,93	93,36	176,72	507,04
Toidupäev koolis, eur				1,00	0,51	1,23	1,25	1,25	1,02
Toidupäev lasteaias, eur	2,00	2,00	1,47	1,28	0,83				

* lisandub 32 õppijat mittestatsionaarses õppes

Lisa 6. Õpilaste transport

Tapa valla haridusasutuste paiknemist ja kaugusi iseloomustab joonis 1.

Tapa valla koolide logistiline paiknemine ja seosed koolivõrguga väljapoole

Joonis 1. Tapa valla koolide logistiline paiknemine maanteed mööda

Tapa vallas on korraldatud tasuta õpilaste koolitransport. Töötavad Tamsalu, Tapa, Lehtse ja Järeda õpilasliinid, mis sõidutavad õpilasi kaks korda päevas (hommikul ja õhtul).

Tapa õpilasliin (Tapa - Näo - Karkuse - Metsa - Saiakopli - Kaarli - Vahakulmu - Moe - Tapa Gümnaasium). Õpilasliini teenindab M. K. Reis-X OÜ.

Lehtse õpilasliin (Kasendiku - Lehtsemõisa - Soomeri - Rägavere - Lehtse Kool). Õpilasliini teenindab eraisik.

Järeda õpilasliin (Ojaküla - Aru - Järeda - Märjandi - Käravete - Kukevere - Raudla - Järeda Kool). Õpilasliini teenindab AS GoBus.

Tamsalu Gümnaasiumis töötab 3 õpilasliini hommikul ja 4 õpilasliini õhtul. Hommikused õpilasliinid on: liin nr 1 (Tamsalu - Porkuni - Sauvälja - Loksa - Põdrangu - Tamsalu), liin nr 2 (Tamsalu - Assamalla - Porkuni - Piisupi - Järvajõe - Tamsalu), liin nr 6 (Tamsalu - Vajangu - Võhmuta - Tamsalu)

Õhtused õpilasliinid on: liin nr 3 (Tamsalu - Järvajõe - Pokuni - Assamalla - Piisupi - Tamsalu), liin nr 4 (Tamsalu - Põdrangu - Naistevälja - Porkuni - Assamalla - Piisupi - Tamsalu), liin nr 5 (Tamsalu - Põdrangu - Loksa - Tamsalu), liin nr 7 (Tamsalu - Vajangu - Võhmuta - Tamsalu).

Õpilased saavad kasutada kooli-koju sõiduks tasuta ühistransporti. Koolisõidukulude hüvitamine toimub vastavalt Tapa Vallavolikogu poolt 28.02.2013 kehtestatud määrusele nr 84 "Tapa valla munitsipaalkoolide õpilastele sõidukaartide väljastamise ning koolisõiduks tehtud kulu Tapa valla eelarvest hüvitamise alused ja kord".

Lisa 7. Haridusasutuste investeeringute vajadused

Tapa valla haridusasutuste investeeringuvajaduste selgitamiseks täitsid kõik haridusasutuste juhid vastavad tabelid, mille põhjal koostati alljärgnev tabel 1. Investeeringute vajaduse summaks perioodil 2019-2023 kujunes 5 462 000eurot. Kõige suurem summa tuleks investeerida Vajangu Põhikooli, kokku 1 317 500 eurot.

Tabel 1. Investeeringuvajadused Tapa valla haridusasutustesse, eurot (allikas: haridusasutuste juhid)

Asutuse nimi	Investeeringu nimetus	2020	2021	2022	2023	Kokku
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Arvutid jm IKT vahendid	4,000	2,000	2,000	2,000	10,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Põrandakatted	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Radiaatorite regulaatorid	3,000				3,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Kuivatuskapp	3,000				3,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Uute rühmade mööbel ja mööbli uuendamine vanades rühmades	50,000				50,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Nõudepesumasinad	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Mänguväljakute ja õuealade uuendamine Nooruse 2 ja Nooruse 11, Vahakulmu	200,000	5,000	1,000	1,000	207,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Õppevahendid	10,000	10,000	10,000	10,000	40,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Jooksev remont	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Rühmaruumid, koridorid jm Tapa VPK majas	500,000*	800,000*			
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Pehme inventar	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000
Tapa Lasteaed Pisipõnn	Nooruse11 la keldrikorrus remont		10,000	10,000		20,000
		778,500*	835,500*	31,500	21,500	1,667,000*
Tapa Lasteaed Vikerkaar	Õueala renoveerimine koos mänguvahendite uuendamisega	150,000	100,000			250,000
Tapa Lasteaed Vikerkaar	Hoone siseruumide sanitaarremont, san. tehnika uuendamine			5000	5000	10,000
Tapa Lasteaed Vikerkaar	Õppevahendite uuendamine	3,000	3,000	3,000	3,000	12,000

		153,000	103,000	8,000	8,000	272,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Rühma-ruumide jooksev remont	6,000	6,000	8,000	8,000	28,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Liivakastid, puitaiad		1,000	1,000		2,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Üldruumide remont		5,000		5,000	10,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Säase saal				30,000	30,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Võimla põranda remont	5,000				5,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Söögisaal Säasele	1,500				1,500
Tamsalu Lasteaed Kröll	Säasel õueala ja mänguväljaku uuendamine			15,000		15,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Tamsalus õueala ja mänguväljaku uuendamine		40,000			40,000
Tamsalu Lasteaed Kröll	Õppevahendid	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000
		20,000	59,500	31,500	50,500	161,500
Tapa Gümnaasium	Keemiaklassi ümberehitus	10,000	10,000	10,000		30,000
Tapa Gümnaasium	Füüsikaklassi ümberehitus	10,000	10,000	10,000		30,000
Tapa Gümnaasium	Tüdrukute tööõpetuse klassi ümberehitus	5,000	5,000	5,000		15,000
Tapa Gümnaasium	Kooli fuajee katuse remont	15,000				15,000
Tapa Gümnaasium	Ventilatsioonisüsteemi ümberehitus	20,000				20,000
Tapa Gümnaasium	Nn uue osa inglise keele klassi ümberehitus	15,000				15,000
Tapa Gümnaasium	Kooli staadioni remont	25,000				25,000
Tapa Gümnaasium	Bioloogiaklassi ümberehitus	10,000	10,000	10,000		30,000
Tapa Gümnaasium	Klassiruumide ümberehitus	50,000				50,000
		160,000	35,000	35,000	0	230,000
Tapa Vene Põhikool	Siseõu koos lasteaiaga Pisipõnn asfalteerimine		30,000			30,000

Tapa Vene Põhikool	Multimeedia, dokumendilugeja, ekraan	2,000	2,000	2,000	2,000	8,000
Tapa Vene Põhikool	Juurdeehituse elektrisüsteemi vahetus, koridori remont, ventilatsiooni ehitamine spordi- ja jõusaali	28,000	10,000		10,000	48,000
		30,000	42,000	2,000	12,000	86,000
Tamsalu Gümnaasium	Staadion	600,000				600,000
Tamsalu Gümnaasium	Arvutiklass (ruum + arvutid)		30,000			30,000
Tamsalu Gümnaasium	Võimla			50,000		50,000
Tamsalu Gümnaasium	Söökla				20,000	20,000
		600,000	30,000	50,000	20,000	700,000
Lehtse Kool	Nn garderoobi boksi ümber-ehitus kabinetiks	10,000				10,000
Lehtse Kool	Spordiplatsi projekteerimine ja rajamine		50,000			50,000
		10,000	50,000			60,000
Vajangu Põhikool	Koolimaja katus	164,000				164,000
Vajangu Põhikool	Koolimaja vundament		200,000			200,000
Vajangu Põhikool	Koolimaja seinte soojustamine			250,000		250,000
Vajangu Põhikool	Elektrisüsteemid, vesi ja kanalisatsioon, ventilatsioon				340,000	340,000
Vajangu Põhikool	Koolimaja sisetööd				346,000	346,000
Vajangu Põhikool	Lasteaia õuele varikatus	2,500				2,500
Vajangu Põhikool	Staadioni kordategemine		15,000			15,000
		166,500	215,000	250,000	686,000	1,317,500
Jänedä Kool	Fassaad	300,000				300,000
Jänedä Kool	Kooli õueala		15,000			15,000
Jänedä Kool	Lasteaia õueala		25,000			25,000
Jänedä Kool	Mobiilne arvutiklass, esitlustehnika	5,000	1,000	1,000		7,000

Jäneda Kool	Klassiruumide renoveerimine, kaasaegsem sisustamine	10,000	10,000	10,000	10,000	40,000
Jäneda Kool	Köögikompleksi uuendamine	5,000		20,000		25,000
		320,000	51,000	31,000	10,000	412,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Maja kapitaalremont	500,000				500,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Muusikaosakonna õppevahendid	5,000	5000	5000	5000	20,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Kunstiosakonna õppevahendid	2,000	3000	3000	3000	11,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Meediaõpe		8000	1500	1500	11,000
Tapa Muusika- ja Kunstikool	Graafiline disain		14000			14,000
		507,000	30,000	9,500	9,500	556,000

* Tervikuna Nooruse 2 Tapa Lasteaed Pisipõnn (rühmaruumid, koridorid, ventilatsioon, sisustus) ja Tapa Vene Põhikool (koridorid, võimla, ventilatsioon)

Lisa 8. Haridusvaldkonna seminarides osalenud

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava avaseminar Tapa Gümnaasiumis 14.02.2019**

Osalejad: Ene Augasmägi, Aivi Must, Marko Teiva, Kuno Rooba, Toomas Murer, Eve Salu, Ave Pappe, Dmitri Okatov, Viljar Vikk, Aime Tops, Klaire Uustalu, Aile Kippar, Maarja Suvorov, Elmu Koppelmann, Aron Jaanis, Sandra Karajev, Kelly Vildek, Tiina Parmasto, Ene Kukk, Krista Lepik, Mae Mitt, Tiia Uudeberg, Analiis Veeremaa, Maija Rebane, Ülle Oru, Merike Kärmas, Lii Jairus, Viiu Uudam, Sirli Reimets, Villu Varblane, Ainar Rohula, Maarit Kukk, Ilmar Kald, Tea Väk, Marika Tali, Aune Suve-Kütt, Anne Roos, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava juhtrühma arutelu 13.03.2019**

Osalejad: Riho Tell, Ene Augasmägi, Villu Varblane, Aune Suve-Kütt, Anne Roos, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava alushariduse rühma seminar 13.03.2019**

Osalejad: Viiu Uudam, Ene Kukk, Lii Jairus, Svetlana Družkova, Tea Väk, Leevi Ivainen, Merike Kärmas, Ülle Oru, Maarit Kukk, Toomas Murer, Sirli Reimets, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava alus- ja üldhariduse rühma seminar 19.03.2019**

Osalejad: Tiina Parmasto, Ene Kukk, Ülle Oru, Merike Kärmas, Aivi Must, Sandra Karajev, Naima Sild, Marina Maiste, Aile Kippar, Klaire Uustalu, Maija Rebane, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava elukestva õppe/täiskasvanu hariduse rühma seminar 19.03.2019**

Osalejad: Mae Mitt, Tiia Uudeberg, Heili Pihlak, Aime Tops, Eve Salu, Anu Jonuks, Marko Teiva, Indrek Jurtšenko, Kristi Moldau, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava noorsootöö ja elukestva õppe/täiskasvanuhariduse töörühm 19.03.2019**

Osalejad: Aune Suve-Kütt, Krista Lepik, Dmitri Okatov, Ave Pappe, Anella Veebel, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava juhtrühma arutelu 3.04.2019**

Osalejad: Riho Tell, Villu Varblane, Aune Suve-Kütt, Anne Roos, Rivo Noorkõiv

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava alus- ja üldhariduse rühma seminar 17.04.2019**

Osalejad: Naima Sild, Maija Rebane, Marina Maiste, Tiina Parmasto, Ene Kukk, Sandra Karajev, Lii Jairus, Karolina Lõhmus, Aile Kippar, Aune Suve-Kütt, Rivo Noorkõiv, Anne Roos.

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava noorsootöö ja elukestva õppe/täiskasvanuhariduse töörühm 17.04.2019**

Osalejad: Anu Jonuks, Karolina Lõhmus, Mae Mitt, Eve Salu, Krista Lepik, Aile Kippar, Ilmar Kald, Aune Suve-Kütt, Rivo Noorkõiv, Anne Roos.

- **Tapa valla hariduse valdkonna arengukava juhtrühma arutelu 15.05.2019**

Osalejad: Riho Tell, Ene Augasmägi, Dmitri Okatov, Villu Varblane, Anne Roos, Rivo Noorkõiv